

BIBLIOTHECA ROB. SCHOLTZII

Loc.

Nr 1046

EX-LIBRIS

P.O. nel, 8128 t

4m

REGI MAGYAR
PASSIO
RAJZOKKAL.

ADALÉKUL A KÖZÉPKORI MAGYAR IRODALOM
ÉS RAJZMŰVÉSZET ISMÉRETÉHEZ.

REGI CODEXEKBŐL, NYELVJEGYZETEKSEL

KIADTA

TOLDY FERENC.

P E S T,
EGGENBERGER FERDINÁND BIZOMÁNYA.

MDCCCLVI.

A/49/259

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

B É V E Z E T É S.

FŐTISZTELENDŐ

GALANTAI FEKETE MIHÁLY ÚR,

NOVII VÁLASZTOTT PÜSPÖK, AZ ESZTERGAMI FŐEGY-
HÁZ KANONOKA Ő MÉLTÓSÁGÁHOZ.

I. Nincs meghatóbb része a szent bibliának annál, mely a Megváltó kínszenvedését és halálát tárgyalja; s nincs olyan, mely fölött a jámbor hit buzgóbb ömledezéssel elmélkedett, melyet inkább kívánt volna felhasználni a hívők kegyeletének felköltésére, hogy a megváltás malasztját önmehtagadó erénnyel s e szent válás szerzője példájának követésével kiérdemeljék. Ezt választottam tehát régi irodalmunk köz ismeretbe hozatalára célzó kiadásaim ezen kötetkéje tárgyaúl, melynek kiadhatására Mél-

A*

tóságod volt szíves segedelmét felajánlani. S ez nyújtott egyszersmind módot egykori rajzművészetünk történetéhez is eddig ismeretlen, s több tekintetben becses adalékokkal járulhatnom.

II. Passió-irodalmunk, az anyaszentegyház azon ősi szokásánál fogva, miszerint az a nagyhétben anyanyelven olvastatott a nép előtt, kétségkívül egykorú a keresztyénség behozatalával Magyarországra ; világos történeti adataink azonban csak a XIII. századig mennek vissza, szent Margitunkig, kiről meg van írva, hogy a Passiót magyarnyelven szerette magának olvastatni ¹⁾. De már ezt többé nem bírjuk; azonban ha a fenmaradtakból minden szerkezet és nyelvi különbségek dacára átcsillámló rokonságot tekintjük, valamint a nyelvnek, a koronkénti megújítás mellett is ó színét: méltán feltehetjük, hogy ezek kevesbbé-többé mindig tartottak egy-egy régibb szöveget magok előtt; s így ezekben az ősz régiségnek koronként megújult maradványait ismerhetjük fel. A fenmaradtakat helyesen három családra oszthatjuk: az első, mely egyszerűen a négy evangelista illető részeiből

¹⁾ L. A. M. Nemz. Irod. Tört. I. köt. 2-d. kiad. 94. l.

van összeállítva, mikép azok a nagyhétben, névszerint virágvasárnap Mátéból, továbbá virágvasárnap utáni kedden Márkból, szerdán Lukácsból, nagypénteken Jánosból olvastatnak: képviseltetik a Döbrentei-codexben meglevő szerkezet által. A második, mely magán ahítatos olvasásra rendeltetett, a négy evangelisták előadásai alapján szabadon egy egészsze dolgozott szerkezetet tüntet elő, helyenként elmélkedésekkel, szentatyák és doktorok mondásaikkal átszőve, s vagy utána vetett imádságokkal a nap órái szerint, vagy ilyek beiktatásával meg-megszakasztva E családot, még pedig az első formát a Winkler-codex Passiója (141—274. ll.) képviseli, mely, bár változatokkal, a Nádor-codexben is (143—307. l.) fennvan, de itt az utána vetett „ajójtatus gondolatok avagy imádságok“ nélkül; a második formát, hol a történetekbe az elmélkedések és imák napon- és óránként bele vannak szőve, az Érsekújvári codex tünteti fel, melynek bevezető értekezése „idveziténk sz. halálának gondolatjának használatosságáról“ külön megvan a Nádor-codex 41—64. ll. is. A harmadik családra, melyben a kínszenvedés története

nem annyira magáért van, mint inkább hogy hordozója legyen oly intő észrevételeknek, mik képesek a keresztyén olvasóval a megváltó áldozata teljes nagyságát éreztetni, a Debreceni codexben fenmaradt szerkezet nyújt példát.

III. Az itt felhozott szerkesztmények közül a második családbeli első formához tartozók ki levén már nyomtatva a Régi Magyar Nyelvemlékek IV. kötetének II. részében, s a Nádor-codexnek általam készített kiadásában, hol erről értekeztem is ¹⁾: e kötetben a kiadatlanokra szorítkoztam, mikben mindazáltal a Passió mind a három családja képviselve van. Az első, itt az 1—60. ll. közlött emlék, mely az evangelisták illető részeiből áll, az úgy nevezett Döbrentei-codexből vétetett (az akadémiai könyvtárban levő hű másolat 433—474. lapjairól), melynek zsoltári része végén (a másolat 216. lapján) a leíró így nevezi meg magát: „Bertalan pap, Bereg vármegyei halabori faluból nemzett, ez zsoltárt írta sziletés után ezer ötszáz nyolc esztendőben.“ Felesleges megje-

¹⁾ Mind a két kész nyomtatvány még várja a megjelenést.

gyeznem, hogy Bertalan pap itt nem mint író, hanem mint másoló szerepel. Az egész codex, mely némileg breviáriomot képez valamely nöklastrom számára, legrégibb maradványait tartalmaz vallásos irodalmunknak. Ezek közül való a Passió is, mely azonban nem önálló új fordítás, hanem a régi (XIV. századbeli) biblia szövegét átdolgozó, de szinte régi, a XIV. század másod felébe, vagy a XV-iknek elejére tartozó kéz munkája: mit azon újtestamentom részeivel, melyet az 1466-ki tatrosi másolatban bírunk, értelmes összevetése kétségen kívül helyez. Innen e szöveg gazdagsága régi s elavúlt szókban, fordulatokban, és szófüzésben; másfelül pedig sok idegen formák lerázása, mely a régi bibliában gyakran nem csak bántó, de itt-ott homályt okoz, sőt néhányszor mosolygásra is indít. De innen a Káldi fordításának rokonsága is vele, melyről megmondatott, hogy szinte inkább a régi biblia átdolgozása, mint újbóli fordítás *).

IV. A második emlék a 61—237.

*) L. A M. Nemz. Irod. Tört. I. köt. 2-dik kiadás 184. l.

lapig, a magyar akademia Érsekújvári-codexe 19—103. lapjairól adatik, s ugyanazon Sövényházi Márta (mint gondolom: clarissa-) apáca által iratott le 1530-ban, kinek kezét az olvasó a taval megjelent verses Katalin-legenda előtti hasonmásról ismeri. Ennek eleje (I.) a 63—73. ll. nem látszik szorosan a Passióhoz tartozni, hanem inkább negyedike azon, az áldozásról szóló tractátusoknak, melyek a Nádor-codexben elül állanak ¹⁾; s ide mintegy bevezetésül iktattott, aminthogy a 74. lapon látjuk a Passió „első részét“ kezdődni. E bevezető tractátus magyarsága irályunk fejlődésének azon phásisára mutat, melybe az, irodalmunk harmadik időszaka virágzóbb éveiben, a XV. század utolsó negyedében lépett: szabályos, kerek és bő ²⁾. Ezt követik már (II.) „neminemű szépségű tanuságok, kik mondatnak Krisztusnak kénjáról és

¹⁾ Lenyomtatva ugyanebben; s a Guary-codex kiegészítéseül a Régi M. Nyelvemlékek I. köt. 1-ső részében VIII—XIII. ll.

²⁾ L. a Nádor-cod. bevezetését a 9. lapon, hol az első sorba csúszott kellemetlen sajtóhibára (XIV. század XV. helyett) a mást mondó fejtegetés mutat.

haláláról . . . a . . . napnak hét órája szerint“ a 74—156 ll.; továbbá (III.) „a fegyverökről . . . melyekkel Krisztust kénzották“ a 156—171. ll.; ismét (IV.) „siketpéntekre való predikáció“ a 171—178. ll. ¹⁾; végre (V.) „passio domini nostri Jesu Christi secundum Matthaeum,“ rajzokkal, itt a 179—238. lapokon. A II. sz. alatti világosan ismét egy külön magára álló tractátus, melynek eredetiét nyomozva, feldúltam az egész patristicát, de siker nélkül. A magyar szöveget réginek tartom, a XV. század közepére vagy elejére is visszaszolgálónak, nem csak az azon innen alig előforduló archaismuskok, de különösen a határozók sajátos értelemben sűrű használatása, némely aggrégi ige-

¹⁾ A Döbrentei-codex, Keserű Mózses károlyfejérvári könyvtárnok-kanonoknak 1833. sept. 19. Döbrenteihez intézett levele szerint, egy „nagypénteki, Krisztus szenvedéséről beszéd“ kezdődik, „melynek első levelei kiszakadtak.“ Tán ezért nem vette azt fel az akadémia számára készített másolatába Keserű (Cseresnyés, Tud. Gyűjt. 1819. III. 75. l. nem is említi), s azért meg nem határozhatom egy-e az itt közlött predikáció a Döbr.-cod. csonka predikációjával.

formák, a latinos, és másfelül valódi régi-magyar szófüzésnél fogva. Az eredetileg ehez nem tartozó III. sz. alatti tractátus, melyről Bellarminus is azt mondaná, hogy „ineptias et falsa continet”; úgy látszik, az elébbivel egy magyarítótól van, valamint az érzékeny sőt költői befogásban és nyelvezetökben sok szépet magokban foglaló, különben is összefüggő, IV. és V. számok is.

V. A harmadik emlék, itt a 241—258. lapokon, a Passió-szerkezetek harmadik családjához tartozik, mely főleg ajtatos elmélkedésekben mozog. Vétetett a Debreceni codex ötödik részéből (607—624. ll.), mely ugyanazon barát által másoltatott, ki 1508-ban a Nádor-codexet írta össze. Ennek becse az ószerű, legalább is a XV. század közepeig visszamutató nyelvezetben határozódik. Töredéknek látszik, mert csak egy, t. i. az első-napi elmélkedést foglalja magában. Kedves kötelességem a debreceni ref. collegium tanári testületének itt nyilvános köszönetet mondanom az eredetinek szíves közléseért.

VI. Kettős célt tartván szem előtt nyelvemlékeink kiadásában, nyelvészetit és irodal-

mit; t. i. a nyelvvizsgálónak minél több és régibb anyagot nyújtani, s az író sőt öszves mívelt közönséggel megismertetvén azokat, nagyobb körben forogtatásukkal mind annak, mi a régi nyelvben saját, népies és szép fordulat van, fölélesztésére hatni; mind az akkori gondolkodás-, érzés- és előadásmódot megismertetni: adom azokat — ismétlem — mostani írásmóddal, de híven festve a régi írásmód értékét, azaz hangjait. A ki tehát úgy olvassa a szöveget, miképen itt írva találja, azt úgy fogja ejteni is, mint az illető régi írók kívánták ejtetni, kiki a maga nyelvjárása szerint; s ha olvasóm a kiejtésre nézve azonegy írónál is egyenetlenségeket találánd, azok az írókéi, nem enyéim. Így, s a kellő pontozás által, könnyíttetik az olvasás, anélkül hogy a nyelvvizsgálóra nézve egyéb veszne el a külső jegynél, mely előtte különben is jóformán ismeretes. Híven adom tehát lényegében a régi szöveget, de nem azon vak és értelmetlen hűséggel, mely a leíró világos hibáit is adja; s hogy e részben az olvasót megnyugtassam, a nevezetesb helyeket csillag (*) alatt a lapok alján feljegyeztem. A magyarázó nyelvjegyzetek célja részben az érthetőséget könnyí-

teni — s reményelem, a figyelmes olvasó épen csak egy pár megromlott helyen túl, melyet megigazítani nem tudtam, elég folyón fog az olvasásban haladni—; részben az eltérő sajátosságokra figyelmeztetni; s ha ezeket tudományosan nem fejtegetve, itt-ott csak újmutatásokra szorítkoztam, azért tettem azt, mert azokat nem nyelvvizsgálóknak, hanem egyedül nyelvünk felvilágosodott barátjainak írtam: későbbre hagyva mind ezeknek összefüggő, oknyomozó s bebizonyító tárgyalását, midőn majd Ómagyar Nyelvtanom és Szótáram kidolgozásához foghatok.

VII. Egy szót még a r a j z o k r ó l. Azok a codexxek egykorúak, tehát 1530-ból valók. Nem szépségök miatt adom, hanem mint adalékokat jóformán még ismeretlen műtörténetünkhöz, s annál becsesbeket, mert nem kétkedhetünk, hogy azok magyar kéztől származnak. Még 1849-ben, midőn e kötetke kiadását terveztem, felkértem legjelesb műtörténészünket, Henszlmann Imre urat, hogy azokról nézeteit e bevezetés számára papirosra vetni szíveskednék. Megtette azt az eredeti codex használatával; s nem fejezhetem ki elég élénken a feletti fáj-

dalmamat, hogy a nekem kézbesített fontos értekezést irományaim halmazában meg nem bírom találni, sőt most, hét évvel utóbb, emlékezetből sem vagyok képes véleményét, csak általánosságban is, vázolni. S így kénytelen vagyok itt a rajzok közlését en nézetemmel indokolni. Tollvázlatokkal, körrajzokkal van dolgunk, melyeket a nemzeti muzeum Pray-codexe (vagy nem eléggé biztos nevén, boldvai missáléja) szinte a Passió mellett mutat, minden árnyalás nélkül; de a mieink egyszersmind szinezve (nem festve) vannak, s az hogy a festék csak ritkán fedí — de átlátszólag — a vonalokat, s hogy a vér és véres verejték cseppjei, melyek nagyon is kiáltólag szerepelnek a legtöbb képecskéken, előrajz nélkül vannak ecsetelve, bizonyítja, miszerint a körvonalok s a szinezet azon egy kéz egymásba vágó munkája (nem mint a gyakran előforduló, utólag s magán kedvből színelt fametszeteknél). Egyébiránt a festékek, kivált a vörös, igen tömötten, minden öszhangzásra, összeolvadásra és árnyalásra törekvés nélkül vannak felrakva¹⁾. Mi a rajzot

¹⁾ A fametszeteken levő vonalozás csak a különböző szinezés éreztetésére van használva.

→ XIV ←

illeti, a feltűnőleg hibás arányok, s az alakok szinte nagy mértékben hibássága azt mutatják, hogy a jámbor magyar barát ¹⁾ itt nem mint másoló működött, bár a jelmez, s különösen a fővegek gyaníttatják, hogy azokat templomok és klastromok folyosóin látott festmények után képezte. Sőt, ha a compositióra nézve is, mely többnyire nem épen rossz, megengedjük, miszerint más ily passiói képeket használt, egy érdeme még is marad: a kifejezésre törekvés, úgy hogy bármily széptelenek is e képecskék, azt legalább nem mondhatjuk, hogy maguktól nem beszélnek. S már ez talentomra mutat, de melyet semmi útmutatás, semmi iskola nem fejtett s nem igazgatott; sőt a redők, s a mennyiben van, az architektúra, tárgyalása bizonyos öntudatlanságra, s inkább byzanti mint ónémet példányok gyakoribb látására mutat. Ha tehát azon olvasó, ki csak a szép formákat nézi, nem fog is gyönyörűséget találni e képecskék hozzáadásában, melyek, mellesleg

*) Mert hihető, hogy azokat nem a másoló apáca, hanem valamely miniator készítette, mint az külföldön is szokásban volt.

mondva, lehetőleg híven adják vissza az eredetieket; azon műbarát, ki az ily maradványokat mint emlékeket tekinti, úgy hiszem nem minden érdek nélkül fogja azokat fogadni. Miben ha nem csalatkozom, s ha nyelvünk barátaival egyetemben Méltóságod is szívesen veendi ez új adalékot régi irodalmunk és művészetünk ismertetéséhez, körüle volt fáradozásom eléggé meg lesz jutalmazva.

Irtam Pesten, augustus 25. 1856.

TOLDY FERENC.

I.

A P A S S I Ó

A NÉGY EVANGELISTÁK SZERINT.

A DÖBRENTAI-CODEXBŐL.

Virágvasárnapon passio Szent Máté

Cap. XXVI.

Az időben monda Jézus ű tanejtványinak ¹⁾ : Tudjátok , mert negyed nap után husvét leszen , es embernek fia elároltatik , hogy megfeszéjttessék ²⁾. Tahát ³⁾ papoknak fejedelmi ⁴⁾ egybegyülekeztek , es népnek vémbi ⁵⁾ papok fejedelmének pitvarába , ki mondatik vala Kajfásnak : es tanálcsot ⁶⁾ tőnek , hogy Jézust álsággal ⁷⁾ megtartanájak ⁸⁾ és megölnéjek. De mondonak vala : Ne idnepnapon ⁹⁾; netalántán zöndölés lenne az népben. Holott kedeg volna Jézus Betániába poklos Simon-

1) Tanítványinak. 2) Megfeszíttessék. 3) Tehát ; Káldi : akkor. 4) A főpapok. 5) Vén-b-i (vénebbjei). Így lett a különb-ből külömb stb. 6) Tanácsot. 7) Álnoksággal. 8) Letartóztatnák, megfognák. 9) Innepnapon.

nak házában, hozzá ¹⁾ mene egy asszonyember drágakenet alabastrommal, es ő ültében fejére ötté ²⁾. Látván kedeg tanejtványok, megduzzadának ³⁾, mondván : Mi veszedelmön ez ⁴⁾? mert ezt sokon ⁵⁾ elárolhattok ⁶⁾ volna, es adatott volna szegényeknek. Jézus kedeg tudván, monda nekik : Mit nehezteltek az asszonyemberre? mert jó dolgot tön enbennem. Mert mindenkor szegények vannak veletek : en kedeg nem minden időben leszek. Mert ez az kenetet en testembe bocsátván ⁷⁾, engemetetésre ⁸⁾ tötte. Bizony mondom nektek, valahol hirdetendik mind világot miá ⁹⁾ ez evangelimot ^{*}), megmondatik ez-es ¹⁰⁾, mit ez asszonyember tött, ő emlejtetére ¹¹⁾. Tahát ¹²⁾ elmene

¹⁾ Hozzá. ²⁾ Önté. ³⁾ Káldi : boszonkodának. ⁴⁾ Káldi : Mire való e vesztegetés? ⁵⁾ Káldi : drágán. ⁶⁾ Elárulhattuk, eladhattuk volna. ⁷⁾ Vulg.: *Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum.* ⁸⁾ Így, kapcsolva, kell e két szót olvasnunk, melyekkel fordító a vulgátát akarta szorosán követni : *ad sepeliendum me.* ⁹⁾ A világon által. Gyakran így, tárgyesettel, fordul elő e névutó a régiségben; Káldinál : az egész világon. ¹⁰⁾ Ez is. ¹¹⁾ Említet (főnév) : emlékezet. ¹²⁾ Káldi : akkor.

^{*}) Többször is így a cod.

az tizenkettőből egy, kinek neve Skariót fia Júdás, papoknak fejedelmihez : es monda nekik : Mit akartok nekem adnotok, es en ütöt nektek adom? Es tehát ők szerzének ¹⁾ neki harminc ezüstpénzt. Es attól fogván keres vala okos ügyet ²⁾ hogy ütöt beadhatnája. Husvétnek kedeg elő ³⁾ napján tanejtványok menének Jézushoz, mondván : Hol akarod szerzönk ⁴⁾ neked husvétet enned? Es tehát Jézus monda : Menjetek a városba nékihez ⁵⁾, es mondjátok neki : Mester mondja : en időm közel vagyon, tenálad teszek husvétet en tanejtványimval. Es tanejtványok tönek miként Jézus szerzé ⁶⁾ ünnekik, es husvétet szerzének ⁷⁾. Est levén kedeg ül vala ű tizenkét tanejtványival. Es ű ettekben ⁸⁾ monda nekik : Bizon mondom nektek, mert egyitek engem eladandó ⁹⁾. Es igen megszomorodván, kezde ki mind ¹⁰⁾ mondania : Uram, minem en vagyok.

¹⁾ Káldi : rendelének. ²⁾ Vulg. opportunitatem, Káldi : alkalmatosságot. ³⁾ Káldi : első. ⁴⁾ K.: elkészítsük. ⁵⁾ K.: egy némelyhez. ⁶⁾ Rendelé. ⁷⁾ Készítének. ⁸⁾ K.: és midőn ők ennének. Vulg.: edentibus illis. ⁹⁾ Vulg.: traditurus est. ¹⁰⁾ Vulg. Singuli; Káldi : egyenként.

e? ¹⁾ Es tehát ű felelvén monda : Ki kézvel envelem az tálba nyúl, engem az árol. Lehet*) embernek fia elmegyén, miként irván vagyon űróla : de jaj az embernek, ki miá ²⁾ embernek fia elároltatik : jó vala neki ³⁾, ha az ember nem sziletett volna. Felele kedeg Júdás, ki űtet elárolta, es monda : Mester, minem en vagyok-e? ⁴⁾ Monda neki : Te mondád **). Ű vacsorájok levén kedeg Jézus felvön kenyeret, es megáldá, es megtöré, es adá ű tanejtványinak, es monda : Vegyétek, es egyétek : ez en testem. Es pohárt vevén, hálát ada : es adá nekik, es monda : Igyatok mind ebből : mert ez en vérem, új hagyásnak ⁵⁾, ki sokért kiötletik ⁶⁾ bínöknek bocsánatjára. Mondom kedeg nektek : nem iszam ⁷⁾ mától fogván ez szőlőtőnek zsírjából, mind az napig, mikoron

¹⁾ Numquid ego sum? ²⁾ Káldi : a ki által. ³⁾ A Vulg. is : bonum erat ei. ⁴⁾ Ismét : numquid? ⁵⁾ Káldi : az új testamentomé. ⁶⁾ Kiontatik. ⁷⁾ Iszom.

^{*)} Ez ige alabb a keddi Passióban is, a Márk párhuzamos helyén, eléfordul, bár a Vulgáta szerint arra sem itt, sem ott semmi szükség. ^{**) Cod. : mondand. A Márk parallel helyén : mondád,}

azt igyam ¹⁾ újjat en atyámnak országában ti-
veletek. Es édes ínek mondván ²⁾, el-kimené-
nek olajfának hegyére. Tahát mond neki Jé-
zus : Ti mind megtántorodtok enbennem ez
éjjel. Mert írván vagyon : Megverem az pász-
tort, es eloszolnak csordának juhi. Miután ke-
deg felkelendek ^{*)}, előttetek Galileába me-
gyek. Felelvén kedvesem ³⁾ nekí : Es
ha mind megtántoro-
ha nem tántorodom. Jézus : Bizon
mondom neked, mer-
ínekljen, engem háromszer megtagadsz. Monda
neki Péter : Es ha kételen volna nekem veled
meghalnom ³⁾, teged meg nem tagadlak. Azon-
ként ⁴⁾ mondanok mind az tanejtványok. Ta-
hát jöve vele Jézus egy Getszemán nevű fa-
luban, es monda ű tanejtványinak : Itt üljete-
k, még amoda megyek, es imádok. Es felvevén Pé-
tert, es Zebedeos két fiát, kezde szomorodnia

¹⁾ Vulg.: cum illud bibam. ²⁾ Vulg.: et hymno dicto. ³⁾ Mintha mondaná : ha nekem elkerülhetetlenül szükséges volna meghalnom . . . Vulg.: Etiam si oportuerit me mori tecum. ⁴⁾ Azonkép.

^{*)} E szó felibe a codexben veres festékkal írva : támadandók.

es kesergeni. Tahát monda nekik Jézus : Mind halálíg szomoró en lelkem : szenvedjeteK itt ¹⁾, es vigyázjateK velem. Es onnéjete ²⁾ előlépék, es orcájára esék, imádván, es mondván : En atyám, ha lehet, múltjék el enrólám ez pohár. Demaga ³⁾ bizony ne miként en akarom, de miként te. Es jöve az tanejtványokhoz, es lelé őket alottokban, ⁴⁾, es monda Péternek : Így nem vigyázhattál velem egy idén ⁵⁾ ? VigyázjateK, es imádjateK, hogy késértetbe ne menjeteK ⁶⁾. Lehet a lélek kész, de a test beteg. Esmég másszer ⁷⁾ elmene, es imádván, mondván : En atyám, ha ez pohár el nem múlhatik, hanem igyam, legyen te akaratod. Es jöve esmeg, es lilé őket alottokban ⁸⁾ : mert ű szemek megnehezölt vala. Es őket meghagyván ⁹⁾, esmeg elmene, es imáda harmadszer, azon beszédet mondván. Tahát ¹⁰⁾ jöve ű tanejtványihoz, es mond nekik : AlodjateK immár, es nyu-

¹⁾ Szorosan a vulg. szerint : Sustinete hic. Káldi : VárákózzateK itt. ²⁾ Onnéte. ³⁾ Káldi : mindazáltal. ⁴⁾ Káldi : aluva találá. ⁵⁾ Egy óraig. ⁶⁾ Vulg. : ne intetis. ⁷⁾ Másodszor. ⁸⁾ Káldi : alva találá őket. ⁹⁾ Káldi : elhagyván. ¹⁰⁾ Akkor.

godjatok el : ime elközelejt idő ¹⁾, es embernek fia adatik bínösöknek kezekbe. Keljetek fel, menjönk el : ime elközelejt ki engem elárol. Még ű szoltába ²⁾, ime Júdás, tizenkettőnek egyik ³⁾, eljuta, es űvele nagy sereg, törökkel ⁴⁾ es dorongokkal, papok fejedelmitől bocsáttattak ⁵⁾ es népnek vémbitől ⁶⁾. Ki kedeg ütet elárolta vala, nekik jelt ada, mondván : Valamelyet ⁷⁾ megapolandok ^{*}), ű az, tartsátok ütet ⁸⁾. Es legottan Jézushoz előmenvén, monda : Idvözlégy mester. Es megapolá ⁹⁾ ütet. Es monda neki Jézus : Barátom mire jöttél? Tahát ¹⁰⁾ előlépének, es kezeket Jézusra veték, es megtarták ütet. Es ime egy azok közzől kik Jézussal valának, kezét kinyójtván, kihúzá ünön ¹¹⁾ törét, es vágván papok püspökének ¹²⁾ szolgáját es elvágá űneki jobb fülét.

¹⁾ Káldi : az *óra*. ²⁾ Káldi : még ő szólván. ³⁾ Egyike. ⁴⁾ Kardokkal. ⁵⁾ Káldi : missi. ⁶⁾ Vénbitől, vénebbjeitől. ⁷⁾ Káldi : valakit. ⁸⁾ Káldi : fogjátok ütet. ⁹⁾ K.: megcsókolá. ¹⁰⁾ Akkor. ¹¹⁾ Ünön, a maga. ¹²⁾ Káldi : a papi fejedelem.

^{*}) E szó felibe írva a codexben veressel : csókolandok (így már Káldinál is).

Tahát monda neki Jézus : Fordejts ¹⁾ te törödet ű helyére : mert mindenek , kik tört vesznek, tör miá ²⁾ vesznek. Avagy alejtod ³⁾ hogy nem kérhetem en atyámot, es ad ennekem ma többet hogynem tizenkét sereg angyalt? ⁴⁾ Es tahát minemmen ⁵⁾ teljesednének be irások, mert kételen így lenni ⁶⁾? Az időben ⁷⁾ monda Jézus az seregnek : Kijöttetek miként tolvajra törökkel es dorongokkal engem megfognatok : naponkéd ⁸⁾ nállatok ülök vala az templomban tanejtván, es meg nem tartattatok engem. Ez kedeg mind lött, hogy profétáknak irási teljesednének. Tahát tanejtványi ütöt elhagyván mind elfutának. De űk Jézust megtartván, vívék papok fejedelméhez Kajfáshoz, hol mesterek es vének gyülekeztek vala. Péter kedeg távol utánna megyen vala, mind papok fejedelmének pitvaráig. Es bemenvén ül vala a szol-

¹⁾ Fordítsd. A régiségben a sziszegő végű imperatívban a határozott forma *d*-je többnyire elhanyagoltatik. ²⁾ Által. ³⁾ Káldi : Véled-e? ⁴⁾ Káldi : és ad énnékem most többet tizenkét légió angyalnál. ⁵⁾ Káldi : *miképpen* teljesednek bé tahát az irások. ⁶⁾ Káldi : mert így *kell* lenni. ⁷⁾ Káldi : azon órában. ⁸⁾ Káldi : mindennap.

gákkal, hogy végét látnája ¹⁾. Papak fejedelme kedeg es mind tanálcs ²⁾ keresnek vala hamis tanóságot ³⁾ Jézus ellen, hogy ütet halálnak adnájak ⁴⁾ : es nem lelének, holott sok hamis tanók előmentek volna. Utólszer ⁵⁾ kedeg jövőnek két hamis tanók, es mondának : Ezt mondotta : Megtörhetem istennek templo-mát, es harmad nap múlván esmeg rakom ütet⁶⁾. Es papok fejedelme felkelvén, monda neki : Semmit nem felelsz-e ezekre, kiket ezek elled tanólnak ⁷⁾ ? Jézus kedeg vesztegl ⁸⁾ vala. Es papok fejedelme monda neki : Az eleven ^{*}) istenre esketlek teged, hogy mondjad nekönk, ha te vagy Krisztos istennek fia ? Mond neki Jézus : Te mondottad : demaga ⁹⁾ bizont mondok nektek, mától fogván meglátjátok embernek fiát isten erejének jogja ¹⁰⁾ felől ülvén, es jöni mennyeknek fellegeben. Tahát papok fejedelme megszakasztá ü öltözetit, mondván : Káromla : mi szikségönk vagyon még-es tanók-

¹⁾ Látná. ²⁾ Az egész tanács. ³⁾ Káldi : bizony-ságot. ⁴⁾ Adnák. ⁵⁾ Utólszor. ⁶⁾ Káldi : felépíthetem azt. ⁷⁾ Káldi : bizonyítani. ⁸⁾ Káldi : hallgat. ⁹⁾ Káldi : mindazáltal. ¹⁰⁾ Jobbja.

^{*}) A szó felibe veressel : élő (élő).

kal? ime mostan hallottatok káromlást: mi teszitek titektek? Tahát űk felelvén, mondának: Halált érdeml. Tahát ¹⁾ arcel ²⁾ pökdösék ütet, nakba ütelék ³⁾, nékik ⁴⁾ kedeg arcel-es ütelék tenerrel ⁵⁾ mondván: Krisztos, profétálj nekünk, ki az ki teged ütött? Péter kedeg kün ül vala az tornácban ⁶⁾: es mene űhozjá egy leány, mondván: Es te-es ⁷⁾ galiléai Jézussal valál. Es tahát ű mindenek előtte ⁸⁾ tagadá, mondván: Nem tudom mit mondasz. Annak kedeg ajtón kimentébe ⁹⁾ látá ütet más leány; es monda azoknak kik ott valának: Es ez-es az názáreti Jézussal vala. Es esmeg megtagadá essel ¹⁰⁾; mert nem esmertem az embert. Es keves idő múltván hozjá menének kik állonak vala, es mondának Péternek: Bizony te-es űközzölök vagy; mert te szód teged kijelent. Tahát ¹¹⁾ kezdé tagadnia es eskenni ¹²⁾, hogy bizony nem esmerte volna az embert. Es azom-

¹⁾ Akkor. ²⁾ Arcul. ³⁾ Üté. ⁴⁾ Némelyek. ⁵⁾ Tenyerrel. ⁶⁾ Te is. ⁷⁾ Mindenek előtt. ⁸⁾ Káldi: kimentvén pedig ő az ajtón. ⁹⁾ Es=esk, kihangzással eskü, esküvés. ¹⁰⁾ Akkor. ¹¹⁾ Eskünni.

^{*)} A codex másában: tanácsban, bizonyosan tollhibából.

ban kakas inekle ¹⁾. Es megemlekezek Péter Jézusnak beszédéről kit mondott vala : Mielőtt kakas szól, háromszor tagadsz meg engem. Es el-kimenvén keserven ²⁾ síra.

(Cap. XXVII.).

Holval ³⁾ levén kedeg, tanácsba menének minden ⁴⁾ papok fejedelme, es népnek vémbi ⁵⁾ Jézus ellen, hogy ütet halálnak adnájak. Es kötöztvén elvivék ütet, es adák ütet Poncius Pilatos ispánnak ⁶⁾. Tahát látván Júdas, ki ütet elárolta vala, hogy kárhozott volna ⁷⁾; báná tétét ^{*}), megvivé ⁸⁾ az harminc ezüstpénzt papok fejedelmének, es népek vémbinek, mondván : Binhödtem ^{**)}, igaz vért elároltam. Tahát űk mondának : Mi miánk ⁹⁾ ? te láttatol ¹⁰⁾.

¹⁾ Vulg.: gallus cantavit. Káldi : megszólala.
²⁾ Keservesen. ³⁾ Káldinál már : reggel lévén. ⁴⁾ Káldi : minnyájan. ⁵⁾ Vénebbjei. ⁶⁾ Káldinál : tisztartónak. ⁷⁾ Vulg.: quod damnatus esset. Káldi határozottabban : hogy halálra kárhoztattatott volna. ⁸⁾ Visszavivé. ⁹⁾ Miattunk ! (egészen mint a német mondaná egyes számban : Meinetwegen). Vulg.: Quid ad nos ? Káldi : mi gondunk véle ? ¹⁰⁾ Vulg. félreértésével : tu videris ; Káldi : te lássad. Mondják is : *miattam* lehet stb.

^{*}) Vagy tán : tettét ; a codexben : tetet áll. ^{**)} E szó felibe írva : vétkeztem.

Es elhagyéjtván ¹⁾ az ezüstpénzt az templomba, es elmenvén gúzszaal önönmagát felakasztá. Papoknak kedeg fejedelmi felvevén az ezüstpénzeket, mondának : Nem illik őket pénztartóba vetnönk : mert vérnek árja. De tanálcs ²⁾ tartván, vőnek ³⁾ azzal egy téglagyártónak ⁴⁾ parlagát szarándokoknak ⁵⁾ temetésére. Es azért hivatik az parlag Akeldemak azaz vérnek parlaga mind ez napig. Tahát betölt mi mondván volt Jeremiás proféta miá : Es vőnek harminc ezüstpénzt, az elároltnak jutalmát, kit vöttek áron Izráel fiaitól ; es adák ütöt téglagyártónak parlagába, miként úr szerzette ⁶⁾ ennekem. Jézus kedeg álla ispánnak előtte, es ispán megkérdé ütöt, mondván : Te vagy-e zsidóknak királya? Mond neki Jézus : Te mondod. Es mikoron vádolnájak ⁷⁾ ütöt papok fejedelmi, es népnek véni, semmit nem felele. Tahát mond neki Pilatos : Nem hallod-e mene ⁸⁾ tanoságot mondonak teellened? Es nem felele neki sem egy igére, úgy hogy csudálkozné-

¹⁾ Elhagyítván. ²⁾ Tanácsot. ³⁾ Vevének. ⁴⁾ Vulg.: agrum figuli. Káldinál : a fazekas mezejét. ⁵⁾ Vulg.: peregrinorum. Káldi : jövevények. ⁶⁾ Rendelte, Káldi. ⁷⁾ Vádolnák. ⁸⁾ Mennyi.

ek ¹⁾ az ispán. Igen dicsőséges innepnapon ²⁾ kedeg szokott vala ispán elbocsátnia egy foglyot, kit akartak volna. Tartanak vala kedeg tahát ³⁾ egy igen jeles foglyot, ki mondatik vala : Barrabás (ki gyalkosságért ⁴⁾ bocsáttatott vala tömlöcbe ⁵⁾. Őköt azért egybe győjtvén⁶⁾, monda Pilatos : Kit akartak, elbocsátom nektek : Barrabást-e, avagy Jézust, ki mondatik Krisztos? Mert tudja vala hogy irigység miá árolták vala el ütet. Ű kedeg itilőszékben ültében küldé ühozá ü felesége mondván : Semmi neked ez az igaznak ⁷⁾, mert sok gyötrelmet vallottam ⁸⁾ ma álmomba ümiá. Papoknak kedeg fejedelmi, es vémbek kiszték ^{*}) a népet, hogy Barrabást kérnéjek ⁹⁾, Jézust kedeg elvesztenéjek ¹⁰⁾. Felelvén kedeg ispán, monda nekik : Ez kettő közzől kit akartok elbocsátani? Es tahát űk mondának : Barrabást. Mond

¹⁾ Csudálkoznék. ²⁾ Vulg.: Per diem autem sollemnem. ³⁾ Akkor. ⁴⁾ Gyilkosságért. ⁵⁾ E zárjeli tétel nincs a vulgátában. ⁶⁾ Gyűjtvén. ⁷⁾ Vulg.: nihil tibi, et iusto illi. Káldi már szabadabban : Semmi közöd neked azzal az igazzal. ⁸⁾ Gyötrelmem volt. ⁹⁾ Kérnék. ¹⁰⁾ Elvesztenék.

^{*}) Cod.: kyzzek.

nekik Pilatos : Es mit tegyek azért Jézusról, ki Krisztusnak mondatik? Mondának mind : Feszöljön ¹⁾. Mond nekik ispán : Es mi gonoszt tött? Es tahát ük jonkább ²⁾ üvöltönek vala, mondván : Feszöljön. Pilatos kedeg látván hogy semmit sem használna, de jonkább zöndölés lenne : vizet vön, megmosá kezét az népek előtt mondván : Ártatlan vagyok en ez igaznak vérétől : ti láttatok ³⁾. Es minden nép felelvén, monda : Ú vére mirajtonk es mi fiónkon. Es tahát ⁴⁾ elbocsátá nekik Barrabást : Jézust *) kedeg ostorlattel ⁵⁾ nekik adá hogy fessejttetnéjek ⁶⁾. Tahát ispánnak vitézi vevén Jézust az pitvarban, minden seregeket üellene győjtének : es levetkeztetvén ütet, kejk ⁷⁾ kamo-kában ⁸⁾ öltözteték ütet; es tövisből koszorót fonván, tevék üneki fejére, es nádat ü jog ⁹⁾ kezére. Es üelőtte térdeplvén ¹⁰⁾ mevetik ¹¹⁾

¹⁾ Feszüljön; Káldi : Feszíttessék meg. ²⁾ Inkább. ³⁾ E helyett : lássátok. (cod.: lattatok). ⁴⁾ Akkor. ⁵⁾ Az ostoroltat : flagellatum. ⁶⁾ Megfeszíttetnék. ⁷⁾ Kék. Vulg.: coccineam. ⁸⁾ Vulg.: chlamydem, Káldi : felső ruhába. ⁹⁾ Jobb. ¹⁰⁾ Káldi : térdet hajtván. ¹¹⁾ Nevetik.

*) Cod.: jezvs.

vala ütet, mondván : Idvözlégys zsidóknak királya. Es rája hagyapván ¹⁾, veszik vala az nádat, es ütik vala ű fejét. Es miután megmevették volna ütet, levevék az kamokát, es öltöztették ütet önön ruhájába, es kivivék ütet hogy megfeszölne. Kimenetekben ²⁾ lelének kedeg árús embert, Simon nevöt, azt készerejték ³⁾ hogy felvennéje ⁴⁾ ű keresztét. Es jutának egy helyre, ki mondatik Golgata, ki koppasztásnak helye ⁵⁾. Es adának űneki méregvel elvegyejtett ⁶⁾ bort innia. Es holott kóstolta volna, nem akará innia. Miután kedeg megfeszéjték ⁷⁾ ütet, megoszták ű öltözetit, szerencsét vetvén ⁸⁾, hogy beteljesednék, mi mondván vagyon proféta miá, mondván : Megoszták magoknak en öltözetemet, es en öltözetemen szerencsét vetének. Es ülvén tarták ⁹⁾ vala ütet, es feltevén ű feje felé ű ügyét ¹⁰⁾ irván : Itt vagyon Názaretbeli Jézus zsidóknak királya. Tahát feszej-

¹⁾ Köpvén. ²⁾ Káldi : kimenvén. ³⁾ Kéjszeríték. ⁴⁾ Felvenné. ⁵⁾ Vulg.: Calvariae locus; Káldi : mely az agykaponyának helye. ⁶⁾ Elvegyített. ⁷⁾ Megfeszíték. ⁸⁾ Káldi : sorsot vetvén. ⁹⁾ Káldi : őrzik. ¹⁰⁾ Vulg.: Eius causam.

tének üvele egyéb két tolvajt, egyik jogra ¹⁾, es másik *) balra. Innejt ²⁾ kedeg előmúlók ³⁾ káromlják vala ütöt, fejeket indojtván ⁴⁾ es mondván : Vak ! ⁵⁾ ki istennek templomát megtöri, es harmadnap megujojtja ⁶⁾ ütet : szabadóhad el ⁷⁾ önönmagad, ha istennek fia vagy, szállj alá az keresztről. Meg ugyan-es papok fedelmi megmevetvén ütet mesterekkel es vémbekkel mondonak vala : Egyebeket elszabadojtott ⁸⁾, önönmagát nem szabadojtja : ha Izráelnek királya, szálljon le az keresztről, es hiszönk üneki : istenben bízott : mentse meg ütet mostan, ha akarja : mert úgy mondott : istennek fia vagyok **). Ezenként ⁹⁾ kedeg az tolvajok-es, kik feszölvén valának üvele, panaszlják vala neki. Hatod időtől ¹⁰⁾ fogván kedeg setét lön mind földnek színén kilenced ideig. Es kilenced órán üvölte ¹¹⁾ Jézus nagy

¹⁾ Jobbra. ²⁾ Innét. ³⁾ Vulg.: praetereuntes ; Kál-di : az előmenők. ⁴⁾ Indítván : mozgattván, moventes capita sua. ⁵⁾ Vulg.: az eredeti szerint : vah ! ⁶⁾ Megujítja. ⁷⁾ Szabadítsad el. ⁸⁾ Elszabadított. ⁹⁾ Ezenképen. ¹⁰⁾ Hat órától fogva. ¹¹⁾ Kiálta.

^{*)} E szók felibe írva : dismas—gesmas. ^{**) Cod. : fiag'ok.}

szóval mondván : Hély hely lamaszabatáni, az-
 az : En istenem, en istenem, mire hagyál el-meg
 engem? Nékik ¹⁾ kedeg ott állók ez ²⁾ hall-
 ván mondonak vala : Ez Illyést kiáltja. Es leg-
 ottan elfutván egy közzölök, szovárvánt ³⁾
 felvön, betölté ecettel, es feltevé nádra, es ad
 vala innia üneki. Egyebek kedeg mondonak
 vala: Szünjetek meg, lássuk, ha eljö Illyés ütet el-
 szabadejtania ⁴⁾. Jézus kedeg esmeg nagy szó-
 val üvöltvén, kibocsátá lelkét. Es ime temp-
 lombeli suporlah ⁵⁾ ketté szakada föltől *) fog-
 ván aláig; es föld megindóla, es küszirtok ha-
 sadának, es sírek ⁶⁾ megnyilának : es szentek-
 nek soknak testi, kik elaludtak vala, feltáma-
 dának. Es az sírekből kijöven üneki feltáma-
 dása után, jövének a szent városba, es soknak
 jelenének meg. Centurio kedeg, es kik vele
 valának, Jézust őrizők, földindulást látván, es
 azokat mik lesznek vala, igen félének, mond-

¹⁾ Némelyek. ²⁾ Alanyeset tárgyeset helyett.

³⁾ Azaz : szivárványt, újmagyarúl : szivacsot; Kál-
 dinál : spongiát. ⁴⁾ Elszabadítania, t. i. ötet. ⁵⁾ Kár-
 pit. Káldinál még : templom suporlátja. ⁶⁾ Sírok.
 Vulg.: et monumenta aperta sunt.

*) Cod.: földtől.

ván : Bizon ez istennek fia vala. Valának kedeg messzöl ¹⁾ való asszonyemberek-es sokan, kik Jézust Galileából követték vala, neki szolgálók : kik között vala Magdolmi Mária, es Jakab anyja Mária es József anyja, es Zebedeus fiai anyja. Mikoron kedeg est lött volna, jöve némely aromatai kazdag ²⁾ ember, József nevő, ki-es Jézus tanejtványa vala. Ez bemene Pilátoshoz, es megkéré Jézusnak testét. Tahát Pilátos parancsolá megadnia az testet. Es József az test ³⁾ felvevén, betakará ütet tiszta gyolcsba. Es tevé ezt ünön új sírébe, ki küből kifaragtatott vala. Es az sírnek ajtójára nagy merőkövet ⁴⁾ hengerejttete ⁵⁾, es elmene. Vala kedeg ott Magdalnai Mária, es más Mária, ülven az sír előtt. Másnapon kedeg, ki ez husvét után vagyon, papok fejedelmi es farizeosok begyülének Pilátoshoz, mondván : Uram, megemlekezenk ^{*}), mert ez csalárd mondotta még eleventébe ⁶⁾ : Három nap után feltámadok. Azért parancsolj őrizni az sírt harmad napig : netalántán eljönek ű tanejtványi, es elorozják

¹⁾ Távolról. ²⁾ Gazdag. ³⁾ Testet. ⁴⁾ Vulg.: saxum magnum. ⁵⁾ Hengerítettete. ⁶⁾ Káldinál : még éltében.

^{*}) Cod.: meg emlekezenek.

ütet, es mondják az népnek : felkölt halottai-
ból; es az utolsó tévelgés gonoszb leszen előb-
belinél. Monda nekik Pilátos : Vagyon őrizet-
tek*), menjetek el, es őrizjétek miként tudjátok.
Űk kedeg elmenvén, megerőssejték ¹⁾ az sírt,
jegyezvén a követ, őrizőkkel. Ámen legyen.

*Keddi passio szent Markos, Capitulum tí-
zennegyed.*

Az időben vala husvét, es azima ²⁾ negyed
napon utánna; es főpapok es mesterek keres-
kednek vala, hogy álsággal ³⁾ Jézust megtar-
tanáják ⁴⁾ es megölnéjek. Mondonak vala ke-
deg : Ne innepnapba, kin ⁵⁾ zöndölés lenne a
népben. Es mikoron volna Jézus Betániában,
poklos Simonnak házában, es ülne; jöve egy asz-
szonyember drága forralt nardos alabastrom
kenettel, es alabastram megszegvén ⁶⁾ kiötté
⁷⁾ ű fejére. Nékik kedeg lönek, kik ünönben-

¹⁾ Megerősíték. ²⁾ Káldi : kovásztalanok innepe.
³⁾ Álnoksággal. ⁴⁾ Letartóztatnák, megfognák. ⁵⁾
Melyen. ⁶⁾ Káldi : eltörvén az alabastromot. ⁷⁾ Ki-
öntötte.

^{*}) Cod. őrizettek.

nek ¹⁾ nehezlék ²⁾, es mondának : Es ez mi veszés lön ez kenetnek ³⁾? Mert elárolhatták volna ez kenetet többön, hogynem három száz pénzben, es adni szegényeknek. Es úrája vi-gyorgnak ⁴⁾ vala. Jézus kedeg monda : Hagyjátok el ütet, mit szomorejttjátok ⁵⁾ ütet? Jó dolgot tön enbennem : mert minden időben szegények vannak veletek, es mikoron akartok, ünekik jót tehettek : en kedeg nem minden időben leszek. Az mie volt, azt tötte : előlvötte en testemet temetésre megkenni ⁶⁾. Bizony mondom tinektek, valahol hirdetendik ez evangéliumot, mit ez-es ⁷⁾ tött, megemlejtetik ⁸⁾ ü emlejtetére ⁹⁾. Es Skariót fia Júdás, tizenket-tőnek egyik ¹⁰⁾, elmene az főpapokhoz, hogy ütet nekik árolnája. Kik hallván, örölenek, es ígérének üneki pénzt adniok. Es fogadá. Es kereskedik vala ¹¹⁾, hogy ütet alkalmast ¹²⁾

¹⁾ Káldi : önnönmagokban. ²⁾ Káldi : nehezen vé-vék. ³⁾ Vulg.: Vt quid perditio ista unguenti facta est? Káldi : Mire lön e kenetnek vesztegetése? ⁴⁾ Vulg.: fremebant in eam. ⁵⁾ Szomorítjátok. ⁶⁾ Vulg.: praevenit ungere corpus meum in sepulturam. ⁷⁾ Ez is. ⁸⁾ Megemléttetik. ⁹⁾ Említet : emlékezet. ¹⁰⁾ Egyi-ke. ¹¹⁾ Káldi : És módot keres vala benne. ¹²⁾ Káldi : alkolmatossan.

adhatnája. Es azimának*) előnapján, midőn paskát**)ölnek vala, mondonak neki tanejtványok: Hova akarod menjönk, es szerzjönk ¹⁾ neked, hogy egyél paskát? Es bocsáta ű tanejtványi közzöl kettőt, es monda nekik: Menjetek el a városba; es jő tielőtökbe egy palack-víz-viselő ember, kövessétek űtet: es valahova bemenend, mondjátok a ház urának: Mester mondja: hol en szállásom, hol en tanejtványommal paskát egyem? Es ű tinektek mutat nagy éke-sejtett vacsoráló helyet, es ott szerejtek nekönk. Es elmenének ű tanejtványi, es jövének a városba: es meglelék miként Jézus mondotta vala űnekik, es paskát szerzének. Est levén kedeg, eljőve tizenkettővel. Es ű ettekben ²⁾ monda nekik Jézus: Bizon mondom nektek, mert közzölletek egy engemet elad, ki velem eszik. Es tahát űk kezdének szomorólni ³⁾, es ki mind ⁴⁾ mondania neki: Nemde en-e? Ki monda nekik: Tizenkettő egyik ⁵⁾, ki velem

¹⁾ Káldi: elkészítsük néked. ²⁾ Káldi: és midőn.... ennének. ³⁾ Szomorólni. Káldinál: *kezdének* szomor-kodni. ⁴⁾ Káldi: és mondani egyenként. ⁵⁾ Tizenket-tő egyike.

^{*}) Cod. felibe írva: husvéti kenyérnek. ^{**)} Szin-te: husvéti báránt.

tálba márt, es lehet embernek fia elmegyen, miként irván vagyon úróla, de jaj az embernek, ki miá ¹⁾ embernek fia ároltatik, jó leszen vala neki ha nem sziletett volna az ember. Es ű ettekben ²⁾ felvevé Jézus az kenyeret, es megáldván megszegé, es nekik adá, es monda: Vegyétek, ez en testem. Es felvevén az pohárt, es hálát tevén adá nekik, es mind ijónak ³⁾ abból. Es monda nekik: Az en vérem új hagyásé ⁴⁾, ki sokért kiötletik ⁵⁾. Bizon mondom nektek, hogy immár nem iszom ez tűnek ⁶⁾ zsírjából mind az napig, mikoron azt újjat iszom istennek országába. Es édes ínek ⁷⁾ mondván kimenének olajfának hegyére. Es monda nekik Jézus: Mind megtántorodtok enbennem ez éjjel, mert irván vagyon: Megverem az pásztort, es csordának juhi eloszlnak ⁸⁾. De miután felkelendek, előttetek Galileába megyek. Péter kedeg monda neki: Es ha mind

¹⁾ Káldi: A ki által. ²⁾ K.: és midőn ők ennének. ³⁾ Ma: ivának. ⁴⁾ Káldi: az új testamentomé. ⁵⁾ K.: mely sokakért kiontatik. ⁶⁾ Tőnek; Káldi: e szőlő terméséből. ⁷⁾ Édes éneket; (Vulg.: hymno dicto). Alanyeset tárgyeset helyett. ⁸⁾ Eloszlnak.

megtántorodnának, de en nem. Es monda neki Jézus : Bizon mondom neked, mert te ma ez éjjel, mielőtt kakas kétszer szavát adnája, háromszor vagy engem megtagadandó. Es tehát¹⁾ ű többet szól vala : Es ha nekem veled öszve²⁾ kételen³⁾ volna meghalnom, teged nem tagadlak meg. Úgyan⁴⁾ kedeg mind mondanak vala. Es jövének egy telekbe, kinek neve Getszemáni. Es monda ű tanejtványinak : Itt üljetek, míg imádjak⁵⁾. Es felvevé Pétert, es Jakabot, es Jánost űvele : es kezde félni es rettegni. Es monda nekik : Szomoró en lelkem mind halálig : szenvedjeteK itt es vigyázzatok. Es mikoron kevésselel elébb lépett volna, földre essék : es imád vala, hogy ha lehetne, mulnéjek el⁶⁾ űróla az idő⁷⁾ : es monda : Abba atya, neked minden lehetendő⁸⁾, váltsad el⁹⁾ enrólam ezt pohárt, de ne en mit akarok, de mit

¹⁾ Ő pedig. ²⁾ Velel együtt. ³⁾ Mintha mondaná : ha nekem elkerülhetlenül szükséges volna meghalnom . . . Vulg.: Etsi oportuerit me simul commori tibi. ⁴⁾ Úgy ; Káldi : hasonlóképpen. ⁵⁾ Latinosság ; vulg.: donec orem. ⁶⁾ Múlnék el. ⁷⁾ Vulg.: transiret ab eo hora ; Káldinál már : elmúlnék tőle az óra. ⁸⁾ Lehetséges. ⁹⁾ Vulg.: transfer. Káldi : vedd el.

te-es ¹⁾. Eljöve, es lelé űket alottokban ²⁾, es monda Péternek : Simon, aloszsz ³⁾? nem vigyázhattál-e egy időn ⁴⁾? Vigyázjatok es imádjatok, hogy késértetbe ne essetek. Lehet lélek kész, de test beteg. Es esmeg elmenvén imáda, azon ⁵⁾ beszédet mondván. Es megtérvén esmeg lelé űket alottokban, mert ű szemek megnehezöltek vala, es nem tudják vala mit felelnének űneki. Es jöve harmadszer-es, es monda nekik : Alodjatok el immár es nyugodjatok. Elég : eljött az idő ⁶⁾ : íme embernek fia adatik bínösöknek kezekbe. Keljetek fel, menjünk el. Ime ki engem árol, közel vagyon. Es még ű szóltába ⁷⁾ eljuta Skariót fia Júdás, tizenkettőknek egyik, es űvele nagy sereg törökkel ⁸⁾ es fákkal, küldöttek főpapoktól es mesterektől es vémbektől ⁹⁾. Es az ároló jelt adott vala nekik mondván : Valakit megapolandok ¹⁰⁾, ű az, tartsátok ütet ¹¹⁾ es okoson

¹⁾ Te is. ²⁾ Alva. ³⁾ Ez ige régi formájából : aloszon (aluszon). ⁴⁾ Egy óráig. ⁵⁾ Ugyanazon. ⁶⁾ Az óra. ⁷⁾ Káldinál már : és még midőn ő szóllana. ⁸⁾ Káldinál : kardokkal. ⁹⁾ Vénbek, vénebbek. ¹⁰⁾ Megesókolandok. ¹¹⁾ Tartóztassátok le.

vigyétek. Es holott ¹⁾ eljutott volna, legottan hozzá menván monda : Mester : es megapolá ütet. Es tehát űk kezeket Jézusra veték, es megtarták ²⁾ ütet. Egy kedeg az környölállók közzöl kihúzván ű törét, es vágá papok fejedelmének szolgáját, es elvágá neki jobb filét³⁾. Es felelvén Jézus, monda nekik : Miként továbbra kijöttetek törökkel es dorongokkal engem megfognotok? naponkéd ⁴⁾ veletek valék templomban tanejtván, es meg nem tartottatok engem. Tahát ű tanejtványi ütet elhagyván mind elfutának. Némely iffió ⁵⁾ kedeg követi vala ütet csak egy gyolcsban, es megtarták ütet. Es az tehát az gyolcs elhagyván ⁶⁾, elfuta ütölök mezejtelen ⁷⁾. Es elvivék Jézust az fűpaphoz es meggyülének ⁸⁾ mind papok es mesterek es vémbek. Péter kedeg távol utánna mene mind a fűpapnak pitvaráig, es ül vala az szolgálókkal es melegíti ⁹⁾ magát az tűzhöz. Fű ¹⁰⁾ papok kedeg, es mind a tanács ¹¹⁾ ke-

¹⁾ Itt időviszonyt fejez ki : mihelyt ; mint a nyomban következő *legott*=azonnal. Káldinál itt : mikor . . . mindjárt. ²⁾ Káldi : megfogák. ³⁾ Fülét. ⁴⁾ Naponként. ⁵⁾ Ifju. ⁶⁾ Alanyeset tárgyeset helyett. ⁷⁾ Mezeitelen. ⁸⁾ Összegyülének. ⁹⁾ Melegíti. ¹⁰⁾ Fő. ¹¹⁾ Tanács.

resnek vala Jézus ellen tanóságot ¹⁾), hogy ütet halálnak adnájak ²⁾), es nem lelnek vala. Mert sok hamis tanóságot mondonak vala üellene : es alkalmas tanóságok nem valának. Es nékik ³⁾ felkelvén, hamis tanóságot mondonak vala üellene, mondván : Mert mi hallottuk ütet mondani : En elosztom ⁴⁾ ez kézzel gyártott ⁵⁾ templomot, es három napon egyebet nem kézzel gyártottat rakok meg ⁶⁾). Es nem alkalmas vala ü tanóságok. Es fűpap felkelvén közbe, megkérde Jézust, mondván : Nem felelsz-e valamit ezekre, melyeket ezek ellened mondonak ? Ú kedeg vesztegl ⁷⁾ vala, es semmit nem felele. Esmeg ⁸⁾ másszer fűpap megkérde ütet, es monda : Te vagy-e Krisztos, áldott istennek fia ? Monda neki Jézus : En vagyok : es meglátjátok embernek fiát ülni isten erejének jogja ⁹⁾ felől es jöni mennyeknek felegében. Fűpap kedeg ruháját szaggatván, monda : Mit kívánnonk még-es tanókot ? Hallottatok károm-

1) Bizonyságot. 2) Adnák. 3) Némelyek. 4) Káldi : elbontom. 5) Káldi : csináltatott. 6) Káldi : építek. 7) Hallgat. 8) Ismét. 9) Jobbja.

lást : mi tetszik nektek ¹⁾ ? Kik mind kárhoztaták ütet halált érdemleni. Es kezdenek nekik ²⁾ ürāja pögdösni, es orcáját befedni, es ütet nakba ³⁾ ütelni ⁴⁾ es mondania neki : Profétálj : es szolgálók ütet arcol-es ütelék. Es holott Péter alatt az pitvarban volna, jöve fűpapnak egyik szolgáló leánya; es holott látta volna Pétert magát melegejteni, rája nézvén, monda : Es te-es názáreti Jézussal valál. Es tahát ű tagadá, mondván : Sem tudom, sem esmerem mit mondasz. Es kimene az pitvar eleibe, es kakas szóla. Esmeg kedeg holott látta volna ütet más leány, kezde mondania környölállóknak : Mert ez azok közzől vagyon. Es tahát ű esmeg megtagadá. Es keves idő múlván esmeg kik állonak vala, mondnak vala Péternek : Bizony azok közzől vagy : mert galileai-es vagy. Ű kedeg kezde átkozódnia, es eskenni : Mert nem tudom ez embert, kit mondotok. Es legottan esmeg kakas ínekle. Es megemlekezék Péter Jézus szaváról, kit

¹⁾ Mint látszik nektek e dolog? Káldi : mit alítotok? (Quid vobis videtur?). ²⁾ Némelyek. ³⁾ Nyakba. ⁴⁾ Ütni, csapni.

mondott neki : Mielőtt kakas kétszer szóljon, háromszor tagadsz engem. Es kezde sírnia.

(XV. r.).

Es holval hamarán ¹⁾ főpapok tanácsot tévén vénbekkel ²⁾ es mesterekkel, es mind köztanácscsal, kötözvén Jézust, elvivék, es adák Poncius Pilátos ispánnak. Es megkérde ütet Pilátos : Te vagy-e zsidóknak királya? Es tehát ű felelvén, monda neki : Te mondod. Es főpapok vádolják vala ütet sokban. Pilátos kedeg esmeg kérde ütet, mondván : Semmit nem felelsz-e? látod-e mennyiben teged vádolnak. Jézus kedeg továbbá ³⁾ semmit nem felele, úgy hogy csudálkodnéjek ⁴⁾ az ispán. Innepnapon kedeg szokta vala elbocsátnia ünnekik egy foglyát, valamelyet kértek volna. Vala kedeg, ki mondatik vala Barrabás, ki az vetekedőkkel ⁵⁾ fogtatott ⁶⁾ vala, ki az vetekedésben ⁷⁾ emberölést tött vala. Es holott az sokasság elment volna, kezdék kérni, miként minden időn szok-

¹⁾ Vulg.: confestim; Káldi: mindjárt. ²⁾ Vénbekkel. ³⁾ Továbbá. ⁴⁾ Csudálkodnék. ⁵⁾ Káldi: támadás-indítókkal. ⁶⁾ Fogatott. ⁷⁾ Támadásban.

ta vala tétét ¹⁾ ünekik. Pilátos kedeg felele nekik, es monda: Akarjátok-e bocsássam el tinektek zsidóknak királyát? mert tudja vala, hogy irígységben árolták volna el ütet fűpapak. Pispökök ²⁾ kedeg felindejták ³⁾ az sokaságot, hogy jonkább ⁴⁾ Barrabást bocsátná el ünekik. Pilátos esmeg felelvén monda nekik: Es tahát mit akartok hogy tegyek zsidók királyának? Es tahát űk esmeg üvöltének: Feszéhed ⁵⁾ ütet. Pilátos kedeg mond vala nekik: Mert mi gonoszt tött? Es tahát űk jonkább üvöltének vala: Feszéhed ütet. Pilátos kedeg eleget akarván az népnek tenni, elbocsátá nekik Barrabást, es Jézust ostorozván adá hogy feszölne ⁶⁾. Vitézek kedeg ütet bevivék az itilőháznak belőle⁷⁾, es mind az sereget behivák, es öltözteték ütet bársomba ⁸⁾, es feltesznek ű fejére tövisben ⁹⁾ font koszorót. Es kezdék ütet idvözleni, mondván: Idvözleég zsidóknak királya. Es ütik vala náddal ű fejét: es hagyap-

¹⁾ Cselekedetét. ²⁾ Vulg.: pontifices autem. ³⁾ Felindíták. ⁴⁾ Inkább. ⁵⁾ Feszíjed v. feszítsd. ⁶⁾ Káldi: megfeszítették. ⁷⁾ Itilőházból. ⁸⁾ Káldi: veres bársonyba. De régente minden bársony veres volt. ⁹⁾ Tövisből.

nak ¹⁾ vala úrája, es térdeplvén imádják vala
 ütet. Es miután megmeveték ²⁾ ütet, levevék
 róla az bárson, es öltözteték ütet ünön ruhá-
 jába, es kivisziék ³⁾ ütet hogy megfeszéhék ⁴⁾.
 Es készerejtének ⁵⁾ némely előmúló ⁶⁾ Cire-
 nosi Simon nevő embert, faluból jövőt, Alexan-
 dernak es Ruffosnak atyját, hogy felvennéje ⁷⁾
 ű keresztét. Es elviszik ütet Golgata helyre :
 kit magyaráznak kalvária ^{*}) helye. Es adnak
 vala neki keserejtett ⁸⁾ bort, es nem vevé. Es
 megfeszéjtvén ütet, megoszták-es ruháját, azo-
 kon szerencsét ⁹⁾ vetvén, ki mit elvenne. Vala
 kedeg harmad idő ¹⁰⁾ : es megfeszéjtek ütet. Es
 vala nevezetes ű ügye ¹¹⁾ : Názáreti Jézus zsi-
 dónak királya. Es űvele feszejtének két tol-
 vajt : egyiket jogra ¹²⁾, es másikat űneki bal-
 jára. Es betölt az irás, ki mondja : Es éktele-
 nekkal ¹³⁾ számláltatott. Es előmúlok ¹⁴⁾ ká-

¹⁾ Köpnek. ²⁾ Megneveték, csúfolák. ³⁾ Kivivék.
⁴⁾ Feszítsék. ⁵⁾ Kényszeríték. ⁶⁾ Káldi : azon által-
 menő. ⁷⁾ Felvenné. ⁸⁾ Keserített ; myrrhatum vinum.
⁹⁾ Sorsot. ¹⁰⁾ Káldi : három óra. ¹¹⁾ Vulg. : et erat ti-
 tulus caussae eius inscriptus. ¹²⁾ Jobbra. ¹³⁾ Káldi :
 és a hamissak közibe számláltatik. ¹⁴⁾ Az elmenők.
^{°)} E szó felibe írva : kopiazo.

romlják vala ütet, fejeket ingatván ¹⁾, es mondván : Vath ! ki istennek templomát megtöri, es három napon meg felrakja : szabadóhad el tönönmagadot alászállván az keresztről. Még ugyanaz fűpapok megmevetvén, mesterekkel egymásnak mondonak vala : Egyebeket szabadejtott ²⁾, ünönmagát nem szabadejthatja. Ha Izráelnek királya, szálljon le mostan az keresztről, hogy lássuk es higyjük. Es kik üvele feszöltek vala- es, boszontják vala ütet. Es hatod időben ³⁾ setét lön mind földön kilenced időig ⁴⁾. Es kilenced időn felüvölte Jézus nagy szóval : Heloi ! Heloi lamaszabatáni ? kinek értelme : En istenem, en istenem es mire hagyál el engem ? Es nekik az környölállók közzől hallván, mondonak vala : ame ⁵⁾ Illyést kiáltja. Folyván ⁶⁾ kedeg egy, es szovárjánt ⁷⁾ ecettel betöltvén, es nádra feltevén, italt ad vala neki, mondván : Vesztegjetek ⁸⁾, lássuk ha eljöjön ⁹⁾ Illyés ütet levenni. Jézus kedeg nagy

¹⁾ Káldi : hajtogatván. ²⁾ Szabadított. ³⁾ Hat óra-
kor. ⁴⁾ Kilenc óraig. ⁵⁾ Ime. ⁶⁾ Káldi : Futamván.
⁷⁾ Szovárvánt : szivárvánt, ma : szivacsot. ⁸⁾ Káldi :
hagyjátok el. ⁹⁾ Vulg.: an veniat.

szó ¹⁾ kibocsátván, meghala. Es templomnak soporláha ²⁾ megszakada, feltől alláig ³⁾. Centurio kedeg látván, ki ellenében áll vala, hogy így üvöltvén megholt vala, monda : Bizony ez ember istennek fia vala. Valának kedeg aszszonyemberek-es távol nézvén, kik között vala Magdalmi Mária, es Jakab anyja Mária az kisebbé, es József anyja, es Salomménak anyja. Es mikoron Galileába volnának, utánna mennek vala, es szolgálnak vala neki, es egyebek sokan, kik egybe vele Jeruzsálembe feljöttek vala. Es holott már est lött volna, mert husvét-est vala, ki az szombat előtt vagyon, jöve arimatiai József nemes tizvitéznek-fejedelme⁴⁾, ki-es istennek országát vala váró, es bátran bemene Pilátoshoz, es kéré Jézusnak testét. Pilátos kedeg csodálja vala ha imár Jézus megholt volna. Es centuriót oda hivatván, megkérde, ha imár Jézus megholt volna. Es holott megtudta volna centuriótól, neki adá Jézus testét. József kedeg gyolcsot vevén, es ütöt le-

¹⁾ Alanyeset tárgyeset helyett. ²⁾ Kárpitja. Káldinál : suporlátja : velum templi. ³⁾ Káldi : a fölitől fogva mind az aljáig. ⁴⁾ Káldi : egy nemes tizedes.

vevén beköté az gyolcsval, es tevé ütet sírbe, kit küből kivágtak vala, es hengerejte nagy követ az sír ajtajára.

Szeredán passio.

Szent Lukács evangelista Capitulum tizenkettő °).

Az időben közelejt vala azima innepnap, ki mondatik paskának : es kereskednek vala papok fejedelmi, es mesterek, minemen ¹⁾ Jézust megölnéjek ²⁾ : de félik vala az népet. a Sátán kedeg Júdasba mene, kinek vezérneve *a)* Ska-riót, tizenkettőnek egyik ³⁾. Es elmene, es szóla az papok fejedelmének, es mesterekkel, minemen ⁴⁾ ütet ünnekik adnája. Es vigadák ⁵⁾, es ígérének pénzt üneki adtokot ⁶⁾. Es fogadá. Es keres vala alkolmasságot, hogy ütet az sokasságnálkül ⁷⁾ adnája ⁸⁾. Jöve kedeg (eljöve kedeg **) pogácsáknak idnepe ⁹⁾, kibe kéte-

¹⁾ Miképen. ²⁾ Megölnék. *a)* Vezetékneve. ³⁾ Egyike. ⁴⁾ Miképen. ⁵⁾ Vigadának neki. ⁶⁾ Értsd : pénzt-adtokat : pénzadást részökről. ⁷⁾ Hogy a sokaság ne tudja. Sine turbis. ⁸⁾ Adná. ⁹⁾ Ünnepe.

*) Helyesben : huszonkettő. **) Kétszer, kétség kívül figyelmetlenségből.

lenséggel paskát kell vala ölniek. Es küldé Pétert es Jánost, mondván : Elmenvén gyárt-satok ¹⁾ nekönk paskát, hogy együnk. Es ta-hát űk mondának : Hol akarod hogy gyártsuk ? Es monda nekik : Ime városba bementetek-ben²⁾, előtökbe jő korsó-víz-vivő ember : men-jetek utánna az házba, kibe megyen, es mond-játok az ház gazdájának : Mester mondja ne-ked : hul vagyon széjn ^{*}), hol paskát en ta-nejtványimmal egyem ? Es ű tinektek nagy ékesült vacsoráló széjnt ^{**}) mutat, es ott gyárt-satok. Elmenvén kedeg, lelék, miként Jézus mondott nekik, es paskát szerzének ³⁾. Es mi-koron ideje⁴⁾ lött volna, leüle, es tizenkét apas-tali üvele. Es monda nekik : Kivánsággal ki-vántam ez paskát veletek ennem, mielőtt gyöt-ressesem. Mert mondom nektek, mert ez időtől fogván nem eszem azt, mígnem megteljék ⁵⁾

¹⁾ Káldi : készítsétek el . . . ²⁾ Káldi : bémenvén.
³⁾ Káldi : elkészíték. ⁴⁾ Órája. ⁵⁾ Káldi : bételjesedik.

^{*}) Így olvasom a codexmásolat e szavát : *zein*, (szín). A vulgátában *diversorium* áll, a régi bibliá-ban : szállás, így Káldinál is. ^{**}) A codexmásban *zeeint* áll.

istennek országában. Es felvevén az pohárt, hálát tőn, es monda : Vegyétek, es oszjátok ¹⁾ meg közöttetek, mert mondom nektek, hogy nem iszom szőlőtőnek nemzéséből ²⁾, míg nem eljő istennek országa. Es felvevén kenyeret hálát ada, es megtöré, es adá nekik, mondván : Ez en testem, ki érettetek adatik : azt tegyétek en emlejtetemre ³⁾. Meg ugyan ⁴⁾ pohárt-es, miután vacsorált volna, mondván : Ez pohár új hagyás ⁵⁾ en véremben, ki ⁶⁾ tiérettetek ötletik ⁷⁾. Demaga bizony ⁸⁾ ime engem árolónak keze velem vagyon az asztalon. Es lehet embernek fia elmegyen, de jaj az embernek, ki miá ⁹⁾ embernek fia ároltatik. Es űk kezének kérdezkedni ünön-közzöttek, ki volna űközölök, ki ezt volna tendő. Es lön kedeg vetekedés-es űközöttök, melyik volna nagyobb. Mond kedeg nekik Jézus : Pogányoknak királyi uralkodnak rajtok ; es kiknek hatalmok vagyon űrajtok, tisztartóknak ¹⁰⁾ hivattatnak. Tí ke-

¹⁾ Oszszátok. ²⁾ Vulg.: de generatione. ³⁾ Emlitemre : emlékezetemre. ⁴⁾ Hasonlóképen. ⁵⁾ Új testamentom. ⁶⁾ Mely. ⁷⁾ Kiontatik. ⁸⁾ Mindazonáltal. ⁹⁾ Ki által. ¹⁰⁾ Vulg.: benefici; Káldi : jótévőknek.

deg nem így : de ki nagyobb közöttetek, legyen miként kisebb ; es ki előljáró, miként szolgáló. Mert ki nagyobb, ki leül-e, vagy ki szolgál ? nemde ki leüle ? En kedeg tiközöttetek vagyok, miként ki szolgál. Ti vattok kedeg, kik megmaradtatok velem en késértetimbem : es en szerzek nektek, miként atyám szerzett ennekem országot, hogy egyetek es igyatok en asztalomon en országomban ; es üljete királyi széken itilvén Izráelnek tizenkét terjedését ¹⁾. Monda kedeg úr Simonnak : Simon, ime Sátán kézbe kére teged, hogy megrostáljon miként buzát : en kedeg kérek teéretted, hogy te hitöd meg ne fogyjon ; es te néha ²⁾ megfordolván erőssöhed ³⁾ te atyádfiait. Ki mond neki : Uram, teveled ⁴⁾ kész vagyok tömlöcre es halálra-es mennem. Es tehát ű monda : Mondom neked Péter, ma kakas nem szól, mignem háromszer tagadni engem esmerned ⁵⁾. Es monda nekik : Mikoron küldélek titeket zsakcsó⁶⁾nál kil es tassolynál kil es sarunálkil, minem vala-

¹⁾ Vulg.: tribus. ²⁾ Vulg.: aliquando : egykor.

³⁾ Erősítsed. ⁴⁾ Vulg.: donec ter abneges nosse me.

⁵⁾ Zsacskó.

⁶⁾ Cod.: tevele.

mi szükségtek volt? Es tehát ők mondának : Semmi. Mond azért nekik : De mostan kinek zsakcsója vagyon, vegye fel tassolát- es: es kinek nincsen, árolja el szoknáját ¹⁾, es vegyen tört. Mert mondom nektek, mert még mi irván vagyon, be kell tellesedni enbennem : Es hamissakkal számláltaték. Mert mellek irván vannak enrólam, végek vagyon. Es tehát ők mondának : Uram, ime itt két tör. Es tehát ű monda nekik : Elég. Es kimenvén, szokásént ²⁾ megyen vala olajfának hegyére. Követék kedeg ütet ű tanejtványi-es. Es holott az helyre jutott volna, monda nekik : Imádjatok hogy késértetbe ne menjetek. Es elsiete túlök miként egy kühagyításne ³⁾, térdre esvén imád vala, mondván : Atya, ha akarsz, váltsad el ez pohárt enrólam : Demaga bizon ⁴⁾ nem akaratom, de tiéd legyen. Jelenék kedeg űneki mennyből angyal, bátorejtván ⁵⁾ ütet. Es elbágyadván, hozzá imáda. Es lön űneki vereje ⁶⁾, miként földön elfolyó vérszemek ^{*}). Es mikoron felkölt vol-

¹⁾ Káldinál : köntössét. ²⁾ Szokás szerént. ³⁾ Hagításnyira. ⁴⁾ Mindazáltal. ⁵⁾ Bátorítva. ⁶⁾ Veritéke.

^{*}) Veres irással fölibe írva : vércseppenet.

na imádságból, eljött vala ű tanejtványihoz, lé űköt allottokban ¹⁾ bánatjokért. Es monda nekik : Mit alosztok ? keljetek fel, es imádjatok, hogy késértetbe ne essetek. Még ű szólta íme nagy sokság : es kinek neve Júdás, tizenkettőnek egyik ²⁾, előttök megyen vala : es elközelejte ³⁾ Jézushoz, hogy megapolnája ⁴⁾ űtet. Jézus kedeg monda neki: Júda, apolásba ⁵⁾ árolod-e el embernek fiát? Látván kedeg azok, kik vele valának, mi volna jövendő, mondának neki : Uram, ha törben verönk ? *) Es űnekik egyik ⁶⁾ vágá papok fejedelmének szolgáját, es elvágá ű jobb fülét. Felelvén kedeg Jézus, monda : Hozjátok ide. Es holott ⁷⁾ tapasztalta ⁸⁾ volna ű fülét, megvigasztá ⁹⁾ űtet. Monda kedeg Jézus azoknak kik űhozjá jöttek vala, papok fejedelmi es templomnak mesteri es vének : Kifuttatok *) miként tolvajra törökkel es dorongokkal engem megfognotok ? Holott naponkéd ¹⁰⁾ veletek voltam templomban, es ke-

¹⁾ Altokban, alva. ²⁾ Egyike. ³⁾ Elközelíte. ⁴⁾ Megcsókolná. ⁵⁾ Csókban, csók által. ⁶⁾ Egyike. ⁷⁾ Káldi : midőn. ⁸⁾ Káldi : illetve. ⁹⁾ Káldi : meggyógyítá. ¹⁰⁾ Naponként.

*) Vulg.: si percutimus in gladio ? **) Cod.: ki futattak : kifutottatok.

zeteket ki nem nyójtottátok enám : de ez ti idétek ¹⁾, es setétségnek hatalma. Megtartván ²⁾ kedeg ütet, vivék papok fejedelmének házába : Péter kedeg távol utánna megyen vala. Tüzet kedeg gyójtván ³⁾ az pitvar közepin, es ök környölültökben vala Péter űk közöttök. Kit hogy némely leány látta volna az világra ültében ⁴⁾, es rája tekintett volna, monda : Es ez-es ⁵⁾ üvele vala. Es tehát ⁶⁾ ű megtagadá ^{*}) Ó ember, nem vagyok. Es köz levén ⁷⁾ ment egy idő ^{**)} volna, néki egyeb ⁸⁾ vallja ⁹⁾ vala, mondván : Bizony ez-es üvele vala, mert nám ¹⁰⁾ galileai. Es monda Péter : Ember, nem tudam mit mondasz. Es legottan még ű szóltában kakas inekle. Fordulván Jézus-es, megemlekezek Péter úrnak szaváról, miként mon-

¹⁾ Időtök. Káldi : órátok. ²⁾ Káldi : megfogván. ³⁾ Gyújtván. ⁴⁾ Káldi : hogy a világnál ülne. ⁵⁾ Ez is. ⁶⁾ Azután. ⁷⁾ Káldi : És egy kevés vártatva. ⁸⁾ Néki (mint né-mely, némi). „Néki egyeb“: más valaki. ⁹⁾ Káldi : bizonyítja. ¹⁰⁾ Vagy : lám.

^{*}) Halabori Pap Bertalan, az 1508-ki másoló itt átszökött néhány sort, azért a Péter *második* tagadásának hía. ^{**)} A codexben felibe írva : hóra. *Mintegy* idő : intervallo facto *quasi* horae.

dotta vala : Mielőtt kakas szól, engem három-szer tagadsz. Es el-kimenvén, keserven síra. Es emberek kik tartják vala ütöt, mevetik ¹⁾ vala ütöt, ütelvén ²⁾. Es beburejtják vala ütöt, es ütök vala ű orcáját : es kérdik vala ütöt, mondván : Krisztos, profétálj, ki az ki teged űte ? Es egyebek sokat káromlván mondonak vala űneki. Es holott nap lött volna, népnek vémbi ³⁾ egybe gyülekezének, es papoknak fejedelmi, es mesterek, es ütöt vivék ű tanácsokba, mondván : Ha te vagy Krisztos, mondjad nekönk. Es monda nekik : Ha mondandom nektek, nem hisztek nekem : sem el nem bocsáttok ; ha kedeg kérdendek, nem feleltek nekem. Innejt ⁴⁾ továbbá ⁵⁾ leszen embernek fia űlő isten erejének jogjára. Mondának kedeg mind : Es azért te istennek fia vagy-e ? Ki felele : Ti mondjátok, mert ⁶⁾ en vagyok. Es tehát űk mondának : Mit kívánonk ⁷⁾ még-es tanóságot ⁸⁾ ? mert mi hallottuk ű szájából.

¹⁾ Nevetik. ²⁾ Ütögetvén. ³⁾ Vénébbjei. ⁴⁾ Innét. ⁵⁾ Káldinál : mostantól fogva ; más régiebbeknél : innektova. ⁶⁾ Hogy. ⁷⁾ Kivánunk. ⁸⁾ Bizonyságot.

(XXIII. r.).

Es mind ű sokságok felkelvén, vivék ütöt Pilátoshoz. Kezdék kedeg ütet vádolnia, mondván : Ezt leltek ¹⁾ mi nemzetönköt elfordejtónak ²⁾, es császárnak adóadástól tiltónak, es ünönmagát mondónak Krisztosnak királynak lenni. Pilátos kedeg megkérdé ütet, mondván : Te vagy-e zsidóknak királya? Es tehát ű fellevén, monda : Te mondod. Monda kedeg Pilátos papok fejedelminek, es az sokasságnak : Sem egy ügyet nem lelek ez emberen ³⁾. Es tehát űk felmúlják vala ⁴⁾ ütet, mondván : Megindejtotta ⁵⁾ a népet, tanejtván mind zsidóság szerént, Galileától kezdvén mind eddig. Pilátos kedeg hallván Galileát, megkérdé, ha galiléai ember volna? Es holott megtudta volna, hogy Herodes ^{*}) hatalmából ⁶⁾ volna, bocsátá ütet Herodeshez, ki-es ⁷⁾ Jeruzsálemben vala az napokban. Herodes ^{**}) kedeg Jézus ⁸⁾ látván, igen öröle ⁹⁾. Mert sok időtől fogván ki-

¹⁾ Leltük. ²⁾ Fellázítónak. ³⁾ Káldi : Semmi okot nem talállok ez emberben. ⁴⁾ Káldi : reá erősödnek vala. ⁵⁾ Meg v. felindította. ⁶⁾ Káldi : birodalmából. ⁷⁾ Káldi : ki ő is. ⁸⁾ Alanyeset tárgyeset helyett. ⁹⁾ Örüle.

^{*}) Cod. felibe írva : antipas. ^{**}) Cod.: hedes.

vánta vala ütet látni, azért mert sok szólást hallott vala üróla : es reménkedik vala ¹⁾ valamely jelenséget látni ütölle löttet. Kérdezi vala kedeg ütet sok beszéddel. Es tehát ü neki semmit nem felel vala. Állonak vala kedeg papok fejedelmi es mesterek állhatatost ²⁾ vádolván ütet. Heródes kedeg megutálá ütet ü seregével : es megmeveté ütet, fejer ruhában öltöztetvén, es megküldé ütet Pilátosnak. Es Heródes es Pilátos lönek barátosok az napon : mert azelőtt ellenségesek valának egymásra. Pilátos kedeg papok fejedelmit, es mestereket, es az népet egybe híván, monda nekik : Behozátok nekem az embert, miként nép-elfordéjtót : es ime előttetek kérdezvén, sem egy ügyet nem lelék az emberben ezekben ³⁾, kikben ütet vádoljátok. Sőt *) sem Heródes ⁴⁾; mert ühozjá bocsáttalak vala titeket, es ime semmi halálra való dolga nem lött ü neki. Azért ütet megfeddvén ⁵⁾, elbocsátam ⁶⁾. Kételen

¹⁾ Reményben vala. ²⁾ Káldi : erőssen. ³⁾ Ezekből, v. mind abból, miben. . ⁴⁾ Káldi : De Heródes sem. ⁵⁾ Káldi : megverettetvén. ⁶⁾ Elbocsátom.

*) Cod.: Isöt.

vala kedeg ¹⁾ az innepnapon ünekik egyet elbocsátania. De mind az köz sokság felüvöltének, mondván : Vedd fel ²⁾ ezt, bocsásd el nekünk Barrabást; Ki vala némely vetekedésért ³⁾, az városban löttért, es emberölésért tömlöcbe vetvén. Esmeg kedeg Pilátos szóla ünekik, Jézust akarván elbocsátania. Es tahátük felüvöltének, mondván : Feszéhed, feszéhed ütet ⁴⁾. Ű kedeg harmadszer monda nekik: Mert mi gonoszt tött ez? Sem egy halálos ügyet nem lelek übenne: azért megfeddem ütet, es elbocsátom. Es tahátük előkajáltanak*) vala nagy szóval, kérvén, hogy megfeszéjtenéje ⁵⁾: es erősebből ⁶⁾ vala ű szavok. Es Pilátos megítélé ű kéréseket lenni. Elbocsátá kedeg ünekik azt, ki emberölésért, es háboróságért tömlöcbe vettetett vala, kit kérnek vala: Jézust kedeg adá ű akaratjoknak. Es mikoron kivinnéjek ⁷⁾ ütet, ragadának némely Cirenösből való Simont, faluból jövöt; es ürāja veték az keresztet Jézus után vinni. Megyen vala ke-

¹⁾ Káldi: El kell vala pedig bocsátani. . . ²⁾ Káldinál: Veszessd el ezt. ³⁾ Káldi: támadásért. ⁴⁾ Feszítsd. ⁵⁾ Megfeszíteni. ⁶⁾ Erősebbül. ⁷⁾ Kivinnék.

*) Cod.: elő kaialtöhak?

deg utánna népnek nagy soksága es asszony-embernek ; kik siratják vala es szepegik ¹⁾ vala ütet. Fordólván ühozájak Jézus, monda : Jeruzsálemnek leányi, ne sírjatok enrajtam, de sírjatok tinönrajtatok ²⁾, es ti fiatokon. Mert íme napok jönnek, kiben ³⁾ mondják : Bódog meddők, es hasak *) kik nem szültek, es emlők kik nem szoptattak. Tahát ⁴⁾ kezdőnek **) mondani hegyeknek : ó döljetek ***)) miránk ; es domboknak : Fedjete be minket. Mert ha ners fába ezt teszik, az aszjóban ⁵⁾ mi leszen ? Visznek vala kedeg egyeb két álnot ⁶⁾ üvele, hogy feszülnének ⁷⁾. Es miután jöttek vala az helyre, ki hivatik kalvária †), hol megfeszéjték ütet ; es az tolvajokat, egyet jogra, es mást balra. Jézus kedeg mond vala : Atyám, bocsássad meg nekik : mert nem tudják mit tesznek. Ű ruháját kedeg megosztván,

¹⁾ Káldi : kesergik. ²⁾ Tinnenrajtatok. Káldi : magatokon. ³⁾ Melyekben. ⁴⁾ Akkor, azután. ⁵⁾ Aszjúban, asszúban ; Káldinál : szárazon. ⁶⁾ Káldi : gonosztévöt. ⁷⁾ Megfeszítettetnének.

^{*}) A codexben felibe írva : méhek. **) Cod.: kezdőnek. ***) Cod.: ödöll'etek. †) Cod. felibe írva : kop-pazto.

szerencsét vetének ¹⁾. Es az nép áll vala vár-
ván, es fejedelmek velek öszve ²⁾ megmevetik
vala, mondván: Egyebeket szabadejtott ³⁾, sza-
badóha ⁴⁾ ünönmagát, ha itt vagyon Krisztos
istennek választotta. Megmevetik vala kedeg
ütet vitézek-es, előmenvén, es üneki ecetet
nyójtván, es mondván: Ha te vagy zsidóknak
királya, szabadóhad el magadot. Vala kedeg
felötte rája-való-írás, görög, es deák, es zsidó
betőkkel: Itt vagyon zsidóknak királya. Egyik ⁵⁾
kedeg az fencsüggő tolvajnak káromlja vala
ütet, mondván: Ha te vagy Krisztos, szabadó-
had el tenönmagadot, es minket-es. Felelvén
kedeg másik, megfeddi vala ütet, mondván:
Te sem istent nem félsz, hogy azon kárhozat-
ban vagy. Es mi bizon igazán, mert tételönk-
höz ⁶⁾ méltókat veszönk: ez kedeg semmi go-
noszt nem tött. Es mond vala Jézusnak: Uram,
emlekezzél enrólam, midén ⁶⁾ te országodba jö-
vendes. Es monda neki Jézus: Bizom mon-
dom neked: Ma velem léssz Paradicsomban.
Vala kedeg avagy ⁷⁾ hatod idő ⁸⁾, es setét lön

¹⁾ Káldi: sorsot vetének. ²⁾ Együtt. ³⁾ Szabadí-
tott. ⁴⁾ Szabadítsa. ⁵⁾ Egyike. ⁶⁾ Midőn. ⁷⁾ Közel.
⁸⁾ Hat óra.

^{*)} Cod.: tötelönkhöz.

mind föld széltébe mind kilenced időig. Es nap meghomályosóla; es templomnak soporláha ¹⁾ közepén ketté szakada. Es Jézus üvöltvén nagy szóval, monda: Atya, te kezédbe ajánlom én lelkemet. Es ezek ²⁾ mondván meghala. Centurio kedeg látván mi lött vala, dicsősejté ³⁾ istent, mondván: Bizon ez ember igaz vala. Es mind azoknak sokassága, kik ott valának ez látatra, es látták vala mik lesznek, ü melylyeket vervén megtérnek vala. Állonak vala kedeg ü esmerői mind távol, es asszonemberek, kik ütet követték vala Galileából, ezeket látván. Es egy József nevő férfiő, ki vala tíz vitéznek előtte járó ⁴⁾*) férfiő, es igaz; Es nem hajlott vala ünekik tanálcsokra es ü dolgokra, Júdának városából Arimaiából, mert ü-es várja vala istennek országát. Es beméne Pilátoshoz, es megkéré Jézusnak testét: es ütet levevén gyolcsba takará, es tevé ütet kivágott sírbe ⁵⁾, kibe még senkit nem töttek volt Amen.

¹⁾ Káldi: soporlátja. Kárpitja. ²⁾ Ezeket. ³⁾ Dicsősíté, dicsőíté. ⁴⁾ T. i. tizedes. ⁵⁾ Koporsóba.

*) Cod. csak Io. Főlebb a 30. lapon is: jaro.

Nagypénteki passio.

János C. XVIII.

Kimenvén Jézus ű tanejtványival Cedron árvize elve ¹⁾, hol kert vala, kibe bemene ű es űneki tanejtványi. Tudja vala kedeg Júdás-es, ki űtet árolja vala, az helyt : mert Jézus gyakorta gyűl vala oda ű tanejtványival. Júdás azért, holott seregét felvitte volna, es pispököktől es farizeosoktól szolgákat, juta oda lantornákkal, es fáklyákkal, es fegyverekkel. Jézus es tudván mind, mi űrája jövendők valának, előlépék, es monda nekik : Kit kerestek ? Felelének neki : Názáreti Jézust. Monda nekik Jézus : En vagyok. Áll vala kedeg Júdás-es, ki űtet árolja vala, űvelek. Holott azért monda nekik : En vagyok : hátra menének es földre esének. Esmeg ²⁾ azért kérdé űket : Kit kerestek ? űk kedeg mondának : Názáreti Jézust. Felele nekik Jézus : Mondám nektek, mert en vagyok. Ha azért engem kerestek, ezeket hagyjátok elmenniek. Hogy teljesednéjek ³⁾ Jézusnak beszéde, kit mondott : Mert ⁴⁾ kiket

¹⁾ Káldi : a Cedron patakán által : Trans. ²⁾ Káldinál is még : Ismét : ismét. ³⁾ Teljesednék. ⁴⁾ Hogy.

nekem adtál, senkit közöllök el nem vesztetem. Azért ¹⁾ Simon Péternek törí lévén, kihúzá ütét: es vágá piskeknek szolgáját: es elvágá ü jog ²⁾ fülét. Az szolgának neve vala Malkos. Monda azért Jézus Péternek: Bocsásd hüvelyébe te törödöt. Mely pohárt atya nekem adott, nem akarod-e, hogy igyam ütét? Azért az sereg, es hadnagy, es zsidóknak szolgái megtarták ³⁾ Jézust, es megkötozék ütét. Es bevivék előszer Annáshoz ^{*}), vala kedeg Kaifásnak ipa, ki az évi piskek vala. Vala kedeg Kaifás az, ki tanálcsot adott vala zsidóknak: Mert illik, egy embernek az népért meghalni. Megyen vala kedeg Jézus után Péter, es egyeb tanejtván. Az tanejtván kedeg vala esmeretben pispökkel, es bemene Jézussal pispöknek pitvarába. Péter kedeg állván külöl ⁴⁾ az ajtóra. Kijöve azért az tanejtván, ki esmeretben vala pispökkel, es monda az ajtós leánynak, es bevivé Pétert. Mond azért Péternek az ajtós le-

¹⁾ Pedig. ²⁾ Jobb. ³⁾ Megfogák. ⁴⁾ Mint: belöl, felöl, s helyesben belül, felül; egy értelemben a *kivel*, *kivöl*, *kivül* nyelvjárássilag változó formákkal.

^{*}) Cod.: ananashoz.

ány : Mi nem te-es ¹⁾ ez ember tanejtványi közzől vagy-e? Mond amaz : nem vagyok. Állanak vala kedeg szolgák es szolgálók szénhez, mert hideg vala, es melegéjtk²⁾ vala magokat : vala kedeg Péter-es velek állván, es magát melegéjtvén. Pispök azért kérdé Jézust ü tanejtványiról es tanejtásáról. Felele neki Jézus : En nyilván szóltam ez világnak : en mindenkor sinagógában tanejtottam, es templomban, hova mind zsidók gyülekeznek : es titkon semmit nem szóltam. Mit kérdesz engem, kérdd meg azokat, kik hallották mit szóltam nekik : íme ük tudják mit en mondtam. Ezeket holott mondtotta volna, egy előálló szolgáló orcel ³⁾ üté Jézust, mondván : Így felelsz-e pispöknek? Felele Jézus neki : Ha gonoszól szóltam, tégy tanóságot az gonoszról; ha kedeg jól, mit ütsz engem? Es küldé ütet kötözvén Annás Kaifás pispökhöz. Vala kedeg Péter állván es magát hevejtvén ⁴⁾. Mondának azért neki : Minem te-es ü tanejtványi közzől vagy? Tagadá ü, es monda : Nem vagyok. Monda neki egy, pispök

¹⁾ Nemde te is. ²⁾ Melegítik. ³⁾ Arcul. ⁴⁾ Hevítvén; Káldi : fűtözik vala.

szolgája közzől, aznak közele ¹⁾ *), kinek Péter elvágta fülét: Nemde láttalak-e teged az kerben ²⁾ üvele? Esmeg azért megtagadá Péter, es legottan kakas szóla. Elviszik azért Pilátoshoz Jézust az pitvarba. Vala kedeg reggel: es űk be nem menének az pitvarba, hogy meg ne szeplösölnének ³⁾, de hogy paskát ennének. Kimene azért Pilátos hozjájok, es monda: Mi panaszt hoztok ez ember ellen? Felelének, es mondának neki: Ha ez gonosztevő nem volna, nem adtuk volna űtet neked. Monda azért nekik Pilátos: Vegyétek fel ti űtet, es ti törvéntekként ⁴⁾ itiljétek űtet. Mondának azért zsidók: Nekönk nem illik valakit megölnönk. Hogy Jézusnak beszéde teljesednéjek ⁵⁾, kit mondott, esmertetvén mi halálval volna halandó. Esmeg bemene azért Pilátos pitvarba, es hívá Jézust, es monda neki: Te vagy-e zsidóknak királya? Es felele Jézus: Tenöntöled ⁶⁾ mondod-e ezt, avagy egyebek mondották ne-

¹⁾ Így többnyire a régi bibliában „rokona” értelemben. ²⁾ Kertben. ³⁾ Káldi: ferteztetnének. ⁴⁾ Törvénytek szerint. ⁵⁾ Teljesednék. ⁶⁾ Káldi: magadtól.

*) Cod. hibásan: közzöle.

ked enrólam? Felele Pilátos : Minem ¹⁾ zsidó vagyok en? Te nemzeted, es te pispökid adtak teged ennekem, mit töttél? Felele Jézus : En országom nincsen ez világból. Ha ez világból volna en országom, en szolgálaim bizonyával ké-sálnának ²⁾, hogy zsidóknak ne adatnám : mos-tan en országom nincsen innejt. Monda azért neki Pilátos : Azért ³⁾ te király vagy? Felele Jézus : Te mondod mert ⁴⁾ király vagyok. En ebben születtem, es erre jöttem ez világba, hogy bizonságnok ⁵⁾ tanóságot ⁶⁾ adjak ⁷⁾ : mind ki bizonságból vagyon, hallgatja en szó-mot. Mond neki Pilátos : Mi az bizonság? Es holott azt mondotta volna, esmeg kimene zsi-dókhoz, es monda nekik : En sem egy ügyet nem lelek übenne. Szokás kedeg, hogy egyet ez paskainnepbe elbocsássak : akarjátok-e a-zért, bocsássam el nektek zsidóknak királyát? Esmeg mind üvöltének, mondván : Ne ezt, de Barrabást. Vala kedeg Barrabás tolvaj.

¹⁾ Vajon. ²⁾ Harcolnának. ³⁾ Tehát. ⁴⁾ Hogy.
⁵⁾ Igazságnak. ⁶⁾ Bizonságot. ⁷⁾ Ezekhez képest Kál-dinál így : hogy bizonságot tegyek az igazságról.

(XIX. r.).

Tahát ¹⁾ azért ragadá Pilátos Jézust, es megostorlá ²⁾ ütet. Es vitézek tövisből koszorót fonván, feltevék ű fejére, es bársony öltözetet adának úrája, es jönnek vala űhozá, mondván: Idvözleég zsidóknak királya: es ütik vala ütet arcel ³⁾. Kimene esmeg Pilátos hozjájok, es mond nekik: Ime kihozom nektek ütet, hogy megesmerjétek, hogy űbenne en sem egy ügyet nem lelek. Kijöve azért Jézus az pitvarból, hozván töviskoszorót, es bársony öltözetet. Es mond nekik: Ime az ember. Mikoron azért láták volna ütet pispökök, es szolgálók, üvöltének vala, mondván: Feszéhed, feszéhed ⁴⁾ ütet. Mond nekik Pilatos: Vegyétek fel ti ütet, es feszéhétek ⁵⁾: mert űbenne ügyet nem lelek. Felelének zsidók üneki: Minekönk törvényönk vagyon, es törvényént ⁶⁾ meg kell halni, mert istennek fiává tötte magát. Holott ⁷⁾ azért halotta volna Pilátos ez beszédet, jonkább ⁸⁾ fé-

¹⁾ Akkor. ²⁾ Ostorozá. ³⁾ Arcul. ⁴⁾ Feszítsd meg.
⁵⁾ Feszítsétek meg. ⁶⁾ Törvény szerént. ⁷⁾ Midön.
⁸⁾ Inkább.

le, es bemenvén esmeg pitvarba, monda Jézusnak : Honnejt ¹⁾ vagy te? Jézus kedeg neki nem felele. Mond azért neki Pilátos : Nekem nem szólasz-e? nem tudod-e mert ²⁾ hatalmam vagyon tegedet megfeszéjtenem, es hatalmam vagyon elbocsátnom tegedet? Felele Jézus : Nem volna semmi hatalmad enellenem, ha neked fölöl adván nem volna. Azért az ki engem neked adott, nagyobb binben vagyon. Es innejt ³⁾ kereskedik ⁴⁾ vala Pilátos ütet elbocsátnia. Zsidók kedeg üvöltenek vala, mondván : Ha ezt elbocsátod, nem vagy császárnak barátja. Minden, ki magát királylyá teszi, ellene mond császárnak. Pilátos kedeg hogy hallotta volna ez beszédeket, kihozá Jézust : es üle itilöszéket, az helyben ki mondatik Likostratos*), éberöl ⁵⁾ **) kedeg Gabbata ***). Vala kedeg husvét estin hatod időben ⁶⁾, es monda az zsidóknak : Ime ti királtok. Úk kedeg üvöltenek vala : Vedd fel, vedd fel, feszéhed ütet. Mond

¹⁾ Honnét. ²⁾ Hogy. ³⁾ Innét. ⁴⁾ Káldi : igyekezik. ⁵⁾ Azaz : héberül. ⁶⁾ Órában.

*) Értsd : Lithostrotos. **) Cod. felibe írva : zsidóról (zsidóul). ***) Cod.: golgota.

nekik Pilátos : Ti királytokot feszéhem-e ? Felelének pispökök : Nincsen királyonk, hanem csak császáronk. Tahát ¹⁾ azért ütet nekik adá, hogy feszölne ²⁾. Vevék kedeg Jézust, es magának keresztet vivén, kimene az helyre, ki mondatik Kálvária, éberöl Golgota : hol ütet megfeszéjték, es üvele egyebet kettőt innejt es onnejt ³⁾, közepen kedeg Jézust. Ira kedeg nevezetet-es Pilátos : es tevé az keresztre. Vala kedeg írván : Jézus názáreti, zsidóknak királya. Ez nevezetet azért sokan olvasák zsidók közzöl, mert városhoz közel vala az hely, hol megfeszöle Jézus. Es vala írván éberöl, es görögöl, es deákól. Mondonak vala azért Pilátosnak zsidóknak pispöki : Ne írad, zsidóknak királya ; de, mert ű mondotta : Zsidóknak vagyok királyok. Felele Pilátos : mit írtam, írtam. Vitézek azért holott ⁴⁾ megfeszéjtették vala ütet, vevék ű ruháját, es tőnek négy részt, mindenik vitéznek részt es az szoknyát. Vala ^{*)} kedeg az szoknya varratlan, felől mind szöött ⁵⁾. Mondának azért egymásnak : Ne meg-

¹⁾ Akkor. ²⁾ Megfeszítették. ³⁾ Innét onnét, jobbra balra. ⁴⁾ Miután. ⁵⁾ Káldi : a fölitől fogva egészen szööttetett.

^{*)} Cod.: vele.

gyük meg ¹⁾ ütet, de szerencsézjönk rajta ²⁾ kié legyen. Hogy irás teljesednéjek, mondván: Megoszták magoknak en ruháimot : es en ruhámon vetének szerencsét. Es vitézek-es ezt tötték.

Husvélbe bódog asszonról ez evangyélím.

Állonak vala kedeg Jézus kereszténél ű anyja, es ű anyjának öcscsei, Kleofásné Mária, es Magdalmi Mária. Azért holott látta volna Jézus anyját, es álló tanejtványát, kit szeret vala, monda ű anyjának : Asszonyember, ime te fiad. Azután mond az tanejtványnak : Ime te anyád. Es az időtől ³⁾ fogván vevé az tanejtván ütet övéjé ⁴⁾.

*Öt sebiről es haláláról *) Jézusnak evangyélím.*

Azután tudván Jézus, hogy immár minden végezvén vagyon, hogy irás-es tökéletnéjek ⁵⁾, monda : Szomehozom ⁶⁾. Vala azért egy edény

¹⁾ Messük meg. ²⁾ Káldi : vessünk sorsot reája.

³⁾ Órától. ⁴⁾ Övévé, magáévá. ⁵⁾ Káldi : hogy bételjesednék. ⁶⁾ Szomjuhozom.

^{*)} Cod.: halálrol.

letött, ecettel teljes. Űk kedeg szoárvánt ¹⁾, teljest, izsópja szerezvén ²⁾, ajánlák ű szájának. Mikoron azért vötte volna Jézus az ecetet, monda : Megvagyon emésztvén ³⁾. Es feje ⁴⁾ aláhajtván, kibocsátá lelkét. Zsidók azért, mert húsvét esti vala, hogy testek ne maradnának kereszten szombaton, mert az szombatnak nagy napja vala; kérék Pilátost, hogy törnéjek ⁵⁾ meg szárokat, es vennéjek ⁶⁾ el űket. Es jövének azért vitézek : es előnek ⁷⁾ bizon megtörék szárát, es másnak-es, ki űvele feszölt vala. Jézushoz kedeg hogy juttak ⁸⁾ volna, hogy űtet látták halván immár, nem törék meg ű szárát, de vitézeknek egyik ⁹⁾ csucsával ¹⁰⁾ ű oldalát megnyitá, es legottan kimene vér es víz. Es ki látta, tanóságot tött, es tudjuk mert bizon ¹¹⁾ ű tanósága. Es ű tudja, mert bizonyakot ¹²⁾ mond; hogy ti-es higjjetek. Mert ezek

¹⁾ Másutt szovárvány, azaz szivárvány, vagy szivótárgy; Káldinál már csak spongya; ma szivacs. ²⁾ Káldi : izsópot tévén környüle. ³⁾ Consummatum est. ⁴⁾ Fejét. ⁵⁾ Törnék. ⁶⁾ Vennék. ⁷⁾ Elsőnek. ⁸⁾ Juttottak. ⁹⁾ Egyike. ¹⁰⁾ Lándzsával. ¹¹⁾ Igaz. ¹²⁾ Igazakat.

löttek, hogy irás teljesednéjek ¹⁾: übelöle temet ²⁾ meg nem törtök. Es esmeg más irás mond: Meglátják, kit öklöldöztek ³⁾. Ezek után kedeg kéré Pilátost arimatiai József, azért hogy Jézus tanejtványa vala, titkon kedeg zsidóktól féltébe, hogy elvennéje Jézusnak testét. Es megbocsátá ⁴⁾ Pilátos. Jöve azért, es elvevé Jézusnak testét. Jöve kedeg Nikodemos-es, ki Jézushoz először éjjel jött vala, hozván elé vegyejtett myrrhát es aloest avagy száz fontot. Levevék azért Jézusnak testét, es kötözék az gyolcsba jó füvekkel, miként szokások zsidóknak temetni. Vala kedeg az helyben, hul ^{*)} feszölt vala, kert; es az kertben új sír, kibe még senkit nem töttek vala. Ott azért zsidóknak innepek esti lön, mert ottan vala az sír, tevék ütet Amen.

*Nagy Szombaton evang. Marcos **).*

Az időben szombatnak kedeg estin, ki tesz szombatnak elein, jöve Magdalnai Mária, es más Mária, látniok az sírt. Es ime nagy föld-

¹⁾ Teljesednék. ²⁾ Csontot. ³⁾ Káldi: kit vertenek által. ⁴⁾ Megengedé.

^{°)} Cod.: hüil. ^{°°)} Helyesben: Máté XXVIII. 1—7.v.

indolás lön, mert urnak angyala alászalla mennyből, es elmenvén, elveté az követ, es ű rajta ül vala. Vala kedeg űneki tekintete miként villám, es ruhája fejr miként hó; ütőle kedeg féltekben megijedének az őrizők, es lőnek miként holtak. Felelvén kedeg az angyal, monda az asszonembereknek: Ne féljete, mert tudom, hogy az megfeszezett Jézust keresite: nincsen itt, mert felkele miként mondotta; jöjete es lássátok helyét, hol űr tevén vala. Es immár elmenvén, mondjátok ű tanejtványinak, es Péternek-es, mert ¹⁾ felkölt, es ime előttetek Galileába megyen: űt ott meglátjátok, ime meghirdetem nektek.

¹⁾ Hogy.

II.

A PASSIÓ

AZ ÉRSEKIJVÁRI CODEXBŐL.

(I.)

Jézus Mária. Kezdetik *az mi nemes idvezíté-
ténknek szent kénjának, szent halálának gondo-
latjának* *) *használatossága* **) *es érdemes volta,*
hogy ki ¹⁾ aittatossággal es szeretettel róla meg-
emlekezik es szívében hordozja Ámen.

Elő használatja ***) U-
runk Krisztusnak kén-
jának halálának gon-
dolatjának ez, mert igen
könnyen ²⁾ istenhez térít
embert, es bűnnel meg-
keményült szívét töredelmességre es gyó-
násra szerzi. Ennek példázatjára ez szentsé-
ges kénnak idején kösziklák megrepedözé-

¹⁾ Arra nézve ki. ²⁾ Könnyen.

*) Cod.: gondolyattyanak. **) Haznaltossága. ***)
Haznalyattyá.

nek, föld megindúla es koporsók megnilának. Az küsziklának repedőzésén értsed az kemény színek ¹⁾ töredelmességét; az koporsónak megnilásán értsed, aittatos lélek, az gyónásra való szának ²⁾ megindulását; es az földnek megindulásán értsed az Krisztusnak szent testének vételére való indulást es méltán való hozzájárulást. Másod használatja ez szentséges kénnek meggondolatjának ez, mert bünes emberből teszen használatos jámbort, es az szent életű embert el nem hagyja esnie, kit igen kell kevánni mindennek, mert, úgymond még az pogán bölcs-es ³⁾, hogy bódog élet az jámborságos élet; azért ha kevély vagy-e, es alázatosságot kevánsz-e, tehát gondoljad az ártatlan Krisztusnak kénját es az ő nagy mélséges alázatosságát, es ebből valamit jót kevánsz, neköd mind megadatik. Azért valaki azt akarja, hogy az bintül megszabadúljon es lelki jószágban kazdag ⁴⁾ legyen, tehát kell ez ilyenöknek az Krisztus kénját gyakorta gondolnia, ki nekünk hozta az örök életöt, életnek bódogságát. Harmad használatja es szentséges

¹⁾ Szívnek. ²⁾ Sza : száj. ³⁾ Es : is. ⁴⁾ Gazdag.

gimölcse ¹⁾ ez szentséges kénnak gondolatjának ez, mert az örök békeségöt, kit urunk Jézus Krisztus szörzett az ő szent kénjának halálának miatta ²⁾ emberi nemzet között es az mendenható atyaisten között, es ha ezt ember megtartja, háboruságot, gilöségöt ³⁾ es irégységet embernek szivéből kiűz, es az ő lelkét megszenteli. Kit ⁴⁾ megbizonít szent Bonaventúra, mondván: Semmi oly emberben közönséges megszentelést nem mivelködik, mint ez Krisztus kénjának gondolatja. Negyed használatja ez szentséges kénnak gondolatjának ez, mert embörrel az háboruságot kinnyen elszenvedeti, mert ember valameneször ⁵⁾ megszomorodik es emleközik Krisztusnak kénjáról, aneször ⁶⁾ Krisztustul megvigasztaltatik, kit megbizonít önönmaga zsoltárkönyben ⁷⁾ mondván: Vele vagyok az háboruságban, es megszabadítottom, es megdicsőitöm ötet. Azért igen jeles háboruságot szenvedő embörnek ez Krisztus kénjának emleközeti, kiről úgymond szent Bernáld doktor: Nem lehet ol nagy háboruság

¹⁾ Gyümölcse. ²⁾ Általa. ³⁾ Gyülölségöt. ⁴⁾ Mit. ⁵⁾ Valameny-nyiszer, valahányszor. ⁶⁾ Annyiszor. ⁷⁾ Zsoltárkönyvben.

emberbe, hogy ki édességre nem változik, ha az idvezittőnek keserüségét szívében gyejteni¹⁾, es róla jól megemleközendik; azért ha szívedben szomorú vagy-e, lelkődben elkese-rődtél-é, ízötlen es aittatlan vagy-e; gondoljad az nagy felséges úrnak nagy szomoruságát es nagy keserüségét, kiről önne-maga úgymon-da: „szomorú az en lelkem mind en halálo-mig“; es oly igen nagy len az ártatlan bárán-nak szomorusága es keserüsége, hogy mind ez világban mene²⁾ ember volt, es mostan vagyon, es mene leszön, mind ezőknek szomoruságát es keserüségét fölülmulja annera³⁾, hogy ugyan vérrel verittözék⁴⁾ beléje. Azért ha embör ezt jól meggondolja, az ő szomorusága es ke-serüsége mind semmi leszen ezökhöz avagy *) ehözképest. Ötöd használatja es gimölcse e szentséges kénnak gondolatjának ez: mert ez szentséges gondolatnak ol igen nagy ereje va-gyon, hogy embernek az uristennek szent aka-ratját megjelenti, es embernek ad tehetségöt hogy az istennek megösmert akaratját betel-

¹⁾ Gyűjtendi. ²⁾ Mennyi. ³⁾ Annyira. ⁴⁾ Izzada.

*) A codexben e szó kétszer áll.

jesíthesse, kit ember ennekül ¹⁾ nem tehetne. Kit urunk ünönmaga bizonít mondván : Ennám nekül csak semmit tehattök. Hatod gimölcse ez szentségös kénnak gondolatjának ez : mert az kegyes Krisztus ez ilyen embernek szivét lelkét aittatossággal megkövéríti ²⁾ es bölcseséggel megékösíti úgy, hogy ömagát es mind az ő atyjafiait idvességes jószágra tanítania tudja, es ennek fölötte imádságát örömesben ³⁾ es hamarabb meghallgatja; azért méltán es igazán dicsérik minekünk minden szent doktorok ez szentséges kénnak gondolatját, mert minden jó, kit adott es ad minekünk az felséges uristen, mind ennek miatta adta es adja. Heted gimölcse ez szentséges kénnak gondolatjának ez : mert az édes Jézus ez ilyenöket, kik az ő szent kénjában gondolkodnak es édeskednek, az ő szent testének három részében irta fel öket, hogy örökké rólok el ne feledkezzék : Megírta ez ilyenöket az ő két kezén azért, hogy öket minden nyavalyájokban megsegélje; megírta az ő két lá-

¹⁾ E nélkül. ²⁾ Azaz : megtermékenyíti. ³⁾ Örömes-
tebben.

bán-es annak jegyére, hogy ötülök soha el ne mehessön; megírta az ő szívébe-es arra, hogy őket soha el ne feledhesse. Mind ezeket megbizonittá ünönmaga Izsajás profétának miatta, mondván: Minömdé ¹⁾ elfeledheti-e az anya ő kis gyermekét, hogy ne könyörülne ő méhének szilöttén, es ha az elfeledendi, en tegödet el nem feledlek, mert en kezeimben megírtalak tegödet. Nyolcad gimölcse ez szentséges kénak gondolatjának ez: mert ez Krisztusnak kénjának aittatos gondolatjának miatta nagyobb malasztot es érdemet nyer istentül, hogynem-ha ²⁾ mind egész keresztyénség imádna érötte. Okát veti aranszáju szent János mondván: Semminemő állat egyeb nincsen, hogy mi embereknek idvességöt ^{*)} szörzött volna, hanem csak ez Krisztusnak kénja es drágalatos szent halála. Kilenced gimölcse e szentséges kénnak gondolatjának ez, mert fölülkül ez szentséges gondolat minden egyeb test szerént való jó dolgokat, mert semmi istennek ennél kelleme-tesb es embernek ennél érdemesb, mint ez

¹⁾ Mi-nemde: vajon. ²⁾ Mint ha.

^{*)} Cod.: ydwssegöt.

Krisztusnak kénjának gondolatja. Kit¹⁾ megbi-
zonít nagy Albert doktor mondván : Krisztus-
nak kénjáról csak egyigyüséggel való megem-
leközet többet használ embernek, hogynem
esztendég ¹⁾ való vízkinir-bőjt ²⁾, avagy ha
mindennapon ^{*)} magát ostromozná mind ő véré-
nek kiontásaiglan, avagy ha mindennapon egy
egész zsoltárt olvasna. Tized gimölcse ez
szentséges kénnak gondolatjának ez : mert ez
Krisztusnak kénjának szönetlen ³⁾ való aittatos
gondolatja inkább idvességesb embernek, hogynem
ha az bódog sziz Mária mind a mennyei
szentekkel es angyalokkal édességgel esedöz-
nének öérötte. Es ezt értsed az szentséges kén-
hoz képest, kinek használatja mind örökké
való, mert fűképen az szenteknek imádságában
nem áll embernek idvessége, de az Krisztus-
nak kénjában, kiről úgy mond aranyzáju
szent János : Embereknek minden idvessége
az Krisztusnak halálában vagyon letévén. Ti-
zenegyed használatja ez szentséges kénnak
gondolatjának ez : mert ha valaki ez világban

¹⁾ Mint : mindég. ²⁾ Víz- és kenyér-bőjt. ³⁾ Szünetlen.

^{*)} Cod. : mahpon.

mulatta volna el idejét igön sok heuságban ¹⁾, es térne ez Krisztus kénjának gyakorta való aittatos gondolatjára, ennek miatta ol nagy érdömöt vallhat, mint az oly ember, ki mind ő gyermekségétül fogva istennek szolgált es ő idvességét híven kereste, demaga ²⁾ ez szentséges kénnek gondolatjára gyakorta es aittatossággal ^{*)} nem igyeközött. Demiért ez utóljutott ³⁾ ez szentséges kénra igyeközik, es gyakorta róla aittatossággal megemleközik-es, hasonlatos leszen, avagy följülmúlja annak érdemét, ki mind ő gyermekségétül fogva istennek szolgált, demaga ez szentséges kénnek gondolatjára ajtatos nem volt. Azért, valaki ez világban idejét heában mulatta el ⁴⁾, ez ilyen ember az elhagyott lelki jószágot igen hamar es nagy béven ⁵⁾ meglelheti ez szentséges kénnek gondolatjában ^{**)} , kiről így mond szent Bernáld doktor : Tudom, hogy az en érdemem nem elég ennekem, de az mi fogyatkozás ebbe vagyon, ezt en magamnak kiveszöm en úram-

¹⁾ Hiúságban. ²⁾ Mindazonáltal. ³⁾ Később jött. ⁴⁾ Engedte elmúlni. ⁵⁾ Bőven.

^{*)} Cod.: aytthossaghal. ^{**)} Cod.: gondhlattyaban.

nak sebeiből. Tizenkettőd gimölcse ez szenteséges kénnak gondolatjának ez, mert az kegyes Krisztus ez ilyeten embert, ki gyakorta aittatossággal az ő kénjáról haláláról megemlekezik, az ő halálának idején megvigasztalja, es az örök bódogságról őtet bizonyossá tevén, es az ő halálának utánna az örök országot es dicsőséget neki adván. Azért ez minden embernek igen nagy szükség, hogy az Krisztus embernek ő halálának idején ott legyen, mert akkoron az halandó embert igen sok késértet háborgatja, kitül az kegyes Krisztus igen hívön megóthalmazja, ha ez világban az ű kénjának gondolatjának miatta vele ő megösmerködött, es vele barátságot szörzött ¹⁾ Ámen.

Továbbá kevetkezik csak revidedön, hogy embernek elméje inkább megfoghassa, mert aittatos lélekigen kevesből sokat érthet, es miből vélheti ember, és minemő jegyekből, ha ²⁾ méltó legyen Krisztusnak teste vételére avagy nem. Első jegye azért ez, hogy ha ember az elmúlt binen bánkodik, es az jövődötül akarja magát megóthalmaznia; másod jegye ez, ha

¹⁾ Kötött. ²⁾ Vajon.

kész vagy jó mivelködetre es isteni szolgálatra; harmad jegye ez, ha az istennek igéjét örömet es szeretettel hallgatód; negyed jegye ez, ha az ellenöd vétközőnek ellene semmine-mő gilőségöt es haragot nem tartasz; ötöd jegye ez, es jelesb, ha az Krisztus kénjáról örömet emlekezől, mert ez oly nagy felséges jószág, hogy csak ennek miatta ¹⁾ ember az Krisztusnak szent testét lélok szerént hozjá ²⁾ veszi, mikoron ez szentséges kénről aittatossággal megemlekezik. Ki ³⁾ szentséges emléközetnek első használatja ez, mert embert istenhöz térít, es bintűl eltávoztat; másod használatja, mert bínes emberből teszön malasztos embert; harmad használatja, mert az örök békeségöt, kit szörzött Krisztus ez ő szent kénjának miatta embör között es isten között, ezt emberben megtartja; negyed használatja, mert emberrel az háboruságot kinnyen elszenvedteti; ötöd használatja, mert istennek szent akaratját megjelenti; hatod használatja, mert embernek szívét lelkét szent malasztal megkövéritti, es bölcseséggel megékösitti; heted hasz-

¹⁾ Csak ez által. ²⁾ Hozzá. ³⁾ Mely.

nálatja, mert az Krisztus ez ilyeneket, **kik** örömet gondolkodnak az ő kénjáról, az ű tés-
tének három részében felirta; nyolcad haszná-
latja, mert ember ennek miatta mindön jószág-
tételnél ¹⁾ nagyobb malasztot es érdemet nyer
istentül; kilenced használatja, mert istennek
semmi ennél kellemetesb es embernek ennél
érdemesb; tized használatja, mert minden jó-
szágtételt följülmúl; tizenegyed használatja,
mert az elhagyott jószágot, kit bínnek miatta
elvesztött, ennek miatta hamar megleli; tizen-
kettöd használatja, mert ennek miatta azt ér-
dömlí, hogy az Krisztus, halálának idején ott *)
jelönnen leszen, ütet megvigasztalván **)
es ellenségtül megoltalmazván, es ütet bevívén
az örök hazában, kit nekünk keresett az ő
szentséges kénjával es halálával. Kiről adjunk
nagy hálát ű felségének mind örökül öröké
Ámen.

Kinek beteljesítésére es megtartására se-
gőhön ²⁾ minket atya fiu es szentlélök egy
örök isten.

¹⁾ Jószágtétel, jótételei. ²⁾ Segítsen.

*) Cod.: öt. **) Cod.: meg wyhaztalwan.

(II.)

Atyának es fiúnak és szent léleknek teljes szent háromság úristennek nevében. Ez könynek ¹⁾ első részében következnek ^{*)} neminemű szépségű tanuságok, kik mondatnak *Krisztusnak kénjáról és haláláról*, hogy mint aittatos léleknek kell gondolkodni istennek szent kénjáról és benne édeskedni napnak hét ²⁾ órája szerént.

¹⁾ Gyakran így a régiségben, még pedig nem hibából. Ugy látszik hogy a teljes forma (könyv) különböztetés okáért az (eleinte szinte „könyv“, utóbb) *köny* azonos hangn de más jelentésű (lacryma) szótól, lett uralkodóvá.
²⁾ Váltva hol „het“ hol „heet“nek írva a codexekben, de úgy látszik állandóan hét-nek olvasandó, mióta a kihang-

^{*)} Cod.: köwetközynek.

Drágalatos atyámfia! gyakorta kértél engemet, hogy a mi urunk Jézusnak Krisztusnak gyetrelmében való igyekezetnek neminemő szerit ¹⁾ napnak hét órája szerént neköd megmutatnám avagy megjelenteném; mert gyakorta mondottad, hogy az ő kénját halálát gyakorta szivedben hordozhatnád ²⁾, ki teérötted sokat szenvedett. Bizony az ő szerelmeért es az ő segedelmével erősittöm es elődben adom napnak hét órája szerént, mint ő adja ennekem malasztját, es mint jobban es revidben jelentem teneked, melyet igen aittatoson kértél. De nem mindeneket megmagyarázok, de sok okokat jelentek, kiket teneköd ³⁾ megmagyaráznod hagyok, es megtökéllened ⁴⁾, mert aittatos ügyeköző lélok igen kevesekből sokakat vehet, miként ez goromba test avagy testi értelöm igen sokakból keveset vehet. Tudjad azért, szerelmes barátom, hogy ha ez tudománban használnod akarandasz, ki minden tudo-

zások forma (hetü, péld. „hetü magyar“ Anonymusnál) kiavúlt. Itt t. i. az e megnyújtása a kihangzást látszik pótolni. ¹⁾ Rendét. ²⁾ Kivánod hordozni (mint ehetném, ehetnél stb.). ³⁾ Magadnak. ⁴⁾ Bevégezned.

mánnak felette vagyon; azért igen nagy szere-
lömmel kell tennenmagadat megtartanod ¹⁾
gyönyörködetes ²⁾ ételtől és mértékletlen ve-
neréktől ³⁾, es mindeniket csak testnek szük-
ségére vened. Es úgy kell, hogy sok beszéd-
től es hiuságtól és éktelen vigaságtól maga-
dat megógyad ⁴⁾; mert az ki akarja az Krisz-
tus kénját érzeni ő szivében lelkében, nem il-
lik hiu beszédben, felette való mevetségben ⁵⁾,
játékokban es hiuságos örömben éktelenül ö-
magát foglalni ⁶⁾, es hogy rövidön mondjam,
ez világi szorgalmatosságtól es testi örvendő-
zéstől avagy vigaságtól el kell távoztatni, mert
nem könnyen ⁷⁾ jű egybe ⁸⁾ testnek vigasága
es Krisztus kénját érzeni avagy gondolni. Kel-
lemetes ⁹⁾ azért, en szerelmes atyámfia, tené-
ked az te igyeközetödben mikoron vagy, hogy
ezeket mikoron gondolod, olyha ¹⁰⁾ az időben

¹⁾ Megtartóztatnod. ²⁾ Gyönyörködtető, élvezet adó.
³⁾ Italtól. ⁴⁾ Óvgyad (nyelvjárássilag) : óvjad. ⁵⁾ Nevetség-
ben. ⁶⁾ Ma : foglalkodni. ⁷⁾ Könnyen. Az ő gyakran vál-
takozik az i-vel, péld.: rivid, kivet, tivisk : rövid, követ
(legatus), tövis; így alhangu szókbán o-val : hamos, la-
pos : hamis, lapis. ⁸⁾ Fér egybe. ⁹⁾ Igeileg : kell. ¹⁰⁾ Mintha.

mikoron Krisztus kénzattaték teérötted, ha jelen voltál volna; es úgy látnád avagy vallanád tennenmagadat beszédödben es életödben, olyha az te szemeid előtt volna a te istened, szenvedén az kénokat; es úgy mint az ő gyötrelmit látnád, az te gondolatodban miképen jelen voltanak; es tehát ¹⁾ úr Jézus jelen leszön, miként lenni gondoltatek ²⁾ es te aittatosságotat veszi, és te mivelködetidet fogadja, Ámen.

I. Először az mi nemes idvezitténk ³⁾ Jézus Krisztusnak kénjáról való igyeközet avagy gondolat, Completáról elkezdvén. Completának mondatik, mert öbenne teljesedik be napnak folyása: azonképen az mi nemes urunk Jézus Krisztusnak predikációjának folyása mikoron beteljesödött volna, es az vacsora tevén ⁴⁾ ő tanítvánival, ki ⁵⁾ vacsoráról, es ő szentségü ⁶⁾

¹⁾ Akkor. ²⁾ A közép e előfordul a régiségben nem ittkán az ikes igék vég ragában: gondolkodik. ³⁾ Idvezittők. ⁴⁾ Vacsorát tevén. ⁵⁾ *Mely* vacsoráról. ⁶⁾ Szentséges. Ily képzés a szomorú, gyönyörű stb.

testének vérének ajándokáról es teneked ott adattakról igen nagy aittatossággal tartozjál ¹⁾ megemlekezned, es az dicsőséges vacsorára miképen szolgált az te nemes terömtéd ²⁾, hogy a tanítványoknak ő lábait nagy alázatossággal megmosta, es miképpen őket ő szent beszédével bizonynyal tanította. Ezeknek utánna úr Jézus Krisztus ő tanítvánival kimene Olivétimnek hegyére, hol vala megfogatandó, és az ő barátitul megválasztandó ³⁾, mikoron vala betellessödendő, mely mondatott vala proféta miatt ⁴⁾ : „es en megverem az pásztort, es elhimtetnek ⁵⁾ az csordának johi“ ⁶⁾ : ezön szerént gondoljad, en drágalatos barátom, miképen úr Jézus mondott ő tanítváninak : keljünk fel, es menjünk el inneten ⁷⁾, és te felelj neki az te lelkedben mondván : Uram Jézus, hova menjünk el; es ő felel teneked : en szerető fiam, az en gyötrelmemre menjünk, es az en töreldmemre ⁸⁾, es az en megválasztásomra titőletek; mert immár ez világ szerént es test sze-

¹⁾ Ma már hang-áthasonulással : tartozzál. ²⁾ Terömtöd.

³⁾ Elválasztandó. ⁴⁾ Által. ⁵⁾ Hintetnek, szétszóratnak.

⁶⁾ Juhaj. ⁷⁾ Innet. ⁸⁾ Megtöretésemre.

rént titületek en elválom ; de valaki akar en-
utánnam jüni, megtagadja önnenmagát, es fel-
vegye ő keresztfáját, es kevensen ¹⁾ engömet
szegénségben es békeségben. Es te felelj neki
az te lelködben : En nemes uram Jézus, én-
és ²⁾ teveled megyek es követlek tegedet akar
halálra, akar életre : uram Jézus, ne hagyj el-
válnom a te szent oldalodtól. Ennekutánna
gondoljad, en szerető barátom, hogy azt mon-
dotta úr Jézus Krisztus : Vigyázzatok es imád-
kozzatok, hogy késértetben ne esjeteek ! a lélek,
valóbizony ³⁾, kész, az test kedeg ⁴⁾ beteg. Es
te felelj neki az te lelkedben mondván : Úgy
vagyon, en édes uram Jézus Krisztus, mint
mondod ; de te uram Jézus Krisztus, ki nekünk
parancsoltál hogy vigyázzunk es imádkozjunk,
te adj annak tételére es bételjesítésére malasz-
tot, mert jóllehet hogy az lélek kész legyen,
de az test igen beteg, es mindenestül fogva ⁵⁾

¹⁾ Kövessen. ²⁾ Én is. ³⁾ Igen is : omnino, utique. A
bécsi bibliában a *porro* adatik vissza e szóval, de kétség-
kívül a deák szó félreértéséből. Veresmartynál (1639) va-
lóbizonynyal : certe értelemben. ⁴⁾ Pedig. ⁵⁾ Egészen, vál-
lóg, egyetemleg.

restséggel es álommal és étellel itallal teljes, es nem szenvedhet teveled, ki csak egy kicsiny *) időt-es ¹⁾ hogy vigyázzon téveled ²⁾, es imádkozják, hogy késértetben ne essék. Ezönközben ömagát úr Jézust lássad a te lelködben, es az tanítványokat, miképpen alván³⁾ es elfáradván feküsznek vala; es miképpen úr Jézus az imádságnak szerit ⁴⁾ megjelenté ő testének leterjedésében ⁵⁾ es kegyes beszéde miatt ⁶⁾ mutatá. Ezöknek utánna meggondoljad, hogy úr Krisztus Jézus az földre leesék **), es orcájával az földre borúlván imádkozék mondván : En szent atyám, ha lehetséges, múljék el entülem ez kelyeh ⁷⁾ : demaga ⁸⁾ valóbizony ⁹⁾, en szent atyám, ne úgy mint en akarom, de úgy legyen miként te akarod; es ezután, hogy ezt mondá : en szent atyám, hallgass meg engemet, es ne fordólj el entülem, igyekezzél ¹⁰⁾ en lelkemre én szentséges atyám,

¹⁾ Időt is. ²⁾ Mint tégedet. ³⁾ Alva. ⁴⁾ Módját. ⁵⁾ Leborúltában. ⁶⁾ Által. ⁷⁾ Hang-átvetéssel kehely helyett; ahonnan e szokottas ragozás : kelyhem, kelyhed stb
⁸⁾ Azonban. ⁹⁾ Igen is. ¹⁰⁾ Ügyelj, viselj gondot.

*) Cod.: kyny. **) Cod.: le essek.

bizony mindenek lehetségesek tenékd. Es lött ott hoszjában való viadalban *) imádkozván, mert az keserű halálnak megemlekezetiből az ő szentséges szíve megszomorodék, es minden tetemének velei, es mind ez **) ő testének minden erejével mind megrémölének, es ő igen fényességű ¹⁾ szemei és ő ártatlanságu ²⁾ testének minden erei megindulának, úgy hogy mind az ő fogai es tetemei csontjával öszve ³⁾ oly igen erősen megtöretének vala, hogy az ő szentséges testének minden tagjából verös verő ⁴⁾ csepeg vala le oly igen béven ⁵⁾, hogy az imádságnak minden helyét megvizesítötte vala. Es ottogyan ⁶⁾ istennek angyala jelenék mennyországból, bátorítván ötet; hiszem hogy ez volt Gábriel; es ezt mondván: oh en nemes uram Jézus. Krisztus, oh én édes teremtem! emlekezzél meg, mert arra vagy entülem meg-

¹⁾ Fényességű. ²⁾ Ártatlanságos. ³⁾ Csontjával együtt.

⁴⁾ Veríték. ⁵⁾ Bőven. ⁶⁾ Legott. Lejebb egy párhuzamos helyen: az angyal legottan jelen leszen.

*) Cod.: löt öt hozyaban valo wyadalban: a mi csak úgy ad türhető értelmet, ha úgy magyarázzuk: hogy hoszjában elterülve viaskodván (lelkében a halál félelmével) imádkozott . . . **) Cod.: es?

hirdettetött, erre szilettettél az szeplőtelen sziztül; azért, én nemes uram Jézus Krisztus, légy erős az halál ellen, mert az halál hamar elmúlik, es embereknek idvessége megleletik az te szent haláloddal. Mind ez igéket, en szerető atyámfia, igen figyelmezjed *) es te igyekezetben elmédben forgassad, hogy miképpen ez mi urunk Jézus Krisztus imádkozott, es te-es ¹⁾ ezenképpen tégy, hogy te orcáddal az földre leessél, nem hát mege nézvén, hogy azokat kiket kérsz, teelötted valljad ²⁾, azaz te elmédben tartsad, nem hát mege fordúlván, szádval mondván és imádkozván, es szíveddel egyebütt búdosván ³⁾: es atyaistennek akaratja mindenkoron az te kérésödet előlkelje ⁴⁾, azaz csak az ő akaratja szerént valót kérjed, es ne tunyául, de nagy munkával es nagy szerölömmel **) imádkozjál, mint önne magától az mi urunk Jézus Krisztus; es nem keves ideiglen, de hoszja ⁵⁾, es meglátod az te lelkedben, hogy az angyal legottan jelen leszen,

¹⁾ Te is. ²⁾ Coram te habeas. ³⁾ Kalandozván. ⁴⁾ Megelőzze. ⁵⁾ Hoszsa, mint össze. Hosszan.

*) A codexben a sor tömötsége miatt csak figyelmezjed áll. **) Cod.: szerölömmel,

ki tegődet meghallgat, es megerősít, es az te imádságodat úrnak viszi, mert az angyal mi példánkért *) jelenti úr Jézust bátorítván, hogy bizonynyal tudjuk, hogy Krisztus töredelmes sziű ¹⁾ embernek jelennen leszön isteni vigasztalással. Negyedször imádkozjál; de gyakorta kell imádkozni, miként úr Jézus ő imádságának miatta megmutatta, es te imádkozjál halottakért, bínésökért, elevenökért es te barátidért, es te ellenségidért, es mikor azért látod az te lelkedben enne töredelőmbe es bánatokba úr Jézust vigyázatta es imádkozatta ²⁾: légy alázatos es engedelmes önéki, es szolgálj önéki, es sokakat lelhetsz, kit mondhatsz önéki az te aítatosságodból, mind azoknak-és, kik elfáradván alusznak. Tudjad azért azt, en szerető barátom, hogy az késő vacsora avagy az késő étel ital igen megbántja az te szent gon-

¹⁾ Szivű. (Felebb a 2. l. olvastuk : szí-nek). ²⁾ Ősrégi formája a részesülő múlt-jelenének, vagyis a jelenkép előadott múltnak, mely minden személyeken és számokon keresztül ragozva divatozott, s leginkább a régi bibliában gyakori. Ma a részesülő félmúltjának ragáival (va ve) fejeztetik ki: vigyázva (virrasztva) és imádkozva.

*) Cod.: peldiankert.

dolatidat, azért completának utánna szenvedni ¹⁾ kell ételtül es italtul, hogy ki az Jézusnak Krisztusnak kénjáról haláláról aittatosson akar gondolkodni. Ennekutánna meglátod az te lelkedben, hogy az igen keménségü ²⁾ es csodálatos gyülekezetöt jüni, es az igen felette való gonosz társaságot; mert jünek az te uradra az áldott Jézust megfogni; es íme lássad miképpen ez áldott Jézus megyen nagy szilidséggel ³⁾ ezeknek eleiben, es az tanitványok félvén es reszketvén ötet követvén; de ő megbátorittá őket, hogy ne féljenek, es Júdásnak monda: Barátom, mire jöttél? Lássad az ő nagy kegyességét, mert im az ő elárulóját barátjának hívá, es csókolásra hajta száját öneki. Oh en édes uram Jézus, nemes ártatlan bárány, mene szörzetesek vannak ez világ szerete, kik láttatnak Krisztusnak barátjának lenni, demaga ⁴⁾ nem viselik az ő életit; es szolgáknak hivattatnak ezek, miképpen kedeg ⁵⁾ mondott úr Jézus az ő életit követőknek: immár, úgymond, en mondlak szolgáimnak es bará-

¹⁾ Önmagát megtartóztatni. ²⁾ Keménységes. ³⁾ Szilidséggel. ⁴⁾ Azonban, mégis. ⁵⁾ Pedig,

timnak, mert mindeneket, melyeket hallottam az en szentatyámtul, megjelentettem tinektek *), merthogy **) ez világot megutálni, és testeteket megenyhíteni ¹⁾, és ördögöket mind ő késértetivel meggyőzni. De jaj, mert sokak fordulnak hát mege az áruló Júdással, es az ő kevánságokat keresik; gondoljad azért, en szerető atyámfia, mely igen nagy szomoruság megütötte vala az tanítványoknak szíveket, es mely igen nagy sérelmet érzettenek, mikoron az ő szerető mesterektül el kellett vállaniok! Ó mely igen nagy szomoruság megütötte ²⁾ vala az ő szivöket; ó mel igen elszakadtanak vala minden vigaságtul; ó minemű siralmakat es ohajtásokat ³⁾ keserüséggel tesznek vala; ó minemű fohászkodásokat es kajáltásokat! Es ohajtván nagy keserves sirással ivöltnek ⁴⁾ vala, miként ő szerető atyjoktul megvált árvák; es elmenvén nagy ivöltéssel ezt mondják vala: Ó jó drágalatos mester, ó édességes

¹⁾ Castigare. Így még a XVI. századbéli Telegdinél is.
²⁾ Megütötte. ³⁾ „Oh“ kiáltásokat. ⁴⁾ Üvöltnek.

^{*)} Cod.: neknek. ^{**)} Így a cod., „ugymint“ v. más ily értelmű kötszó helyett.

atya, ó kegyelmes Jézus! miképpen választá-
nak el az te tanítvánidtól! Ó uram Jézus Krisz-
tus, hova menjünk, es hol *) keressünk mi
magunknak ily nyugolmat, melyet mast túlünk
elszakasztának? Ezöket mondhatják vala az
tanítványok, es ezökhöz hasonlatosokat soka-
kat; ó meneször hátra tekintvén szerelmes
szível gondolják vala, hogy miképpen az ő
édes mestereket az áldott Jézust erőssen kö-
tözik vala, es minden tisztesség nekül vonatta-
tik vala, tétova taszigáltatik vala. Mind ezök ¹⁾
meggondolván, ó meneször önne magokat az
földhez verik vala, es meniben ivöltnék vala,
es nagy ohajtásokat nagy sirásokkal tesznek
vala Ezeknek utánna gondoljad, en szerető
atyámfia, hogy ha az időben az szeplötelen
sziz Mária az ő édes szileje ott volt volna, gon-
doljad az te lelkedben, mit tött volna ezöket
látván, es mondjad az te lelkedben: Ó en ne-
mes asszonyom, szeplötelen sziz Mária, mikép-
pen nem gondolád atte fiadnak nyavaláját! Ne-
talántal ²⁾ mastan álmadozsz, hogy az te édes

¹⁾ Ezeket. Alanyeset tárgyeset helyett, mint igen gyakran
a régiségben. ²⁾ Netalántán.

^{*)} Cod.: yol.

szerető fiad megyen az feneségös oroszlánok között! Ó en nemes asszonyom, sziz Mária! mely igen gonosz es mely keserű leszen teneked ez holnap nap, midén ¹⁾ hallod es jelenen ²⁾ látod ez keménségű csodákat. Ó en édes uram Jézus Krisztus, ki volna oly igen kemén sziű ember, ki ezeket nagy ohajtás nekül es töredelmesség nekül meggondolhassa, hogy miképpen az tebenned bízóknak egyetlenegy bátor segedelmek, hogy te minden barátidtul ilyen keményen elválasztassál. Ó édességes mester, nemes ártatlan bárány, mégy vala az feneségű ³⁾ farkasok között, kik sietnek vala megszaggatni, es az igen gonosz ebek megmarniok, es nem ivöltesz vala! Es gondoljad, en szerető barátom, hogy az ő nyakában egy nagy vas reteszt ⁴⁾ vetöttek vala, es az ő szent kezeit erősen háta möge kötözték vala, es nagy hirtelenséggel viszik valamint tolvajt, es az ő fogokval erőssen őreá csikorgatván, es az ő szent száját erőssen verik vala, és minden nyomoru-

¹⁾ Midőn. Így ide, régi formája az idő-nek; de még ma is mondjuk: ide-je, ez idén, idéetlen stb. ²⁾ Jelesen. ³⁾ Feneséges. ⁴⁾ Láncot (jelentett rudat is).

ságokval, minden tisztesség nekül közönségöst ¹⁾ mindenektől vonattatik vala, tétovarángatván; valakik kedeg ő szent testét illetetik vala, avagy ő szent haját, avagy ő szent szakálát, avagy ruhájánál fogván, mindenek húzzák vala, némelyek az ő lábokkal kancsáltvetnek vala ²⁾, némelyek lábokkal rugódozzák vala, es gyakorta az földre ejtik vala, es kik kegyig ³⁾ őtet viszik vala, igen kegyetlenül egyszersmind reá omolnak vala, es igen keményen nyomodván ⁴⁾ megnyomorítják vala, es nagy erősen verik vala az ő szent mellyét, es mind az ő szent tagait botokkal es öklökkel es igen kemény vesszőkkel erőssen verik vala; es ezenképen mind az ő drágalatos tagi annera megfáradtak vala, úgy hogy sem egyik az másikat nem segélheti vala, mert mindenestül fogva ⁵⁾ elfogyatkoztak vala, es mennél nagyobb ⁶⁾ nyavalát, az mit gondolhatnak vala, mind rajta teszik vala; és úgy viszik vala. Es ez megnyomodásnak utánna nagy-keményen

¹⁾ Közönségesen : nyilvánosan. ²⁾ Gáncsot. ³⁾ Pedig. ⁴⁾ Tapodván. ⁵⁾ Egészen. ⁶⁾ Azaz : mindnél (mindnél, mindennél) nagyobb; a régi superlatív.

arcul csapják vala, es igen erőssen nyakon verik vala, es ő szent haját igen keményen tépik vala ki, hogy az ő szent feje bőre az hajakkal öszve ¹⁾ leszakadoz vala, es hajánál fogva felrántják vala, es ő szent szakálánál fogva meg alárántják vala, es az ő kegyességü ²⁾ es drágalatos megnílt száját, es ő szent melyét büdösségü ³⁾ hagyapokval ⁴⁾ es minden fertezetösséggel az gyomornak szájaiglan szájában pekvén ⁵⁾ betöltik vala, es öneki tisztelendő fénes ⁶⁾ iffiúnak arcáját *) nyavalyásságos es ondokságos **) hagyapásokval ⁷⁾ tisztelenítik ⁸⁾ vala, es ezképpen, nagy bosszuságokkal, melyeket embernek elméje meg nem gondolhat, mely csodálatos szégyenséggel illeték ott, es mel keményen őtet gyötrették, es minden emberi töredelmösségének förtözetével megförtéztették. Es ezenképpen ez fényességnek tikere ⁹⁾ ilyenekkel es ilyen hallhatatlan szidalmasságokkal az írástudóknak es szörze-

¹⁾ Együtt. ²⁾ Kegyességes. ³⁾ Büdösséges. ⁴⁾ Hagyap : köpés (ige is : köp) ⁵⁾ Pökvén. ⁶⁾ Fényes. ⁷⁾ Köpésekkel. ⁸⁾ Vagy tán : díztelenítik? ⁹⁾ Fényességnek tüköre.

°) Ezen, vagy más hason értelmű, szó a codexben hiányzik. °°) Cod.: öndöksaghos.

teseknek utcájok szerint ¹⁾ hordoztatik vala, kik igen örülnek vala az ő bosszuságán, es az ő gyetrelmében bé nem telhetnek vala. Es mindeneknek ura teremtéje ²⁾ viteték Annásnak eleiben, es ott egy gonosz szolga az áldott Jézust arcul ité ³⁾ oly keményen, hogy mind orráról, torkáról kibuzog vala az vér, es annakutánna Kajffáshoz vivék. Mind ezeknek utánna gondoljad, en szerető atyámfia, az te lelkedben, mely igen gonoszúl ott ütet fogadák es miképpen tisztességnekil es nagy éktelenöl ötet megcsufolák, es öelöttök az földre leilteték ⁴⁾, es nagy káromlással illetik vala ötet, kiről tennenmagad gondolkodjál az te lelkedben. Completának utánna mind ezekről az te aittatosságodban, kiket meggondoltál, hálát adj öneki; tennenmagadat kedeg es mind az te lelki barátiadat ő kegyességes malasztja alá ajánljad, es kérjed ötüle minden bineidnek bocsánatját, es hogy itt teneköd adjon malasztot, es mindenben dicsőségöt, ki atyával es szent lélekkel legyen áldott örekül öröké. Ennekutánna emlékezjél meg, en szerető atyámfia, az te lelki

¹⁾ Utcájok hosszában. ²⁾ Teremtője. ³⁾ Üté. ⁴⁾ Ülteték.

gondolatodba a mi urunk Jézus Krisztusnak az magas keresztfáról predikáltott hét igének egyikről ¹⁾, mikort azt mondá: En szent atyám, bocsássad meg azoknak, mert nem tudják mit tesznek. Kiknek értelmét igen figyelmezzed, es igen aittatos szível ez ige után ez imádságot mondjad:

Hálát adok teneked, en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy en bizony megszabadítottóm, ki ennekem completának idején te szerelmedet megmutatád, mikor enéröttem megremülél, es te vérös verödet ²⁾ öttéd ³⁾; tennen kedved es akarated szerént menél az helyre, hol te ellenségid akarnak vala teged megfogni, es megkötözni; es te kegyességes együgyüségedet megmutatád azkoron, mikoron te árulódnak te édösséges szádat csókolásra méltóltatád ⁴⁾ lehajtanod, es az zsidók, kiknek te nagy szerelmedet mutattad vala, tegedet megfogának, es megkötözének, es elvínék ⁵⁾ miként urvot ⁶⁾ es tolvajt; te tanitvánid kediglen ⁷⁾ kik halálra mondják vala menteket te-

¹⁾ Számtalanszor így, birtokrag nélkül; egyikéről helyett. ²⁾ Veríték. ³⁾ Öntéd. ⁴⁾ Méltóztatád. ⁵⁾ Elvivének. ⁶⁾ Orv, or (tolvaj). ⁷⁾ Pediglen.

veled ¹⁾: midőn az ellenségnek seregét láták, megijedvén mind elfutának. Te kedeg, en édes-ségü uram Jézus Krisztus, tennen magad maradál te ellenségid között, es nem vártál *egy* segedelmet es *egy* oltalmat is, kik jüttek vala törökkel es rudakkal, lámpásokkal es fáklyákkal. Kerestetvén sok bosszuságokkal es irégységökkal, megfogattatál es megkötöztetél, es sok gyötrelmökkel gyötretél, vas reteszekkel nyakon kettetél, es előszer Annásnak adatál, es ő tegedet tanóságodról ²⁾ és te tanitvánidról kérde, mert te tanuságodról es tanitvánidról akar vala megfeddeni; de te, en édességes uram Jézus Krisztus, öneki minden ékösséggel felelél, es ő szolgája ada teneked igen nagy arculcsapást, es te azt igen alázatosan fogadád. Ó édességes uram Jézus Krisztus, kérlek tegedet az te vérös verődnek ³⁾ érdemeért, fogságodnak es az te gyetrelmidnek érdemeért, es az te köteleidnek miatta ⁴⁾ engedjed, hogy minden bineimnek es vétkeimnek kötelébül te nagy

¹⁾ Kik mondák hogy veled mennek balálra. ²⁾ Tanóság: tanítás, tan (a cod.-ben hibásan: thanösagodrol). ³⁾ Verítékednek. ⁴⁾ Általa.

irgalmasságodért engem megódj ¹⁾, ki atyával és szentlélekkel élsz és országglasz mind örökül öröké. Emleközjél meg en uram Jézus Krisztus, mert mind enéröttem szenvedted, és en idvességemre ; és kérlek tegedet, en uram Jézus Krisztus, hogy adj ennekem malasztot, hogy mind azokat, kiket enéröttem completának idején szenvedtél, hogy adj ennekem méltán hívőnek aittatos színek forróságával megemlekezhessem, és igaz lelki aittatos akarattal aithassam ²⁾ szenvedvén, és úgy benne igyekezhessen, hogy en szívemből soha ki ne távozhassanak, és azokról teneked mindenkoron hálat igazán adhassak. És adjad ennekem, hogy minden en ellenségimnek mind en szívemből megbocsáthassak és érettek igazán imádhassak, mint tenenmagad ennekem az magas keresztfáról predikálván mutatád. És vígy engemet ez kimenetnek ³⁾ utánna az bódogságnak örömében, hol atyával és szentlélekkel élsz és országglasz mind örökül öröké Ámen.

II. Ennek utánna veternyekoron ⁴⁾ te álmad-

1) Megoldj. 2) Ahíthassam. 3) T. i. halálnak. 4) Vetsernyekor.

ból fel*)serkenj, es tele **) légy könyhullatásokkal ***) es azokról, melyeket completának utánna gondoltál, megemlekezzél, es a te lelkedben meglátod miképpen az te urad áldott Jézus Krisztus drágalatos testének semminemő épét ¹⁾ őrajta nem ismersz, hogy melyeket kilemb-kilemb vereségökkel ²⁾ es csapásokkal nem illettek volna, es dagadásokkal ³⁾ meg nem faggattak ⁴⁾ volna. Mind ezek felett az ő drágalatos fénességű szemeit förtözetős ruhával igen erőssen bekötvén, es ő királi szent karjait hát mege hajtván, igen keményen öszvekötvén, úgy hogy az ő szent taginak minden izi megszakadoztak vala, es ezenképen az kilembkilemb csodálatos es hallhatatlan ⁵⁾ gyötrelmekből mind az ő szent tagiban megrémülvén ⁶⁾ véres fővel és véres ondok †) orcával poklossal egyenlőnek ⁷⁾ láttatik vala. Kajffás előtt állván- es ⁸⁾ sok hazugságokat mondnak.

¹⁾ Ép részét. ²⁾ Verésekkel. ³⁾ Daganatokkal. ⁴⁾ Fel nem fakasztottak, meg nem sebesítettek volna. ⁵⁾ Nem hallható, hallatlan. ⁶⁾ Megrendülvén. ⁷⁾ Belpokloshoz hasonlónak. ⁸⁾ Is.

^{*}) Cod.: fel'. ^{**}) Cod.: tel'ee. ^{***}) Cod.: könyhwll'atasokal. †) Cod.: öndok.

vala őellene. Ó az kegyetlenek kedig az ő királi szép orcáját mindenfelől ő körmökkel megszakasztják vala, es esmég ott ujonnan kilemb-kilemb nyomorúságokkal illeték, nyakverésökkel *), ököllel es botokkal, es sokképpen gyötrék. Kajffás kedeg mind azokkal, kik ott jelen valának, megkáromlá, térdeg ¹⁾ lehajtván ötet, megkékölven ²⁾ **), es az ő tisztelendő ***) szent fejét oly igen keményen verik vala, hogy az ő szent fejének bőre az ostorokhoz avagy az vesszőkhöz ragadoz vala; azután ötet miként balgatag embert egy szegeletből másban viszik vala, taszigálván es rángatván, hozjá tevén új bosszúságokkal es gyötrelömmel mind az ét által ³⁾ szomorítván gyetrik vala ötet, menere ⁴⁾ tehetik vala. Es te lelkedben, en szerető atyámfia, meglássad, miképpen az te istened es az te idvezítettöd ül avagy áll vala az ő ellenségi között önne magá, mind ő tanítvánitul es barátitul meghagyattatván ⁵⁾,

¹⁾ Tér dig (cod.: terdek). ²⁾ Megkéköl ni : verni hogy megkéküljön. ³⁾ Éjt által, az egész éjszakán által. ⁴⁾ A mennyire. ⁵⁾ Elhagyatva.

*) Cod.: nyak weresökek. **) Cod.: megh kekolwan.

***) Cod.: tizteztelendő.

es az gonosz néptől megkörniköztetvén ; es ez látván ¹⁾ szerető atyámfia, mit tennél, avagy mit mivelnél, mikor ezöket látván? Bizony hiszem hogy leesnél öelőtte, es ezt mondanád: Ó en édességes uram jó Jézus Krisztus, ez világnak teremtéje, miképpen ülsz, es megutálván, tisztelenítvén! hol vannak az te barátid? Ó en egyetlen egy uram, nemes ártatlan Jézus, ó en igen édességes egyetlen egy örömem es en tanácsom! mit tegyek, mit tegyek, hogy en teged így látalak állanod? Es mondjad az te elmédben Jánosnak az ő barátjának, ki talántal ²⁾ az időben jelen vala: ó János, miképpen áll itt ezenképpen ez mi édes mesterünk es királyunk! Továbbá gondoljad, en szerető atyámfia, miképpen Péter es János ezöket látván, bánkódnak vala, es miképpen mondott úr Jézus az zsidóknak, ezöknek vegyed értelmét: „Bizony bizony mondom tinektek, mátul fogva látjátok embernek fiát isten tehetségének jogja ³⁾ felől ülni“: tahát mind az papok fejedelme ⁴⁾ ő ruháját megszaggatta mondván: Ká-

¹⁾ Ezt látván. Alanyeset tárgyeset helyett. ²⁾ Talántán.

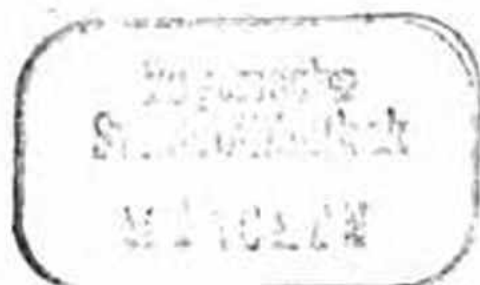
³⁾ Jobbja. ⁴⁾ A papok minden fejedelmei, minden főpapok.

romlat! es mind őreá omlának ¹⁾, kik mi urunk Jézus Krisztust környülállják vala; némelyek az ő fénességös orcáját tenyerekkel verik vala, némelyek kedeg kezők-megfordulván ²⁾ *) ő édességös **) melyét verik vala, némelyek kedeg ő szentséges személyére hagyapnak vala bűdös nyálakkal, némelyek kedeg az ő szentséges szakálát tépik vala, némelyek kedeg az ő szentséges hajánál fogva vonzják vala, es miként alittom ³⁾, az te áldott uradat Jézust leejtvén lábok alá nyomodják ⁴⁾ vala. Ime azért ***) mely gonoszúl es mely tisztesség nélkül az angyaloknak urát es teremtéjét így gyetrik vala, es igen keménségvel es irgalmasság nélkül valóknak valának, minden gonoszságot s egyéb szidalmasságot - és ⁵⁾, mit tehetnek vala, es valaki többet tehet vala, jobb embernek mondatik vala; mert igen feneséges kegyetlenségnek valának. Azért, szerető atyámfia, mit tenél te, ha ezeket látnád, nemdenem hagyita-

¹⁾ Rohanának. ²⁾ Megfordított kézzel. ³⁾ Vélem.

⁴⁾ Nyomod: mint tapod: nyomkodják. ⁵⁾ Is.

⁶⁾ Itt a codexben még e szó áll: kezkwre? ⁷⁾ Cod.: edesseghws. ⁸⁾ A codexben e szó kétszer.

nád-é tennenmagadat öreá ¹⁾, es ezt mondván: ne akarjatok immár enni ²⁾ gonoszt tennetek. Ime ennekiem tegyétek, ime engem verjete és engem gyötterjete; ne akarjatok én uramnak enni bosszuságot tenni, es hogy aittatosságodban ^{*)} térdedre letérdepölvén, es az te uradat es az te istenedet az áldott Jézust imádjad, hogy igen örömet fogadnád az ő vereségét, ha lehetséges volna; es így gondoljad meg ezöket olyha ³⁾ a időben ⁴⁾ jelen volnál az ő gyötrelmében, es mind így akarnál tenned az ő szent malasztjának segedelmével, es mondjad öneki az te aittatosságodban: Ó en édes uram Jézus Krisztus, jó és nemes mester, kegyességes atya, mi vagy hogy te így szenvedsz, megutálván es gyetretvén: nemde istennek fia vagy-e? miképen szenvedí azért ezt az te szenteséges atyád el? mire nem törí meg az ördögöknek fiait? Ime uram, jó Jézus Krisztus, en is ilek ⁵⁾ teveled az földre, es társittom ⁶⁾ enmagamat teveled, mert nem látom itt, kik tegedet

¹⁾ Nem borúlnál-e reá. ²⁾ Ennyi. ³⁾ Mintha. ⁴⁾ Azon időben. ⁵⁾ Ülök. ⁶⁾ Társsá teszem magamat.

^{*)} Itt e szó áll: bewlthes (?)

gyilelnék. Ennekutánna gondoljad, en szerető atyámfia, miképpen Péter il ¹⁾ vala kivöl fitözvén ²⁾, es mondván : en nem esmertem ötet. Es miképpen úr Jézus az harmad megtagadásban tekinté, es látván, hogy ötet meghallotta volna, es ötet nézte volna, legottan a gonoszok közzül, kik között megtagadta vala (elillana), kit még mastann-es ³⁾ sokan tesznek. Ó mely bódogok, uram Jézus Krisztus, kiket te szemeid ezenképpen néznek, miként Péter apastalt, es az meghidegült szívet a te szerelmedre kerjesztöd ⁴⁾ es megvilágosított, hogy ember az ő tévelgését megláthassa; ó mely igen hamar az ol ember bínét meglágyítja, es aittatosságnak es keserűségnek vizébe fordítja! Kérlek azért, uram jó Jézus Krisztus, kegyelmes atya, hogy atte kegyelmességödért engemet gyakorta megtekénts atte kegyességödnek szemivel, kikkel Pétert megtekintéd. Ennekutánna gondoljad, miképpen Péter ő urájért sír vala, es miképpen az jót, melyeket úr Jézus övele tött vala, meggondolja vala, es miképpen ötet megtagadta vala. Ennekutánna

¹⁾ Ül. ²⁾ Fütözvén. ³⁾ Is. ⁴⁾ Gerjesztöd.

immár megfáradván mind az zsidó fejedelmek es az zsidóknak szolgái, es az egyeb zsidók elmenének, es elalvának, es atte uradat Jézust megkötözvén, meghagyattaték ¹⁾ az őrizőkkel, es valljon minemő szugolyában taszították ez áldott Krisztus, es igen felette gyetretik vala hidegtől es a munkával, melyeket rajta töttek vala, mert akkor tél vala es az éj igen hoszju vala : te azért hozjá menj, es az ő lábainál ülj, avagy állj bánkódván es sírván; es tehát ²⁾ igen aittatossággal megcsókoljad kezeit lábait, es az ő tisztelendő orcáját, és az keménségös köteleket, kikkel ott megkötözték vala, es ezt mondjad : Ó uram, jó Jézus Krisztus, mit tegyek es möggyek ³⁾, es atte szent fejedet *) hajtsad le az en karomra. Nyugodjék meg, mert tegedet meg nem szabadíthatlak, es tennen magadat es tennen barátidat igen aittatosság-

¹⁾ Ott hagyaték. ²⁾ Tehát : *aztán* értelemben. ³⁾ Möggyek; rendszerint s helyesben : megyek, összevonva ebből : *mit tegyek?* Itt hathatóság okáért kettőzve : mit tegyek es m'ögyek? egészen azon módon, mint a régiségben s a köz nyelven maiglan gyakori e forma : *azután-osztán*.

*) A cod. e szó kétszer áll.

gal öneki ajánljad, es kétségnélkül higyled, hogy valamit tőle kérendesz, mindenestül fogva megadja teneked; es az te lelkedben mondjad öneki, hogy holnapon ő méltóságos es siralmas ke-serves anyjának, az szíz Máriának, megmondod. És így az ő bódogságos lábainál, avagy az ő dicsőséges szent mellyénél némi keves ideiglen elsenvedj *) es megnyugodjál; dema-ga ¹⁾ az te igyeközeted az te teremtére legyen. Ennekutánna emlekezzél meg, en szerető atyámfia, az te igyekezetödben az mi urunk Jézus Krisztus mondotta hét igének más-sikról ²⁾, kit nekünk az magas keresztfáról predikállott alá, mikoron azt mondá: ma envelem léssz Paradicsomba: kinek értelmét igen figyelmezjed, es ez ige után ez imádságot mondjad, olyha a keresztfá alatt volnál az te urad Jézus Krisztus előtt letérdepelvén **) : Ó Jézus, méltóságos etc.

Hálát adok teneked, en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy en istenem es en bizony idvezittöm, ki ennekem te szerelmedet veter-

¹⁾ Mindazáltal. ²⁾ Másikáról.

^{*)} Elsenvedj? ^{**) Cod.: lethedepelwa.}

nyekoron megmutatád, midőn enéröttem Kajffásnak házához vitetél, es ott enértem meg akarál káromlatnod ¹⁾, hol az fejedelmek es az népeknek véni egybe gyülekeztek vala, de halálnak méltán való jegyét nem lelhetik vala, mert ő minden tanuságok ²⁾ igen hamissak valának. Es mikor Kajffás kérdött volna hogy : ha élő istennek fia volnál? es tenmagad mondád élő istennek fiának, mikoron vallottad volna magadat : ezt halálnak méltán való jegyének ítélék lenni, es mind teellened ivöltének mondván : Méltó halálra, es mind tereád omlának, te szent szakáladat kitépék, es te tisztelendő hajadat kinyövék ³⁾, es tegedet kermekkel szaggatának, te szépséges orcádat beköték, arcul csapdosának es nyakon verének tegedet, es sokképpen egymás után verének, es mondanak, hogy te önekik profétálnál, hogy kik tegedet csapdosnának, es megjelentened kik volnának; es te igen szerelmes orcádat, kire angyalok kevánnák néztöket ⁴⁾, undok hagyapakval ⁵⁾ nem utálák megferteztetni; az te

¹⁾ Káromoltatnod. ²⁾ Tanutételeik. ³⁾ Kitépék.

⁴⁾ Hogy nézhették volna. ⁵⁾ Hagyap: pökés; név és ige, mint a „pök“ maiglan.

szent szemeidet napnál fényesbeket, kik mindeket néznek, fertezetes ruhával merészek nem általkodának megvakítani. Ó en édességes uram Jézus Krisztus, kérlek tegedet az te szemeidnek bekötéseért, arcul csapásidnak, nyakon verésednek, arcul hagyapásodnak, és mind ez időben való gyetrelmődnek érdemének miatta kérlek tegedet, hogy minden bineimnek bosszuságit, kiket en szegény nyavalyás gyarló ember te személyednek előtte en gyermekségmentül fogva töttem, és mondhatatlan nagy irgalmasságodért megbocsássad, ki atyával és szentlélekkel élsz és országglasz mind örökül öröké. Emlekezzél meg, uram jó Jézus Krisztus, mert mind ezeket en idvességemért szenvedted, és kérlek tegedet, en idvezittöm Jézus Krisztus, hogy adj ennekem malasztot, hogy azokról, kiket enéröttem veternyének idején szenvedtél, hogy méltán színek aittatos forróságával megemleközhessem és igaz lelki aittatos akarattal szenvedvén aithassam, és úgy benne igyekezhessem, hogy en szivemből soha ki ne távozhassanak, és azokról mindenkoron teneked hálát igazán adhassak; és adjad ennekem, hogy itt ez világban minden bineimet

igaz töredelmességgel megsirathassam, es igaz akarattal teneked megvádolhassam ¹⁾, es azokról te malasztodnak segedelmével oly eleget ²⁾ tehessek, hogy e kimenetnek ³⁾ utánna érdemljem, kegyes Jézus, tetüled hallanom az szót, kit az magas keresztfáról predikállál mondván : Ma envelem léssz Paradicsomba Ámen.

Napnak elő óráján siralmas es szomorú szível megemlekezzél, miképpen az zsidók holval levén ⁴⁾ ő tanácsokban egybegyilének ⁵⁾, es az mi urunk Jézus Krisztust oda vivék az ő tanácsokban, es igen keményen gyetrettetvén vitetik vala. Mikor kedig őtet akarják vala az házból kivinni, mondnak vala öneki nagy ivöltéssel : Kelj fel te, kelj fel! mit gyáratsz ⁶⁾? aluszs-e avagy ébren vagy? Az papok fejedelme parancsol, hogy tanácsban vitessél, mert az nép elvár tegedet, es akarnak tegedet Pilátosnak adni, hogy ő megöljön. Tahát mind ezöket, en szerető atyámfia, ha tennenmagadat övele

¹⁾ Meggyónhassam. ²⁾ Annyira eleget. ³⁾ Halálnak. ⁴⁾ Reggel. ⁵⁾ Gyülének. ⁶⁾ Így olvasom a cod. e szavát : gyaracz ; s a *gyáratni* már nem divatos ígét látom benne, melynek rövidebb alakja : gyárt, ahonnan : gyártó. Egyenesen „csinál“ értelemben : *Mit csinálsz?*

lenni gondolod, hogy ezeket látod es hallod, avagy látod lenni, mondjad az te lelkedben : Ó en édességes uram Jézus Krisztus, ó kegyes-séges mester, jaj ennekem szegénnek, mert ime en látom hogy immár el akarnak veszteni tegedet, es halálra akarnak adni. Ó uram kegyelmes Jézus, mely kemén, es mely rettene-tes, es mely siralmas híreket hallának mind az te barátid, es mind azok, kik tegedet szeret-nek, jelennen kedeg ¹⁾ az te édességes sziléd ²⁾, az en nemes asszonyom szíz Mária, mely igen keserű híreket hallnak mind ők, es mindenek, kik tegedet követnek ! Ó en kegyelmes uram Jézus, mit tegyek en szegény nyavalyás ! En ne-mes uram, én is teveled megyek, avagy elme-gyek asszonyom Máriának, atte bódog anyád-nak, meghirdetem, hogy jűjen tehozjad. Ezek-nekutánna meglátod, en szerető atyámfia, kö-tözvén es gyetretvén bemegyén : miképpen néznek őreá, es mondnak öneki káromlván : Ó Jézus, itt vagy-e ? ha próféta voltál, mire nem látod volt ezt meg, hogy magadat megót-tad volna ilyenektől ? Es ezekhez hasonlókat

¹⁾ Jelesen pedig. ²⁾ Szülőd.

az átkoztak mondhatnak vala öneki : Ha *) kedeg utat akarandasz tartani övele , így gondoljad : mikor hallod mondani , hogy Jézus a zsidóktul tartatik vala , es tahát jövőn , mikoron ötet látandod nagy keserűségvel kötözzén , es sél le öelötte , sírván es szepegvén , es te szerelmednek jegyét szerezzed öneki ; ennekutánna ott öellenne sok hamisságokat hallasz es látsz : a papok fejedelmek kérdezvén es mondván : Ha ¹⁾ te vagy Krisztus élő istennek fia ? es tahát te igen együgyü áldott urad Jézust hallod felelvén es mondván : Te mondád. Az ígét mely feljül mondatott : Mátul fogva látjátok embernek fiát ülette ²⁾ isten tehetségének jogja ³⁾ felől : Krisztusnak , ki feleletét káromlásnak alitták ⁴⁾ , lássad azért **) atte lelkedben , mint alittom meg ugyan ***) tének miként töttenek vala éjjel neki , gondoljad és miként ötet annakutána nagy keserűséggel ő kezeit hátmege kötözzék , avagy előve ⁵⁾ , es viteték Pilátushoz , es mint feljül mondaték , ő nya-

¹⁾ Vajon. ²⁾ Ülve. ³⁾ Jobbja. ⁴⁾ Vélék, gondolák.
⁵⁾ Előre.

*) Cod.: He. **) Cod.: azezth. ***) „Meg ugyan“ kétszer áll a codexben. Megint úgy.

kában vas reteszt vetöttek vala, mely vas retesz annakutánna szarándokoknak Jeruzsálembe nagy tisztességért es aittatosságért mutattatik vala meg, es ott nyakokat bele eresztik vala. Azért az időben keresztyén ¹⁾ nép egybe gyűl urat dicsérni es vallani, mert ő eleveneknek es holtaknak bírása, kinek kárhozatjára az zsidók napnak elő idején ²⁾ egybe gyűltenek vala. Ennekutánna emlekezzél meg atte igyekezetekben az mi urunk Jézus Krisztusnak az harmad igéjéről, kit minekünk predikálta az magas keresztfáról, kivel ő szent anyját ő tanítványának ajánlotta vala, ő tanítványának ő szent anyját, mondván: Asszonyálat, ime te fiad ez! es az tanítvánnak: Ime te anyád! Kinek értelmét jól eszödben vegyed, es igen aittatos szível ez ige után ez imádságot mondjad:

Alázatos imádság.

En áldott uram Jézus Krisztus, hálát adok teneked, mert te vagy en istenem es en bizony

¹⁾ Így (kerezten), mint állandóan a régiségben. ²⁾ Első órájában.

megszabadítottóm, ki ennekem te szerelmedet napnak elő idején megmutatád, midőn enéröttem Eródestül *) es ő seregektül akarál megkáromlattatnod, mert mikor mind ét ¹⁾ által volna megkáromlattatott; Kajffásnak házába, holval ²⁾ levén Pilátos nevő fejedelemnek vitetél ki **), tegedet galileai embernek alitta lenned, es ereszte tegedet Eródeshez †), mert ollyatánok itéleti ötet illeti vala; es Eródes örüle rajta reménvén valami jelenséget ötüle látni, mert tegedet alít vala táltosnak ³⁾ lenni; az zsidó nép kedeg Eródes előtt állván, tegödet vádolnak vala, es Eródes sok bosszuságos beszédökben ††) kérdez vala tegedet; te kedeg csak egy ígét sem akarál neki felelned, mert te ő szivének gonosz szándokát megismeréd, es ő tegedet mevettetre ⁴⁾ es bosszuságra fejr ruhában öltöztete es mind seregével mint balgatag embert megkáromla, es az megkáromlás után

¹⁾ Egész éjt; cod.: mint eth. ²⁾ Reggel. ³⁾ A bibliafordítóknál e szó *magus* értelemben használtatik. ⁴⁾ Nevetet, nevetség.

*) Cod. eródestwl. **) Itt ismét: holval lewen. †) Eródeshez. ††) Cod.: bozusa bezedödben.

ereszte tegedet Pilátosnak ítéletire, es így te ellenségid egymással megegyesülének. Mind ezeket, en kegyességü uram Jézus Krisztus, igen nagy engedelmességgel szenvedted, nem te vétkezetidért, de en fertezetes bímeimért! Ó en kegyelmességes uram Jézus Krisztus, kérem es onszolom ¹⁾ te kegyességü ²⁾ kegyelmes-ségedet, hogy ez bosszuságoknak miatta, kiket enéröttem napnak elő idején szenvedtél, hogy ennekem minden töredelmességben adj igaz engödelmességöt, hogy ez világban minden nehezségeket es bosszuságokat te szent nevedért úgy szenvedhessek te szent malasztodnak miatta ³⁾ es segedelmével, hogy teveled te országodban öröké érdemljem lakoztomat, hol atyával es szent lélekkel élsz es országlasz mind örökül öröké. Emlekezzél meg en édes idvezittöm, hogy mind ezeket enérettem szenvedted, es kérlek tegedet, en édes idvezittöm áldott uram Jézus Krisztus, hogy adj ennekem malasztot, hogy mind azokról, kiket enéröttem napnak elő idején szenvedtél, méltán színek aittatos

¹⁾ Unszolom : erősen kérem. ²⁾ Kegyességes. ³⁾ Általa.

forróságával megemlekezhessem es igaz lelki aittatos akaratval aithassam, szenvedvén es úgy benne igyekezvén, hogy en szivemből soha ki ne távozzanak, es róla teneked igazán hálát adhassak. Es adjad ennekem, hogy itt ez világban te szent malasztodnak segedelmével tegedet úgy szerethesselek, es az te szent parancsolatidat úgy őrizhessem, es te szent akaratodat úgy teljesíthessem, hogy temiattad ¹⁾ méltó lehessen az magas keresztfán te szádból predikállott harmad igével atte szent anyádnak minden jó hivekkel öszve ²⁾ ajánlatnom ³⁾, hogy ő engemet valljon drágalatos fivől ^{*}), anyai aittattal tetüled ennekem nyerjen minden jót, es en őtet vallhassam édességes anyául, mindenkoron szeretvén es isten után mindeneknek felette tisztelvén, hogy minden szikségemben bátor lépetöt vallhassak ⁴⁾ őhozá, es minden idvességes jószágot nyerjen tetüled, ki atyával es szent lélekkel élsz mind örökül öröké Ámen.

Napnak harmad idején ⁵⁾ siralmas es szo-

¹⁾ Teáltalad. ²⁾ Együtt. ³⁾ Ajánltatnom. ⁴⁾ Bátor lépésem legyen. ⁵⁾ Harmadik órájában.

^{*}) Cod.: fivöl.

morú szível gondoljad, en szerető atyámfia, miképen immár Jeruzsálemnek minden utcáin meghallattaték, hogy atte áldott urad es atte nemes mestered fogván tartatik, es miképpen ötet megfeszíteni akarják. Es miképpen ezöket az ő dicsőséges szent anyja hallván, hogy az ő édességes fia vitetik alíthatatlan ¹⁾ siralomba es nagy gyalázattal az vénektül es az ő drágalatositul, kiket kihozott vala Egyiptomnak országából az nagy énségből: es ezenképpen hálálják vala meg az ő jótétét. Es a szeplöten keserves sziz Mária holval ²⁾ juta az ő szent fiát látni, es gyötrettetvén es így meghagyattván ³⁾ minden vigaságtul es segítségektül eltávoztatván, es az ő szerető tanítványitul meghagyattatván; es atte aittatosságodnak bőségében gondolhatod, en szerető atyámfia, miképpen menj el az te nagy bánatodval es szívednek nagy szomoruságával, kenyhullatásoknak bőségével az ő keserves anyjának az sziz Máriának meghirdetvén es ötet elhíván ez keménséges csoda látni ⁴⁾, es úgy gondoljad ten-

¹⁾ Gondolhatatlan, képzelhetetlen. ²⁾ Reggel. ³⁾ Elhagyatva. ⁴⁾ Alanyeset tárgyeset helyett.

nenmagad az te lelkedben, hogyha ¹⁾ ott jelen volnál, es jövőn ő szállássára, es sírván, nagy keserőséggel mondván: Ó ennekem itt vagy-e az en édes asszonyom, az szeplőtelen sziz Mária, en uram Jézus Krisztusnak szent anyja? es őtet látván, az szeplőtelen szizet, nemde öelőtte leesnél-e, avagy öelőtte leborulván nagykeserű könnyhullatással, es mondván öneki: Ó en nemes asszonyom sziz Mária, ma minden keserőségnek anyja es kegyes reménségem, en édes tanácsom! ó mely igen nagy keserőségre rémittő híreket hirdetek! Bizony en édes reménségem, hogy en ilyen keserőséget nem akarnék teneked hirdetnem, de szikség engem készerít ²⁾, es az en uramnak Jézus Krisztusnak szerelme. Es tehát ³⁾ kedig ezök hallván ⁴⁾ ő, megiedvén mond teneked: Mit vallasz ⁵⁾, avagy mit sírsz en édes fiam, mondjad meg ennekem, en drágalatosom, es semmiképpén meg ne tartsad ⁶⁾. Es mondván te öneki: Ó en édes asszonyom, szeplőtelen sziz Mária! oly igen

¹⁾ Mintha. ²⁾ Kényszerít. ³⁾ Aztán. ⁴⁾ Alanyeset tárgyeset helyett. ⁵⁾ Quid habes? Mi dolog? ⁶⁾ Vissza ne tartsad, ne titkold.

nagy sérelem es rettenetes keserűség, melyet en teneked mondok avagy hirdetek. Jüjj ¹⁾ hamar en uramhoz es en mesteremhez, atte édes-séges fiadhoz, kit az kegyetlen zsidók mastan fogva tartnak, es nagy keserűséggel gyetrik, és aval gyönyörkedtetik, hogy ötet megölik! Jüjj hamar, hogy ötet érjed elevenen! Ó ezeket hallván, az földre esék nagy keserűséggel, es nagy bánatval ő szíve megoszlaték, miként megholt ember, es nem szólhat vála, csak az ő melyét veri vála, es az ő szemeit meg nem nyithatja ²⁾ vála, hanem miként eszétül eltávozott³⁾ nagy ként vall vála, es mind, kik övele állnak vála. Ó ha meggondolhatnád, emberi állat, me-ne sérelem volt ott *), es mértékletlen bánat! Az időben tehát felemelteték ez szeplőtelen sziz Mária, es az ő szerető fiához viteték Jeru-zsálemnek városa által ⁴⁾, es színetlen ⁵⁾ nagy keserűséggel sírván es mondván: Ó ennekem szegény megkeserődött szilének, hol vagyon az en igen szeretendő fiam, hol leljelek meg tegedet, en egyetlen egyem? valljon ki fogott

¹⁾ Jőj. ²⁾ Nyithatja. ³⁾ Esze-veszett. ⁴⁾ J-nek városán keresztül. ⁵⁾ Szünetlen.

*) Cod.: olth.

meg tegedet, en drágalatos fiam? mire vötte-
nek el tegedet entülem, ó en kegyességes fiam?
mire szomorítottanak meg engemet az te el-
lenségid? Ezöket mondhatja vala, es ezekhez
hasonlatosokat, es nagygyal inkább keserüs-
beket; ennekutánna kedeg, midön az ő szent
fiát látá így megkötozván, nagy keserüséggel
es igen keményen gyetrettetvén, es mindenes-
tül megutáltatván, nem állhata lábán, de az
földre leesék. Es Jézus kedig látván az ő szent
anyját földre leesvén, miképpen megholtat, es
az ő húgait övele, es egyebeket, kik övele jüt-
tenek vala: kérlek, mit alittasz, en szerető
atyámfia, hogy minemő keserüség ott volt, ho-
lott egymásnak kénokat látták! Ha teheted,
gondoljad meg ezeket, ha kegyes lelked va-
gyon, enne ¹⁾ keserüségeket, es mondjad az
te lelkedben: Ó en uram Jézus Krisztus, urak-
nak ura, en édes mesterem! imár látom, hogy
mindenütt es minden helyen atte sérelmed so-
kasúltatik, mert atte anyádnak sérelmét ^{*)} in-
kább érzed vala, hogynem az tennenmagadét.

¹⁾ Ennyi.

^{*)} Cod.: serelmed.

Az ő édes szileje kedeg mit mondhat vala az ő szerelmes fiának, csak tenenmagad gondoljad en drágalatos barátom, igen nagy es hoszjó ¹⁾ aittatos léleknek meggondolni; alittom ²⁾ kedig en lelkembe, hogy kik*) látják vala enni ³⁾ keserüséget szenvedni, mondnak vala öneki: Ó mely gonoszúl vagyon ez asszonyállatnak mastan ő dolga! nemde láttatok-é egyenlő sérelmet ennek sérelméhez, mert egyenlő sérelmet val ⁴⁾ ő fiával. Ennekutánna Eródeshez ereszteték, es leszen ötet követő népének sok gyülekezeti. Ó en nemes asszonyom sziz Mária! miképpen mégy vala, avagy keserül vala-e tegedet ⁵⁾ valaki enne gyötrelömbe menned. Bizony szerelömnnek példája valál mindeneknek, Krisztust szeretőknek, es kik ötet látni akarják vala, örólla hiszem hogy teróllad kevesbet nem látnak vala! Te kedeg, en drágalatos barátom, gondoljad, mely örömmel őhozá társittanád magadat, szomorú es bús anyjá-

¹⁾ Hosszú; így többször a régiségben; a codexben hibásan: hyozyö. ²⁾ Vélem, gondolom. ³⁾ Ennyi. ⁴⁾ Habet. ⁵⁾ Sajnált-e valaki, hogy ennyi gyötrelembe kelle menned?

*) Cod.: ky.

hoz! Es ennekutánna lássad, miképpen Eródes ötöt kérdezi vala, es ő nem akara neki szólni, de öelőtte megkötözvén *) áll vala, miként egyigyű bárány az nyúzónak előtte. Es Eródes mind ő seregivel öszve ¹⁾ megkáromlá ötöt, es ez káramlás után Pilátoshoz ereszté : ennekutánna gondoljad, en szerető atyámfia, miképpen az ő szent lábait törí vala gyakor ²⁾ helyen, es megsérti vala, mert nagy hamarsággal **) viszik vala, es nagy hamarsággal hozják vala meg, mert az ő lábaiban saruk nem valának, mert sem önneimaga, sem az ő tanítványi nem éltenek sarukkal. Ennekutánna gondoljad meg, miképpen meghozaték Pilátoshoz, es így Pilátosnak széki előtt olymely ³⁾ immár ereitül eltávozott vala; feje lehajtván ⁴⁾ igen sok hamiságokat es hamis tanuságokat hallván, kit öellenne mondnak vala : miként engedelmes bárány elengedi vala. Es őt megmezittelenítvén minden ruhájából, küoszlophoz köteztvén, nagy keménségű vereségökkel oly szernyen ⁵⁾ ve-

¹⁾ Együtt. ²⁾ Több. ³⁾ Mintegy. ⁴⁾ Azaz : lehajtott fövel. ⁵⁾ Szörnyen.

*) Cod.: kötözwán. **) Cod.: hamasagal.

rék, es oly igen erőssen kötöztetéék, hogy mind az ő körmeiből nagy bőséggel az vér lecsepeg vala. Es ezképen ennekfelette igen nagy keserűen megostorozák, úgy hogy talpátul fogva mind teteiglen, mind elöl es mind hátul, hogy az ő büre¹⁾ az hússal es az vérrel öszve²⁾ az ostoroknak gombjaihoz ragadoznak vala, es az ő fényességes teste az ő rózsáló vérével mind megveresültettek³⁾ vala. Ennekutánna az ő szentséges fejében tövisből font koronát ténék⁴⁾, es oly igen erőssen fejében nyomák, hogy az ő szent feje ezör helyen likada meg, es az ő drágalatos szent vére ő királi orcáján alá hull vala. Ennekutánna az zsidók nagy kemény vereségökkal es hagyapásokkal, káromlásokkal es egyéb gyetrelmekkel, nagy keserűséggel es nagy keményen, gyetretik vala, miképpen elébb, es olyha⁵⁾ mastan kezdetnek neki gyetrelme, es ötet, ez drágalatos Jézust gyetretvén, miképpen igen felette bínes embert es igen felette gonoszúl tevőt. Ennekutánna megkörnyiköztetéék vörös bárson ruhá-

1) Bőre. 2) Együtt. 3) Veresedtek. 4) Tevének. 5) Mintha.

ban, avagy paláستtal , es adának ő kezében nádat királi estáp ¹⁾ helyett ő bosszuságára es megmevetésére²⁾, es így Pilátos kihozá ötet, es megjelenté az zsidóknak , kik az innepért be nem mentenek vala Pilátosnak házában ; kik kedeg láták Jézust ily igen gyetretvén, örülnek vala az ördögnek fiai, üvöltvén Pilátusnak es mondván : Vegyed, vegyed , es megfeszíhed ³⁾ ötet. Mend ⁴⁾ ezök tegedet , en szerető atyámfia, töredelmességre rezesztnek ⁵⁾, ha figyelmetösön es béven es gyakorta gondolandod. Es te-és ⁶⁾ ivölts atte lelkedben , mondván : Ó en uram Jézus Krisztus , en édes teremtem , miképpen mezittelenítettél meg te, ki az meziteleneket megruházod , miképpen kötöztettél meg, ki ördögöktül megkötözteket es betegségoctül megtartottakat megszabadittasz , es így mindenként avagy mindön szerént meggondoljad, miképpen térdet öelőtte hajtnak vala, ötet káromván, es az náddal ő fejét verik vala mondván : idvezlégý zsidóknak királya. Ó uram

¹⁾Istáp , királyi pálca. ²⁾ Megnevetésére. ³⁾ Megfeszítsed. ⁴⁾ Mind. ⁵⁾ A *rez* gyökérből, melyből rezege, rezzen, *rezzent* stb. ⁶⁾ Te is.

szent atya, honnan szenvedsz enni bosszuságot es enni szidalmat lenni atte szerető fiadnak, holott mindeneknek irgalmas vagy, kik tehozjad aittatoson kiáltnak avagy folyamnak; de csak atte szerető fiadnak láttatol ily keménnek lenni: mire ¹⁾ nem eresztet angyaloknak seregít, hogy ő urokat segéllenéjek ²⁾ mind ez kegyetlenektől es ötet gyetrőktől. Ó en nemes asszonyom szíz Mária, mit téssz vala es mit mivelsz vala te, mikoron ezeket látod vala? Kérlek, en nemes asszonyom szíz Mária, en egyetlen egy vigaságom, hogy jelentsed meg az en lelkemnek, avagy értessed meg övele, mert miként aittom en, azonképpen nem érhetöm en lelkembe: asszonyom szíz Mária, kérlek tegedet te édességes fiadnak szerelméért, hogy adjad ennekem megértenem mind végezetig! Pilátos kedig kiadá az szentenciát es az keménséges tervént ³⁾, hogy megfeszítenék! gondoljad miképpen ennekutánna emléké Krisztusnak ő drágalatos vállára az keresztfát, hogy elvinné az ő halálának helyére; esmeg ugyan ottan az egyembe ⁴⁾ menőkkel

¹⁾ Miért. ²⁾ Segéllenék. ³⁾ Törvényt. ⁴⁾ Együtt.

szántalan ¹⁾ sok bosszuságokat szenved vala, es az kik ötet az keresztnek nehezségejért elől nem kelhetik ²⁾ vala, öelőttök hajtatik vala, es ő lábokkal nagy erőssen rugódozják vala, es őreá esnek vala öklökkel, rudakkal, törökkel, es botokkal, es egyebnemő állatokkal ³⁾; nagy vereségekkel nagy keményen megfaggatják ⁴⁾ vala ő szent tagjait; az gyermekek kedig őreá köveket es göröngyöket *) es sárt hagyigálnak vala. Bizony drágalatosan tennéd, ha te uradat, ez áldott Jézust, segéllenéd, es mondanád önekik : Kérlek hogy adjátok en uramnak keresztfáját, es ím en elviszöm hogy megnyugodják az ő halálaiglan. Ó en nemes asszonyom szíz Mária, bizony hiszem, hogy igen örömet vöttes volna es elvitted volna! Ó mely szomorúan es mely keserű bánatokval gyászban öltöztvén, ó mely igen bánkódtván es mel ivöltvén es sírván az szent asszonyállatokkal megy vala; es az asszonyállatok tartják vala az szeplőtelen sziz Máriát,

¹⁾ Számtalan. ²⁾ Elölkelni : megelőzni. ³⁾ Dolgokkal, eszközökkel. ⁴⁾ Kifakasztják.

*) Cod.: ghöröngyögöketh.

mert önnenmagát nem birhatja vala, miként erejétül eltávozott ¹⁾), kikhez ur Jézus megfordulván monda: Jeruzsálemnek leányi, ne akarjatok sírnotok enrajtam, de tennenmagatokon sírjátok, mert jünek az napok, kikben kezditök ²⁾) mondani: Bódogok az meddük ³⁾) kik nem szültenek, es az emlők melyek nem emtettenek ⁴⁾); es tehát ⁵⁾) kezditek mondani az hegyeknek: Essetek mirejánk, es boríhatok ⁶⁾) el minket, es az völgyeknek: fedezjete be minket: mert ha az nyess ⁷⁾) fában az éköt teszi, az asszjuban ⁸⁾) tehát mi leszen? Bizony, jó Jézus Krisztus, igaz ugyan, mertha te szent**) fa valvád⁹⁾), gimölcsöző es áldott, ennet ¹⁰⁾) szenvedsz, es az te ágaidból megfosztatol: mi leszen mirólunk nyavalyásokról, kik vagyunk az jó fa tize között? Ennekutánna lön mikor mind az gilekezet¹¹⁾) az Kopasztott-hegyen¹²⁾) . . . ***).

¹⁾ Ereje-vesztett. ²⁾ Meddők. ³⁾ Emteni: szoptatni. ⁴⁾ Aztán. ⁵⁾ Borítsatok. ⁶⁾ Nyers. ⁷⁾ Szárazban. ⁸⁾ Ma már e kiholt forma helyett: *lévén* használtatik személyragozás nélkül. ⁹⁾ Ennyit. ¹⁰⁾ Gyülekezet. ¹¹⁾ Kálvárián.

¹²⁾ Cod.: kezdötök. Alább már: kezdytek. **) Cod.: r (?) zert. ***) Itt világosan hiányzanak több szavak.

Ennekutánna az te igyekezetödben es gondolatidban *) az mi urunk Jézus Krisztusnak mondotta ¹⁾ hét igének negyedikről ²⁾, kit nekünk az magas keresztfáról predikálta, mert úgy monda : en istenem, en istenem, mire hatál el engemet? Kit jól eszödben erőkedjél vened, es ez ige után igen aittatos szível ez imádságot mondjad, olymelyha ³⁾ az keresztfalatt volnál, az te urad Jézus Krisztus előtt leterdepelvén :

Hálát adok teneked, en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy en istenem es en bizony idvezittöm, ki ennekem te szerelmedet napnak harmad idején megmutatád, mikor en-éröttem akarál megostoroztatnod es megkoronáztatnod tevisskel ⁴⁾, es te gedet miként gonoszul tevőt erőssen megkötözének, vesszőkvel es ostorokval igen keserűen verének, hogy te testedben semi ép meg nem marada, es az te drágalatos szent véred cseppenetők szerint ⁵⁾ tebelőled kifolya, koronát élességű ⁶⁾ tövisből

¹⁾ J. Kr. által mondott. ²⁾ Az ikes számnevek a régiségben akarhányszor mellőzik a birtokragot.

³⁾ Mintha. ⁴⁾ Tövissel. ⁵⁾ Cseppenként. ⁶⁾ Élességes.

°) Tán: emlékezőjél.

fonának, es az te szent fejedben királi korona helyett tevék, es tegedet királi palástért ¹⁾ öltöztetének vörös ruhába, es nádat királi istá-pért ²⁾ adának jobb kezében, es teelőtted térdepelvén, köszönnek vala tegedet, nagyobb *) káromlásra hívnak vala, es tegedet zsidók királyának; es te tisztelendő fejedet az náddal verik vala erőssen, es nyakcsapásokkal es arcul verésökkel tegedet keményen vernek vala, es ő hagyapásokkal te szent véred egybe egyült vala; es úgy fertezettél vala meg, hogy láttatnál szernyűnek lenni **) poklos. Ó édességes uram Jézus Krisztus, kérlek tegedet es onszollak te keménségű ostromozásodnak, es te keserűségű koronázásodnak, es mind egyeb gyetrelmidnek miatta! hogy engemet szegény nyavalyás bínest itt ez világban méltólj ³⁾ es akarj minden en bínimről úgy megostoroznod, hogy az jövendőben te haragodnak ostorával ne érdemljem verettetnem, se purgatóriumnak keserű ostorát ne érezjem, de minden ostromozás nekül te malasztodnak segedelmével az

¹⁾ Palást helyett. ²⁾ Istáp helyett. ³⁾ Méltóztassál.

°) Cod.: nyagyob. **) Talán : mint egy.

örök bódogságra jussak, ki atyával es szentlélekkel élsz es országglasz örökül öröké. Emlekezzél meg, en uram Jézus Krisztus, mert mind ezöket enéröttem es en idvességemért szenvedted, es kérlek tegedet, en édes idvezítőm, áldott uram Jézus Krisztus, hogy adj eneknek malasztot, hogy mind azokról, kiket enéröttem napnak harmad idején szenvedtél, méltán színek aittatosságával megemlekezhessem, es igaz lelki aittatos akarattal szenvednem igyekezhessem, es úgy benne igyekezhessem, hogy en szívemből soha ki ne távozzanak*), es róla teneked koronkéd hálát igazán adhassak. Es kérlek, en kegyességes uram Jézus Krisztus, hogy te nagy irgalmasságodért össed ¹⁾ ennekem te kegyességes malasztodat, hogy itt ez világban tegedet úgy szerethesselek es teneked úgy szolgálhassak, hogy en minden töredelmekben tetüled meghagyattassam, es en nehezségemben tehozjad azon igével méltán kiálthassak, kit ennekem az magas keresztfáról predikállál mondván: Enistenem, en iste-

¹⁾ Az ötteni régi törzsökből, honnan öttvös, öttevény; öntséd.

*) Cod: tawozzyathok.

nem! mire hattál el engemet? es teveled te szent gyetrelmidben úgy igyekezhessem, hogy ez kimenetnek utánna te dicsőségedben teveled érdemljem egyesültemet, hol atyával es szentlélekkel egybe élsz es országglasz örökül öröké.

Napnak hatod idején bánkódván es szomor-kódván megemlekezejél mind ezökröl, melyek immár megmondatnak: Mikoron az nép jutott volna az Kopasztottnak helyére, nagy ivöltésekvel es nagy kajáltásokval — es kedig mondatik Kopasztottnak helye, mert ott sok fejek kopasztattak vala meg — es ott mindeneknek láttára Jézust mi urunkat ő ruhájátul megme-zitteleníték es megfoszták igen nagy sérelömmel, mert az belöl való ruha az ostromozásért öhozjá es az ő sebeihöz *) ragadoztak vala. Es az időben tehát az testében való sebök megnyílnak, es az ő teste jelennen¹⁾ mind megtet-szék mindenestül ²⁾ megveresültettnek, es az ő vére mind földig alá folván es ottogyan ³⁾

¹⁾ Jelesen. ²⁾ Egészen. ³⁾ Az ott-nak oly toldott formája, mint az: ottanag, ottannék stb.

*) Cod.: sebeyböhn.

esmeg sok bosszuságokkal gyetreték, miként kezdettől fogva gyetretett vala, öklökkel, vesszőkkel és egyéb állatokkal ¹⁾ igen keményen verettetik vala, arcul hagyaptatván; meg oly igen keményen faggatják vala; míg mind meg nem fáradnak vala, és bánkódnak vala, hogy egyebet nem tudnak vala tenni. Ó Jézusnak anyja, mel nagy sérelem vala teneked, mikor mind ezeket nézed vala! Minekutánna ezért az keresztfa megkészült volna, mondának neki nagy bosszusággal és nagy káromlással: Hák-fel, hák fel ²⁾. Ó mely igen örömet felhág vala embereknek idvességeért! ó mely igen nagy szerelömmel miérettünk mindezeket szenvedí vala! ó mel nagy engedelmességgel és mel nagy kegyességgel engede az ő szent atyjának! Ó uram szent atya, mel igen örvendez vala az ő engedelmességében, és így mind ez világ felmagasztaték ³⁾ az keresztre, és meghúzlaltaték ⁴⁾, és az ő szent anyja, mel keszkenő ő fején vala, teljes nagy keserüséggel és nagy könnyhullatásokkal, veté őreá, és befödé ő sze-

¹⁾ Eszközökkel. ²⁾ Hágj. ³⁾ Felmagasztaltaték. ⁴⁾ T.i. a kereszten kinyújtaték.

mérmének helyét. Ó minemő fohászkodásokat es szomorú ivöltésöket ott az ő barátitul halott, es jelennen az ő szomorú anyjátul, mikor ilyen keményen felmagasztaték es meghuzattaték, es mind ő szent testében megszaggattaték! Es mikoron temérdekségü ¹⁾ vas szegekkel megszegeztetött volna, legottan az vér ki kezde folni nagy bőséggel, es a keresztfán mind a földig aláfolni, es az földön elterülni. Nézzed azért, en szerető atyámfia, miképpen felmagasztatott es miképpen megmondattott vala: kell embernek fiának felmagasztatni; es miképpen Mojzses felmagasztatá az kietlembe ²⁾ az érc kegyót, es kik az kegyóktul megmarattanak vala, ötet nézvén megvigasztatnak ³⁾ vala. Úgyan, ördögnek marása es késérteti ellen nincsen jobb urvosság ⁴⁾ mint az mi idvezíténknek az keresztfán miérettünk gyötretett képét nézni es látni; es látod te uradat az magas keresztfán figgeni, es meggondolván az ő fájdalmit, es továbbá látod te uradat az magas székon ilni ⁵⁾ es itélni Izrahelnek tizenkét

¹⁾ Temérdekséges : vastag. ²⁾ A pusztában.

³⁾ Meggyógyíttatnak. ⁴⁾ Orvosság. ⁵⁾ Ülni.

nemzetét. Es azért két embereket vetének ö-melléje, egyiket jobb felől, másikat bal felől; es egyik idvezüle, másik kárhozék; továbbá látod az áldott Jézus Krisztust, ki jövődő jószágoknak piske, miként keze-elterítvén ¹⁾ ajánla tiszta ostyát miértünk: tudnimert ²⁾ ő drágalatos szent testét az magas szent keresztfának oltárán. Látod az te mestörödet, miképpen az magas keresztfáról lepredikál hét igéket, melyeket mondott az keresztfán figgvén, kiket revidön ³⁾ te magadnak es atte lelkedben igen figyelmezjed, es igen aittatoson foglaljad elmédben: előszer az feszítettökért imádván: en szent atyám, bocsássad meg önekik, mert nem tudják mit tesznek. Igen jó ennekem, es igen gonosz önekik. Bizony ugyan vagyon, mert ki gonoszt teszen, nem tudja es nem érti mene ⁴⁾ bínbe magát ejti, es mely koronát másnak keressen. Es monda az tolvajnak: Ma envelem léssz Paradicsomba. Es bizony ma-és ⁵⁾ mindennapon történnek, mert ki aittatossággal ő bínét meggyónja, legottan úr-

¹⁾ Kezét kiterjesztve. ²⁾ Tudniillik. ³⁾ Röviden.
⁴⁾ Mennyi. ⁵⁾ Ma is.

ral leszen ParadiCsomba, azaz neminemő nyugodalomba es ő conscientiájának *) bátorságában. Harmadszer az ő szomorú anyját, ki minden vigaságtul megfosztatott vala, szerelmes tanítványának ajánlá, es ő tanítványát az ő édes anyjának mondván: Asszonyállat, imme te fiad; es az tanítvánnak: ime te anyád. Ez szent ajánlásba értetik lélők szerént nem csak Jánost, de Krisztusnak **) minden szentegyházát es minden hí ***) lelket ajánlottatnak, hogy ő minket vallana szeretendő fiául, anyai aittattal es szerelömmel nekünk minden jót szorgalmazván; es mi őtet vallanók ¹⁾ édességü ²⁾ anyául, mindenkoron szeretendőnek, es isten után mindeneknek felette tisztelendőnek. Mert miképpen Jézus Krisztusnak gyötrelme idvezülésre kellemetes ³⁾, mi segedelminkre, es mi tanácsunkra-es ⁴⁾: az szerént bátor lépetőt valljunk ⁵⁾ őhozá minden nehezségért es kellemetösségért ⁶⁾. Negyedször monda: En iste-

¹⁾ Habermus. ²⁾ Édességes. ³⁾ Szükséges (azaz kell). ⁴⁾ Is. ⁵⁾ Bátor belépésünk legyen (introitum habermus). ⁶⁾ Szükségért.

•) Cod.: consyencyayanak. ••) Cod.: czystusnak. *** Cod. is: hi.

nem, istenem! mire hattál el engemet? azért hogy úr Jézus ő gyetrelmének es kénszenvedésének nagyságát mutatván, mert oly igen nehezen es oly nagy sérelömmel kénzatik vala, es szomorodván bánkódik vala, olyha ¹⁾ istennek ingyen ²⁾ fia nem volna, de inkább ellensége; es Jézus Krisztusnak szent teste láttatik meghagyatottnak lenni, hogy egy hiedelmet ³⁾ avagy egy segedelmet sem láttatik vala jöni. Es mert önnenmaga akar vala nagy keserű ként vallani, hogy valaha mi eszünkbe jutván mi és *) ő példájával szenvednénk, es úgy egyesülnénk úr Jézussal az gyetrelembe, hogy osztán egyesülhessünk övele az dicsőségben. Ötödször monda: Igen szomjuhozom!**) es adának öneki ecetöt epével elegyítván ⁴⁾ miként Dávid próféta miatt ⁵⁾ megmondatotott vala: En étkembe adának epét, es en szomjohomba **) ⁶⁾ itatának engemet ecettel. Immár nagy ebédidő

¹⁾ Mintha. ²⁾ *Semmikép* fia *nem* volna. ³⁾ Itt bizodalom értelmében. ⁴⁾ Saturálva. ⁵⁾ Által. ⁶⁾ E forma, melyet másutt még nem találtam, teljes analogiában van a maiglan is szokottas *éh-om*-mal.

^{*}) Cod: *meg* ees. ^{**}) Cod.: zomywhözom; zömjöhomba.

vala, de az nagy munkáért es az nagy sérelömért nem kére egyebet hanem csak veneréket¹⁾, es bötü szerént alíttatik vala hogy igen szomjuhozik; es az ördögnek fiai étekért adának öneki epét, es venerékért²⁾ ecetöt! Ó³⁾ minekünk nyavalyásoknak! mit hiszünk mí, kik egyebként akarunk ebéllen⁴⁾ es egyebként enni es innya, es gyönyörüséget kilemben-kilemben⁵⁾ keresünk ez világ szerént! Bizony ha ezör esztendeig élne ember, es mindennapon vízzel kinyérrel böjtölne, es kilemben-kilemben magát gyetrenéje, még-es elégedésképpen⁶⁾ az egy drágalatos ebédöt meg nem fizethetné. De valóbizony⁷⁾ ki foghatja ő elméjében, fogja, mert kinnyen⁸⁾ *) ez beszéd testjeknek **), es azért nem értik, azaz nem értik igaz értelömmel, nem értik melyek⁹⁾ istené, es elvesztik az örök vigaságot¹⁰⁾. Hatod-

¹⁾ Italt. ²⁾ Étek *helyett*, venerék (azaz ital) *helyett*.

³⁾ Jaj. ⁴⁾ Ebédleni. ⁵⁾ Különben. ⁶⁾ Elegendőképen.

⁷⁾ Igen is; továbbá; valóban. ⁸⁾ Könnyen. ⁹⁾ Középe-vel i helyett: melyik. ¹⁰⁾ Itt „boldogság“ helyett.

*) Úgy látszik *itt* ige hiányzik. **) Vagy tán: testieknek? (testyeknek): így is, úgy is a mondat, csonkasága miatt homályos.

szor monda Jézus az keresztfán : Megtökélték ¹⁾! azaz minden mivelködöt ²⁾, melyet ez világban kellett tenni, megvégeztetött és tökéltetött; es az idő kiben emberek között kellett lennem atya istennek tisztességére, hívőknek kellemetösségére³⁾, megtökélletött. Ennekutánna, en szerető atyámfia, emleközjél meg atta igyeközetödben az mi urunk Jézus Krisztus mondotta ⁴⁾ hét igének ötödikről ⁵⁾, kit nekünk az magas keresztfáról alápredikálla, mondván : Szomjuhozom ! Kinek értelmét igen figyelmezzed atte lelkedbe, es ez ige. . . *) igen aittatos szível ez imádságot mondjad, olyha ⁶⁾ az keresztfá alatt volnál atte urad Jézus Krisztus előtt letérdepelvén ⁷⁾ :

Hálát adok teneked, en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy ennekem istenem es en bizony idvezittém, ki ennekem te szerelmedet napnak hatod idején ⁸⁾ megmutatád, mikort en-

¹⁾ Consummatum est, de félmúltban. ²⁾ Cselekedet. ³⁾ Itt : szüksége szerint, javára. ⁴⁾ Igemúlt melléknévül. ⁵⁾ Ötödikéről : az *ikkel* toldott nevek a régiségben akarhányszor elhanyagolják a birtokragot. ⁶⁾ Mintha. ⁷⁾ Letérdepelve : igehatározókép. ⁸⁾ Hatod órájában.

*) Itt vagy rag vagy névhatározó látszik hiányzani : ige *után*, *igénél*, *igére* stb.

éröttem akarál halálra ítéltetned, es megfeszítetned; sok vádolások után Pilátos ő kezeit megmosá, es tegedet az keresztnek akasztófájára felakasztani ítéle; es az keresztet elvinned ¹⁾ tennen válladra veték, es te nagyobb bosszuságodra teszik vala ezt; tegedet az keresztre felhúzlalának ²⁾, kezeidet lábaidat vasszegekvel felszegezek. Ennekutánna tegedet az keresztre igen magasson felemelének es kilembkilemb káromlássakkal es hahotákkal tegedet mevetnek ³⁾ vala. Úgyan ⁴⁾, en kegyesű uram Jézus Krisztus, te igen nagy mondhatatlan szerelmedet megmutatád, midőn ö-éröttek könyörületöst ⁵⁾ te szent atyádat imádád, es ezek nekül ⁶⁾, en áldott uram Jézus Krisztus, igen nagy gyetrelömmel szenvedél, mikoron az te nagy búnak ^{*}) miatta ⁷⁾ megháborúlt anyádat az keresztfa alatt nézed vala, es te nagyobb bosszuságodra két tolvajt hozának, es tegedet azok köziben, mint ő társokat,

¹⁾ Hogy . . . elvigyed. ²⁾ Gyakorító : húzogatónak. ³⁾ Nevetnek. ⁴⁾ Azonmód. ⁵⁾ Mint : örömet. ⁶⁾ Ezeken kívül : praeterea. ⁷⁾ Általa.

^{*}) Cod.: bwnek.

megfeszítettének, kik *) egyiknek nagy mérték-
len ¹⁾ irgalmasságodat mutatád, kinek ő utolsó
idején töredelmességet éreztél, es paradicsó-
mot ígéréd. Ó en igen édességű es kegyelmes-
ségű uram Jézus Krisztus, kérlek tegedet es
imádlak at-tereád adatott törvénnel es mind
az egyéb teneköd tölt gyötrelmednek miatta ²⁾,
hogy engemet te nagy irgalmasságodért a bel ³⁾
es a bal felől valóknak félelmes törvénytől
megszabadóh ⁴⁾ es az jobbfelől való gyüleke-
zetödben vígy, hol atyával es szent lélekkel
élsz es országglasz mind örökül öröké. Emle-
kezzél meg en édességű uram Jézus Krisztus,
(hogy) mind ezöket en idvességömért szenved-
ted, es kérlek tegedet, en áldott idvezittém,
hogy adj ennekem malasztot, adj **) ennekem
töredelmes szívet, hogy en mind ezökről méltán
színek aittatos forróságával megemlekez-
hessem, melyeket enéröttem napnak hatod ide-
jén szenvedtél, méltán róla megemleközhes-
sem, es igaz lelki akaratval szenvednem ajt-
hassam ⁵⁾, es úgy benne gyönyörködhessem,

¹⁾ Mértéktelen, azaz szertelen, szerfeletti. ²⁾ Általa. ³⁾ Bel=bal? (mert *hozzád*=balra?) s így kettőzve a fogalom, nyomaték okaért. ⁴⁾ Megszabadíts. ⁵⁾ Ohajthassam.

°) Cod. kyt. °°) Cod. ismét: hogy.

hogy soha en szívemből ki ne távozzanak, es azokról teneked mindenkoron hálát adhassak. Es adjad ennekem, en dicső uram felséges Jézus Krisztus, hogy itt ez világban te malasztodnak segedelmével mindennemű gyenyerségnek kevánságát eltávoztathassam; hogy tehozzád azon szóval, kit ennekem az magas keresztfáról predikállál mondván: szomjuhozom, érdemljem kajáltatónak tehozzád. Miként ajtozik az szarvas vizeknek forrására, ugyan ajtozik en lelkem tehozzád, isten. Szommehozott en lelkem istenhez, eleven forráshoz, mikor jönék es megjelennek en istenemnek ő orcája előtt, ki él es országot mind örökül öröké Ámen.

Napnak kilenced idején, ha kegyes lelket vallasz szerelmes es aittatos elmével, gondoljad meg, miképpen te igen szeretendő urad Jézus Krisztus, minden hálálatra méltó ő halálához kezelítván, kezde megfogyatkozni es megsárgulni, es az ő fejét az ő édes anyja felé hajtani, olmely ¹⁾ az ő szent személyét adván, es

¹⁾ Mintegy.

mondván : Idvezlégy, idvezlégy, minden vigaságtul megfosztatott keserűségnek anyja! Olymely ¹⁾ azt mondaná: Ó nemes asszonyállat, lágy légy siralomra, lágy légy bánkódásra. Te tudod, en édes szilém, mert arra jöttem en ez világra, es tetüled testet vettem, hogy körösztnek akasztófája miatt ²⁾ emberi nemzetöt idvezittenék, azért, miképpen ³⁾ teljesednének be irások; mert te tudod vala, en édes szilém, hogy ennekem emberi nemzetnek idvességejért szenvednem kell. De tudjad, en édes anyám, hogy harmad (nap) feltámadok teneked, es az tanítványoknak nyilván megjelenem. Színjél meg ⁴⁾ azért sírástul, en édes szilém Mária, vessed le az sérelmet, mert megyek en atyámhoz, es atyai nagysághoz dicsőségnek vételére felmegyek; sőt envelem egyembe örvendezz, en édes szilém Mária, mert immár en tévölgő johimat ⁵⁾ meglöltem, kiket hoszjú időtül fogva elvesztöttem vala. Egy meghal, hogy abból mind ez világ megeléggödik; egynek veszedelmeért elvesztenek egyebek követők : immár

¹⁾ Mintegyha. ²⁾ Által. ³⁾ Hogy. ⁴⁾ Szűnjél meg.
⁵⁾ Juhaimat.

egynek érdemeiért mindenek idvezülnek, amely atyaistennek kellemetes. Mire ¹⁾ en édes szilém Mária, hogy az kelletlen lenne teneked, az kelyhöt, kit ennekem atyám adott, nem akarod hogy megigyam azt? Ó asszonyállat, ne akarj sírnod, ne akarj könyvezned en édességes anyám, mert nem hadlak el tegedet, teveled vagyok, teveled leszök ez világnak minden idejében. Ha test szerént halálnak parancsolatja alá engedtettem, en istenségem szerént mindenkor vagyok, voltam es leszek halhatatlan es gyötörhetetlen. Továbbá jól tudod, en édes szerető anyám Mária, honnat en származtam es jöttem. Azért mire szomorodol ilyen nagy keserüséggel, ha en oda felmegyek honnat leszállottam? Ideje immár, en édes szilém Mária, hogy en meg ²⁾ ahoz fordúljak, ki eresztett ³⁾ engemet, es ahova en megyek ma, te oda nem jühetsz. Jüsz kedeg osztán ezeknek utánna . . . melyeket immár az ő beszédével csak aleg jelentett vala ki az nagy gyötrelömtül es az számlálhatatlan sérelömtül. Es ennek-utánna megvégezvén, az utolsó heted ígét-es

¹⁾ Miért. ²⁾ Megint. ³⁾ Bocsátott, küldött.

megvégező mondván : En szentséges atyám, te kezeden ajánlom az en lelkemet. Es ez ¹⁾ mondván kibocsátá az ő szent lelkét. Bizony igaz eleget érthetsz ezekből, mikor ezt mondván ötet ő áldott szent anyja látá meghalni, es önmagát ez világból meghagyattatni, es anne ²⁾ sérelömmel es bosszusággal az ő szent fiát kimúltni. Ivölte a szeplötelen szíz miként szólhat vala, es monda öneki : En szerető fiam Jézus, mit érdemlettél hogy ily keserűséges ként es halált szenvedél. Ime mind te testöd, kit en anyai méhembben viseltem, posztóban takarván, jászolban fekötvén, Egyiptomba futottam es neveltem, en számmal csókolgattam : miképpen látlak tegedet az keresztfán függvén ! Ó Jézus, Jézus, en szerető fiam ! mire hogy atte áldott szívedet, kivel engemet oly igen édesdeden szerettél, kivel engemet alázatos szolgáló leányoddá választottál : ó azért miképpen látom ma kemény láncsával megszegeztetni es általverettetni, es hertelenséggel vért es vizet öbelöle kifoltni ? Ó Jézus Jézus, en szemeimnek világossága ! mire hogy atte

¹⁾ Ezt. ²⁾ Annyi.

áldott szent szádat, kik ennekem nagy édes csókolgatásokat adtanak, es kit en emlőmnnek tejével ittattam, en számmal édesdedön csókolgattam: miképpen látom azért ma szomjusággal megaszottnak, hogy az szomjuságért ivöltesz, mondván: szomjuhozom, es csak egy torok vizet sem nyúthatok teneked? Ó en szerető fiam Jézus, mire hogy atte áldott szemeidet, kik mindeneket látnak, kikkel engemet gyakorta oly igen kegyesen néztél: miképpen látom azért azokat keserűséggel meghomályosodni! Ó te fényes nap! egybe szenvedj ma envelem, te világosságodat ma megvonván! ó föld! egybe szenvedj ma envelem, megrémülvén; ó küszirtok! egybe szenvedjete ma envelem megrepedőzvén es meghasadozván; ó en édességes fiam! egybe szenvedjenek ma mivelünk halottak, felkelvén, es csak az nyavalyás bínésök nem akarnak mivelünk szenvedni! Ó ennekem nyavalyásnak, ki adja ennekem en édes fiam Jézust, hogy en teveled meghaljak? Ó en szerető fiam Jézus, mit teszőn atte nyavalyás es szomorú anyád, kinek hatsz ¹⁾ engemet nyavalyást elajánlattattat?

¹⁾ Hagysz.

En édességes fiam Jézus, emlekezzél meg enrólam es mind az te házadbeliekről, kit ily szomorúságban hatsz el; emleközzél meg, en édes fiam Jézus, azokról, kik minket szolgálnak; en édes fiam, en nyavalyás te kezedben *) es te szent atyádnak kezében ajánlom en lelke-met, es mind te házadbeliet. Ó mindenható szent atya uristen, te kezedben ajánlom en édes fiamat, sőt en uramat es en teremtetemet, mert en immár megfogytokozom es aittom te személyödben en fiam előtt megholtomat. Ilyen nagy ivöltésöket kiáltván nem állhata az ő lábain, de orcájára hanyatthomlok az földre le-esék. Ó en drágalatos barátom, nézjed es gondoljad atte lelki szemeiddel mene ¹⁾ sérelömmel es keserüséggel mind az ő baráti sírnak vala, mert azok-es, kik látni jöttek vala, ez csoda látván, oly igen bánkódnak vala mint az centurio es egyebek, es kik ötet látni jüttek vala, melyöket vervén hátra fordúlnak vala, mondván: Bizony ez ember igaz vala, es bizony istennek fia vala. Azért ez két szentséges

¹⁾ Mennyi.

*) Cod.: kedben.

igének miatta tehetünk mi iöltésöket ¹⁾ ma tartván mi urunk Jézus Krisztusnak felét az zsidók ellen; ma urunkkal egybe szenvedjünk, ma az ő anyjával Máriával, ma mimagunkon könyörülvén, es ez megmondott egy minden igének végén, melyeket Krisztus az keresztfán mondott, tehetünk imádságot. Ennekutána en drágalatos atyámfia, atte aittatos igyeköze tödben megemleközjél az mi urunk Jézus Krisztus mondotta hatod igéjéről, kit nekünk az keresztfáról predikállott, mondván: Megtökéleték! kinek értelmét igen figyelmezjed es jól eszedbe foglaljad, es ez után igen aittatos szível ez imádságot mondjad, olyha ²⁾ az keresztfá alatt az te urad Jézus Krisztus előtt volnál letérdepölvén:

Hálát adok teneked en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy en istenem es en idvezittém, ki ennekem te szerelmedet napnak kilenced idején ³⁾ megmutatád, midőn enértem az keresztnék akasztófáján meghalál, es igen

¹⁾ Ivöltéseket, üvöltéseket: kiáltásokat. ²⁾ Mint-ha. ³⁾ Óráján.

irgalmasságos siralmas éneköt sirál, midőn mondád : Ély Ély lamazabatáni ; azaz : En istenem , en istenem , mire hagyál el engemet ? maga ¹⁾ te istened soha el nem vált tetüled. Ennekutánna , édességes uram Jézus Krisztus, mondál : Szomjuhozom, es teneked adnak vala méreggel alkotott bort, ecettel es epével elegyítettvén, es kilembkilemb mevetésökvel tegedet megkáromlának, es minden bosszuságokat, melyeket tehetének, tőnek. Ennekutánna, én igen szeretendő uram Jézus Krisztus, mondál : Megtökélletött, es a te szent lelkedet te szent atyádnak ajánlván, kibocsátád az te szent lelkedet. Tahát az te szent oldaladat lánccsával megnyiták, kiből vér es víz mi idvességünknek urvosságára ²⁾ kifolya, es minden terömtött állatok teveled szenvedni es bánkódni láttatnak vala : nap megfeketüle, hód es csillagok ő világosságokat megvonák, föld megindúla, küsziklák meghasadozának, es koporsók megnyilának, es sok szenteknek testek te fel-támadásodnak utánna egyembe ³⁾ felkelének. Oh en igen tisztelendő áldott uram Jézus Krisz-

¹⁾ Ámbár. ²⁾ Orvosságára. ³⁾ Egyetemben.

tus, kérlek tegedet, hogy atte keserű halálodnak miatta ennekem szegény nyavalyás bínésnek te nagy irgalmasságodért össed ¹⁾ te kegyességü ²⁾ malasztodat, hogy en itt ez világban tegedet úgy szerethesselek, es úgy szolgálhassalak, es te szent akaratomat úgy teljesíthessem be, hogy ez kimenetnek utánna juthassak az bódogoknak dicsőségében, hol atyával es szent lélökkel élsz es országglasz mind örökül öröké. Emlekezzél meg, en uram Jézus Krisztus, mert mind ezeket en idvességemért szenvedted, es kérlek tegedet, en édes idvezítőm, áldott Jézus Krisztus, hogy adj ennekem malasztot, hogy mind azokról, melyeket enéröttem szenvedtél napnak kilenced idején, méltán színek aittatos buzgóságával megemlekezhessem, es igaz lelki aittatos akarattal szenvednem aithassam, es úgy benne igyeközhessem, hogy en szivemből soha ki ne távozzanak, es róla mindenkor teneked igazán hálát adhassak. Ó en böcsülendő áldott uram Jézus Krisztus, kérlek tegedet, hogy adjad ennekem te szent malasztodat, hogy itt ez világban en

¹⁾ Öntsed. ²⁾ Kegyességes.

gondolatimat, mondásimat, akaratomat es minden mivelködetimet atte szent igédnek emlékezetiben, kit ennekem az magas keresztfáról predikállál, mondván : „Megtökélleték“, tessek te szent nevednek dicséretire, idveségemre, es te szent egyházadnak öregbületire ¹⁾, es te szent segedelmeddel úgy tökélehessem meg, hogy ez világból kimenetnek utánna te szentiddel öszve méltó legyek teged dicsérem te örök országodban, hol atyával es szent lélekkel élsz örökül öröké Ámen.

Ezöknek utánna vecsernének idején töreldemes es aittatos elmével gondoljad, miképpen néminemő nemes firfiú, József nevő, ki vala Krisztusnak titkon való tanítványa, nagy bizodalomval bemene Pilátosnak házához Krisztusnak testét kérvén; es hallá Pilátus, es néki igéré. Es hiva őhozá József neminemű bölcs firfiat es törvéntudót, ez-és vala Krisztusnak titkon való tanítványa, Nikodemos nevő; es jövének az helre, hol úr Jézus Krisztus vala megfeszítettött; es hozának övelök azhoz

¹⁾ Öregbedésére, növekedésére.

való szert, kikvel az vasszeget *) kivonnák, es Jézust az keresztfáról levennék. Kiket mikor az ő szent anyja látott volna, olha ¹⁾ halálból kele fel, es egy kevestenne ²⁾ ő lelke megörvende, es mint teheti vala, szolgál vala azoknak, es segítség vala önekik. József kedeg egyik kezéből vonzza vala az vasszeget, másikkal az megholt testöt tartja vala, hogy le ne esnék. Mária kedig áll vala karját magas-san felemelvén, es Krisztusnak lefiggő fejét nagy keserűséggel es aittatossággal ő kezeivel szomorúan ő melyére vonzja vala; es kit mikor illethetött volna, ő öleletére es csókolására omla az ő szerető fiára, jóllehet a megholtról meg nem elégedhetik vala. Es mikor az test az keresztfáról az földre vétettetött volna, az keserves sziz Mária kedeg omla az ő édes szilet-tének szent testére, es az türhetetlen sérelömért es az mértékletlen siralomért állapék ³⁾, miként holteleven; es áll vala az ő édes fiának megholt fejénél nagy keserű könnyhullatással, ő orcáját megmosván kenyveivel; kilemb-ki-

¹⁾ Mintha. ²⁾ Kevesíg. ³⁾ Állapodék, megállá.

^{o)} Cod.: waszeket.

lemb ohajtásokkal gyetretik vala, es menezör ¹⁾ ő fejét illeti vala, sírván es keserögvén, es mondván: Ó en drágalatos fiam Jézus, mire feszítettének meg tegedet az keménséges zsidók? Ó ennekem nyavalyásnak! mert ime tegedet en ölemben halván látlak es tartlak! Ó Jézus Krisztus, en szemeimnek világossága! Jaj ennekem, en édes fiam Jézus, hol vagy on anne ²⁾ vigaság envelem, melyet valottam te sziletésednek idején? Ezönkezen ³⁾ homlokát, es orcáját, es az ő száját gyakorta csókolgatja vala, es könnyhullatásoknak anne bősége foly vala, hogy az ő meg (holt) fiának levétetött szent testét nagy bőséggel megöntözi vala, es mely küre tetetött vala, mondatik ő könnyhullatási még mast-es megtetni ⁴⁾. Es ennekutánna az keserves sziz Mária ő megholt fiának mivelkedetit es az őrajta lött bosszuságot ő elméjébe forgatja vala, es ő gyermekdid voltának személyét: ki vala avagy minemő vala, kit szízen fogadott vala, es szerelöm nekül szilt vala, ki öneki vala minden ő elméjében.

¹⁾ Amennyiszer, ahányszor. ²⁾ Annyi. ³⁾ Ezenközben. ⁴⁾ Megtetszeni, meglátszani.

Es úgy mond vala : Mondjad en édes fiam Jézus, mondjad en egyetlen egy szeretőm es en lelkemnek élete! en csupa egy szerelmem, es en vigasztalóm! mire hatsz el engemet ilyen búskodnom nagy keserűséggel? mire löttél entülem il messze? En istenem! en lelkömet megvigasztalván, nézj es tekénts enreám, es irgalmazj ennekiem. Mikort kedeg József es Nikodemus tennék az koporsóban Krisztusnak testét, az keserves anya akarja vala övele magát eltemettetni, es az ő szerető fián Jézuson csügg vala ötet ölelgetvén es szerelömnnek minden édességével apolván¹⁾, es mondván : Irgalmazatok, irgalmazatok avagy ti csak ennekiem, en barátim, hogy hagyjátok ennekiem egy kevéssé ez megholt testet, hogy az gyócsot *) elvonván, ő orcáját láthassam, avagy igyekezzessem, ő sérelmét gondolván, hogy ez²⁾ látván valami kevéssé vigasztaltassam meg. Es nagy keserűséggel mond vala az szíz Mária : Ne akarjátok, en nemes uraim, ötet il hamar az koporsónak adnotok, de inkább adjátok az ő

¹⁾ Csókolván. ²⁾ Ezt.

^{*)} Cod.: gyözöth.

szomorú anyjának, hogy avagy ötet csak meghalván valjam ¹⁾), avagy ha ötet az koporsóban teszitek, engemet-és nyavalyást övele eltemesetek : mert gonoszúl leszön ennekem. Azok kedeg Krisztust az koporsóban teszik vala, a keserves szíz Mária kedeg Jézust az ő egyetlen egy fiát vonzja vala, es ötet akarja vala megtartani, azok kedeg akarják vala az koporsónak adni, es így ez kegyes háborúság vala öközöttök, es ez csodálatos siralom, mert mind igen keserűséggel sírnak vala, úgy hogy mindenik csak egy szót sem szólhat vala. Es ennekutánna Krisztusnak az ő drágalatos szent testét Aromatiabeli József es Nikodemos takarák tiszta gyolcsba, es drágalatos kenetökkel megkenvén megkenék, es tevék nagy aittatossággal, nagy szeretettel es nagy kenyhullatással es az új koporsóban, melyet József magának faragtatott vala. Es úgy életnek es halálnak urát adák az koporsónak, úr Jézust eltemetvén. Mária kedeg az ő anyja mind ő szívének szerelmével az koporsót ölelgeti vala, es mint szólhat vala, az ő egyetlenegy fiát Jézust megáldja vala, az koporsóban leszállván es ő ke-

¹⁾ Hogy öt legalább halva birjam.

zeit elterjesztvén fölül megapolja vala, es úr Jézust igen keserű zokogással siratja vala. Lépek kedeg öhozjá, kinek úr Jézus ötet ajánlotta vala, es ő-és igen sírván, az síró anyát felemelé, mert nyögésekvel gyötretvén, es sérelmekkel megfáradván, sirásokkal megfogyatkozván, az ő lábain nem állhat vala. Demaga¹⁾, miként teheti vala, az szent asszonyállatoktól segélletvén, menének be Jeruzsálömbe nagy keserves sirással. Ennekutánna az szörzetös zsidók menének Pilátoshoz, es őrizőket kérének az koporsó őrizetire, es az koporsót megpecsétlék, hogy valaki el ne vinné Jézusnak testét. Mindezöket, en drágalatos atyámfia, igen nagy aittatossággal figyelmezjed, es töredelmes szível aittatosson te elmédben forgassad, es így jűj ²⁾ lelki aittatosságnak lépésével az te lelkedben, es meglátod te uradat Jézust az keresztfáról levenni Józseffel es Nikodemossal, es ő szomorú szent anyjával, az sziz Máriával siratnod az ő drágalatos szent vérével meghullatott testét; es nagy keserű kenyhullatásoknak bőségével megmossad, es tiszta gyócsba takarjad, es drágalatos kenetvel megkenjed,

¹⁾ Mindazáltal. ²⁾ Jőj. Cod.: iwi.

jó nyájaskodásokkal, es jó tanuságokkal, es jó példákkal megkenjed; es tegyed *) ötet szere-
lömmel es aittatos mivelködnetnek karján gyá-
szolattal es sirásokkal az koporsóban, azaz te
tiszta eonscientiádban; szerelömnnek es aitta-
tosságodnak pagyimontomával befödjed, es kö-
vet hengeríts öreá, azaz jószágban való végig
állhatatosságot; es ott ülj te uradnak, az kegyes
Jézusnak, koporsója mellett, szerezvén őrizetre
négy erős vitézőket: elő ¹⁾ vitéz legyen ildom-
mosság ²⁾ mivelködnetben, hogy ildomos ³⁾ légy
minden jószágos mivelködnetben; másod erős
vitéz legyen mértékletösség ételben, hogy mér-
tékletes légy étödben ⁴⁾ es italodban; harmad
erős vitéz legyen erősség gyözödelmedben,
hogy erős légy te tested ellen, es ez világ el-
len, es ördög ellen őket meggyözvén; negyed
erős vitéz legyen igazság-megadásba, hogy
mindennek az mi övé azt megadjad: úristen-
nek böcsületöt, feled-barátidnak igaz szerete-
töt, es temagadnak méltán való nyájasságot.
Ezökkal őrizjed az koporsót, azaz atte lelke-

¹⁾ Első. ²⁾ Eszélyesség, prudentia. ³⁾ Eszélyes.
⁴⁾ Ételedben.

^{*)} Cod.: wegyed.

det, es Krisztust el nem vesztet. De Pilátosnak őrizői ezöket nem vallották ¹⁾, es Krisztust elvesztették. Es öt pecsétökkal az koporsót megpecsétöljed : elő pecsét legyen te szemednek töredelmessége es tekinteti, hogy látásokkal meg ne csalatkozzék ; másod pecsét legyen hallásnak szomorúlatja, hogy hírhallásoknak miatta atte lölked meg ne szomorodjék ; harmad pecsét legyen nyeldöklésnek józansága, hogy Krisztust torkosságnak miatta el ne veszessed ; mindenkort isteni félelem, aittatosság es igaz félelöm te étödet ²⁾ előlkelje ³⁾ ; negyed pecsét legyen illatozásnak jó erkülcse es jó szokása, hogy őmiatta valami testi gyenyerüségnek kevánságát ne aítsad ⁴⁾ ; ötöd pecsét legyen illetésnek keménsége, hogy lágy öltözetnek miatta királi házat ne kevánjunk, de Jánossal kemény öltözetöt aítsunk, ki kemény életnek utát viselé. Es ez pecsétök az koporsónak ajtajára ragasztassanak, azaz a testi akaratra, ki az lélök ellen es az okosság ellen ví, hogy az testi akarat megenyhíttessék, mely-es ⁵⁾ ajtajának mondatik, mert azon aít-

¹⁾ Nem birták : non habuerunt. ²⁾ Ételeidet ; étkezésedet. ³⁾ Megelőzze. ⁴⁾ Ohajtsad. ⁵⁾ Mely is.

tatra vagyon szű követése, engedvén a gonoszra. Annakutánna tevén..*) De azpecsétöket elől ragaszjad, es így Krisztust megtarthatod **) te szivedben avagy lelködben, ki él es országot mind örökül öröké. Ennekutánna en drágalatos atyámfia, te aittatos igyekezetedbe emlékezjél meg az mi urunk Jézus Krisztus mondotta utolsó ígéről, kit nekünk az magas keresztfáról predikállá, mondván: En szentatyám, te kezedben ajánlom en lelkemet; mely monást igen figyelmezj es értelmét te elmédben forgassad, es azután igen aittatos szível ez imádságot mondjad, olymely ¹⁾ az keresztfa alatt te urad Jézus előtt volnál letérdépölvén etc:

Hálát adok teneked en áldott uram Jézus Krisztus, mert te vagy en istenem es en bizony idvezittém, ki ennekem vecsernyének idején te szerelmedet megmutatád, midőn ennekem alázatosságnak tökéletes példáját mutatád, mikor, en édességü uram Jézus Krisztus, te tanítványidnak lábokat megmosád es

¹⁾ Mintha.

^{*)} Itt valami hiányzani látszik. ^{**) Cod.:} mertharthatod.

megkenéd, es te árulódnak lábait megmosád
 es megkenned nem utálád : kérlek tegedet, en
 igen édességű áldott uram Jézus Krisztus, hogy
 atte felséges alázatosságodnak miatta *) entű-
 lem minden kevélséget, dagályosságot ¹⁾ es
 felmagasztatást ²⁾ eltávoztass, es öss ³⁾ en szí-
 vembe igaz tökéletes alázatosságot, ki miatt⁴⁾
 valhassam ⁵⁾ itt te szent malasztodat, es fel-
 mehessek te mennyországodnak magasságá-
 ban. Ó en igen szerető áldott uram Jézus
 Krisztus, igen örömetöst ⁶⁾ hálálatot mondanék
 avagy adnék teneked, ha tudnék, es ha méltó
 volnék atte alíthatatlan ⁷⁾ nagy szerelmedre**),
 melyet ennekem mutatál atte nagy vendégsé-
 gödnek idején, mikort ennekem te szent tes-
 tedet ***) nyavalásnak étökbe ⁸⁾ adád, es te
 drágalatos szent vérödet ennekem venerékbe ⁹⁾
 adád ; ki jelentheti meg elégödetöst ¹⁰⁾ az

¹⁾ Gőgösséget. ²⁾ Értsd : önfelmagasztalást. ³⁾ Önts.
⁴⁾ Mely által. ⁵⁾ Birhassam : habeam. ⁶⁾ Örömetst.
⁷⁾ Elgondolhatatlan. ⁸⁾ Étélül. ⁹⁾ Italúl. ¹⁰⁾ Elégse-
 gesen, eléggé.

*) A codexben ismét : hogy. **) Cod.: zerelme-
 dert. ***) A codexben ismét : en nekem.

te nagy, mondhatatlan nagy szeretetödet, ki hálálhatja meg neked méltán enni ¹⁾ ajándékkodat; ha százszor ezerszer en testemet halálra adnám ilyen nagy csodálatos ajándékért, olyha ²⁾ még-és ³⁾ semmit nem tennék. Ó en igen böcsülendő áldott uram Jézus Krisztus, ezön vecsernyén ek idején másod napon te hív barátidtúl azon szent test, kit ennekem étekenben adál, az magas keresztfáról leveteték, es nagy siralmas aittatossággal eltemetteté! Ez te csodálatos szerelmednek, félelmes es böcsülendő ajándékoknak, es te szent eltemetésödnék miatta tegedet, en igen szeretendő felséges áldott uram Jézus Krisztus, kérlek es imádlak, hogy te szentséges tested es véröd en életemnek napján segőhon ⁴⁾ ennekem, hogy itt teveled igaz szerelmödben egyesülhessek, es en halálomnak idején bódogúl te édes kegyes szent színed eleiben vigyen ^{*}), hol atyával es szent lélekkel élsz es országlasz mind örököül öröké. Emlekezzél meg en dicső áldott uram

¹⁾ Ennyi. ²⁾ Mintha. ³⁾ Még is. ⁴⁾ Segítsen.

^{*}) Cod.: wygyem.

Jézus Krisztus, hogy mind ezöket en idvességemért szörzéd, es töd ¹⁾; es kérlek tegedet, en áldott idvezittém, hogy adj ennekem malasztot, hogy mind azokról, kiket enéröttem vecsernyének idején szenvedtél es töttél, hogy méltán színek ²⁾ aittatos forróságával megemlekezhessem, es igaz lelki aittatossággal valanom aithassam, es úgy benne igyekezhessem, hogy en szívemből soha ki ne távozzanak, es róla teneked mindenkort hálát igazán adhassak. Es adjad ennekem en áldott idvezittém felséges Jézus Krisztus, hogy itt ez világban en gyermekségmentül fogva való vétkezetimet igaz töredelmességgel megsirathassam, és igazán teneked megvalhassam, es róla te malasztodnak segedelmével oly eleget tehessek ezön világban, hogy en kimenetömnek idején azon tetőled predikált szent igével, kit ennekem az magas keresztfáról predikállál, mondván: En szent atyám, te kezedben ajánlom en lelkemet te szent istenségednek ajánlanom es teveled te dicsőségében öröké lakoznom, hol atyával

¹⁾ Tevéd. ²⁾ Szívnek.

es szent lélekkel élsz es országglasz mind örökül öröké Ámen.

Vége vagyon ez Krisztus kénjáról való elmélködésnek avagy gondolatnak. Ámen.

(III.)

Itt immár kezdetnek Krisztusnak kénjáról való tudások, *a fegyverökről*, avagy az állatokról¹⁾, *melyekkel Krisztust kénzották*, honnan vótanak²⁾ azoknak eredeti.

Miképpen az zsidó doktorok mondják: először az kötelről, mely kötelet köttenek³⁾ Krisztusnak nyakára: először hogy első kötel az vált, az kivel az tulkot megkötik volt az Salamonnak temploma előtt az áldozásra; es volt az lónak szőréből csinálva, kin Ábrahám atyánk ült előszer, es az kötel fekete volt, de hol Krisztusnak nyakát illeté az kötel, megfejeredett volt miként az tej. Az kötel kedeg hoszjó⁴⁾ volt mintegy futamás⁵⁾, es az kötel mastan vagyon arméniai királnál. Es az Krisz-

¹⁾ Későbbi kéz által kitörölve és felibe írva: eszközök. ²⁾ Voltanak. ³⁾ Kötöttek. ⁴⁾ Hoszú. ⁵⁾ Hoszmérték, mint ma péld. a lépés, láb.

tusnak bosszuságáról, az kit Krisztuson töttenek, megírták egy báránnak bürére ¹⁾, ki vörös szőrű volt; ez báránt kedeg nyúzták volt meg az áldozásra, mikort Salamon az templo mot megkészíttötte volt; az báránt kedig az zsidók tartották volt fel három ^{*)} esztendeig csak tejjel, es annakutánna adatott volt köz népnek eleségére. Azért az ő büre igen nagy volt es széles; ez büren kedeg megírták az Krisztuson lött bosszuságokat es az zsidóknak pecsétök rajta vagyon fejer viaszból, ez pecsétnek kedig egyik Kajffásé, másik közönséges népe ²⁾, harmadik Pilátosé, negyedik Eródesé, ötödik mind közönséges papoké ³⁾; es az megírott bür vagyon az arméniai királnál, es az ítélet napján megmutattatik mind azoknak ellenök, kik azt gonoszúl írták es hamissan szörzötték. Es Krisztusnak fejer ruhájáról szólnak az doktorok, kit Eródes reá adott volt; ez ruha fejer volt, es Salamonnak templomá-

¹⁾ Bőrre. ²⁾ A községé. ³⁾ Értd : egyike, másika, harmadika stb.

^{*)} Cod.: horom.

ban állott, es selyemből volt alkotván, es tartják volt az áldozásra való tisztességre, miként nálunk az kárpitot. Azért fölül az ruha likas volt, es felköttek volt kötelékkel; ez ruhát kedig Eródes tartja *) vala emleközetre, hogy ki volt ¹⁾ Salamoné, es az idegökkal **) melyekkel az ruha felköttek volt, azon okból csináltak ostorokat Krisztust ostorozni. Az ruha, kivel Krisztusnak szemeit beköttek volt, ez volt egy papi fejedelemnek inge, es az ki bekötötte volt, Longinosnak atyjafia ²⁾ volt, anyjáról de nem atyjáról; annak kedig megjelent Krisztusnak kénja es idvezült. Krisztusnak ostorozói voltanak hat ifiak, egyiknek sem volt huszonöt esztendejénél több; először kettei mind addig míg megfáradtak; másodszor meg ³⁾ kettei, mind addeg míg elfáradtak; harmadszor esmeg kettei, kegyetlemben es keserüebben mind addeg ⁴⁾ míg elfáradtanak.

¹⁾ Mint a mely volt. ²⁾ Testvére. ³⁾ Megint, ismét. ⁴⁾ Addig.

*) A Codexben itt „volt“ állott, melyet a leíró kitörölvén, írta helyébe a reá következő *valá-t*. **) E szót a többször említett XVII. századbeli kéz kitörölvén, írta helyébe : széjakkal.

Úgy mond Izsák nevű zsidó doktor, hogy köteleket köttenek a latrok az ő firfiuságára, és az házban tétova vondozták ¹⁾ mind ét által ²⁾ nagy szégyenséggel anyaszilt mezittelen; mely kénnak miatta Krisztusnak teste mind megdagadozott volt; azért mene ³⁾ ként avval láttott avagy vallott, nem illik nekünk megszámlálni, de csak kegyesen róla gondolkodni. Továbbá Krisztusnak keresztfájáról szólnak, hogy kit az mesterek meg akartanak csinálni Jupiternek ⁴⁾ napján. Krisztusnak megfogásának utánna kezdenek keresni fát keresztfának mind ét által avagy mind étszaka, és jutának egy álló tó mellé hajnal fele, és látának egy fát az tóban félig kitetszven ⁵⁾, ki sok ideiglen az tóban állott vala. Monda egyik ezek közül: Ez étszaka mind fát kerestünk ⁶⁾ feszíteni ⁷⁾, és nem leltünk. Vegyük ki az kit láttunk az tóban, mert jó leszen keresztfának. Kivevék azért es elhozák feszítőfának csinálnia; ez fa kedeg hoszju vala mint ⁸⁾ hét seng. Demaga⁹⁾

¹⁾ Voncolták. ²⁾ Egész éjen által. Ama XVII. századi kéz ezt írta fölibe: *Eczaka*. ³⁾ Mennyi, mily. ⁴⁾ Mely félig kitetszett. ⁵⁾ Mintegy. ⁶⁾ Mindazáltal.

⁷⁾ Az említett kéz által kitörölve. ⁸⁾ Cod.: keresztwnk. ⁹⁾ Ama későbbi kéz ide beszúrta a *való-t*.

ez lött dolgot kell tudnunk, kít *) úgy mondnak avagy írnak, hogy lött légyen tizenöt lábnyomdék : azért ezképpen ez két mondás nem kiennöz ¹⁾, mert hét seng teszön tizenöt lábnyomdékot ; az általfája **) kedig, kire szegeztek Krisztusnak kezeit, az áll volt az Salamonnak templomában az oltár felett által, kire ragasztnak volt három gyortyát áldozáskoron, ez kedig almafa vala, es ezön vala egy nagy vas, kin állottanak a három györtyák ; ez vasat kedig csinálták volt az nagy késből, kivel Ábrahám atyánk az ő fiát Izsákot akarta volt megölni istennek parancsolatja szerént ; es azon helyen, hol Salamonnak temploma vagyon csinálván, úgy mond Izsák nevő zsidó doktor, hogy azon vasból csináltanak volt tizenhárom vasszeget, hármát nagyot Krisztusnak feszítésére, négyet kedeg a keresztfának egybeszegezésére ; es négyet az tökének szikségére, kiben az keresztfá állott ; két szeget kedig az olajfának es az olajfatáblának, mely táblán megírták volt ez titulost : Jesus Nazareus rex

¹⁾ Különbözik.

²⁾ Cod.: kyc. °°) Fara.

Judeorum. Az általfa kedeg öt seng volt. Azért Krisztusnak keresztfája¹⁾ megmértén Krisztusnak testének hosszúsága szerént es ő karjának hosszúsága szerént, Pilátosnak utcáján az keresztfát megfúrák mindeneknek előtte, mert a szegek igen temerdökök²⁾ valának, es az keresztfának mértékéről, hogy megfúrták volt, oly igen nehéz vala, hogy két ember nehezen vitte vala el. Azért Krisztusnak erős *) kénjaért, ostorozásaért, töviskoronázásaért, vére kifolyásaért, affának nehéz voltaért, es az többan sokáig állásaért es vizes voltaért oly igen nehéz vala, hogy semmiképpen Jézus el nem viheté : azért, úgy mond szent Nodyus, kinek Krisztus kénja megjelent vót, hogy Krisztus az keresztfát az ő nagy erőtlen voltaért el nem viheté. Azért kényszerítették az Simon Cireneust hogy ki segéllené neki elvinni, es úgy mond szent Nodius, hogy az időben sírt az édes Jézus, es öt kenyvét hullatott, ketteit az

¹⁾ Alanyeset tárgyeset helyett. ²⁾ Vastagok.

*) Így igazítja meg a codexet (hol elsew áll e helyt) a XVII. századi kéz.

jobb szeméből, hármát az bal szeméből. Nézed azért, aittatos lélok, az te lelki szemeiddel: ki sír, nem egyéb hanem az felséges istennek fia, az te idvezítettöd, es az könyhullatások ol igen megsértették volt az ő szemét, hogy csak aleg látott vele, es, úgy mond szent Nodius, hogy az könyhullatások az ő fejében meggyültek volt, es az ő oldalát mikort megnyitották, akoron foltanak ki belőle, mert, úgy mondnak természettudó doktorok, hogy szikség felfiggesztött embernek, hogy először kenyvezjenek, mert ha kenyvet nem hullatnak, tehát szikség nedvességnek jöni ki belőle; demaga ¹⁾ Krisztus urunk az keresztfán az ő oldalán eresztette ki az vizet. Az küröl kedig, kiben állott Krisztusnak keresztfája, úgy mond Izsák nevő zsidó doktor, hogy az követ csinálták volt Salamonnak láttára az kűmívesek az templomnak épülésére, es volt az templomban kereszthelyen, az áldozásnak okaért, melyen Ábrahám atyánk az ő fiát akarta ál-

¹⁾ Itt „azonban“ értelemmel.

dozni. Es ez kü volt tiszta *) fejr es hétszegü, hoszjúsága kedig öt seng, es *mint* **)- egy nagy harang szabásu magassága vala az földig; es az küre tötték Salamonnak zászlóját, kinek vasa ércből volt csinálván; es az kópja ötszegü volt, es az végén volt egy levegő ¹⁾, es az köben állott Salamonnak zászlója az templomnak kezdetitül fogva mind végezetiglen. Es az kópján volt egy küs vas mintegy cernaszál vashól csinált ²⁾, es az mester ek aval mérük volt az templomnak hoszjúságát, es szélösségét, es magasságát. Az zászlónak lobogója kedig se lyemből volt csinálván, es egyszínü, kiből bódog asszonnak csináltak volt első palástot, mikort kiment volt az templomból; es az templomnak emlekezetiért tartotta az palástot, es egy részével földte fejét be; másod részével földet; az korona kedig, ki az zászlónak tetejében volt, az Salamoné volt, kivel királylyá lött volt; most az koronát Damascenos királ

¹⁾ Lobogó. ²⁾ Vas sodrony.

*) Így igazítja meg a codexet (hol zinten áll) a XVII. századi kéz. **) A „mint“ az említett utóbbi kéz toldása.

tartja, es az fölül megmondott kö, kibe (* Salamon zászlója állott volt; annakutánna az követ Pilátus adta volt az üldöklőhelyre ¹⁾, mely hely heles volt, avagy tettetes ²⁾ embereknek halálaért, és tolvajoknak avagy gonosztévőknek gyötrelmökért: Azért, mikoron a tolvajokat megölték, közönséges Jeruzsálemnek zászlóját az kerben ³⁾ tették, és ott állott addig, míg az latrokat megverték, avagy egyéb gyötrelmeket tettek rajtok. De zsidóknak innepek napján azaz Jupiternek napján, egy zászló sem állott a köben, de igazságnak igaz zászlója állott a köben, azaz kin úr Jézus Krisztus felfüggeszteték; ezeket Izsák nevű zsidó doktor beszéli. De a keresztény doktorok a megfeszítésről avagy az megfeszítésnek módjáról különben szólnak, és először úgy mondnak: két tolvajt feszítettek meg, egyiknek neve Gyizmás, kinek har-

¹⁾ Öldöklőhely: vesztőhely. ²⁾ Kitetsző, kitűnő, ismeretes. ³⁾ Kertbe.

*) Itt a codexben egy levél (két lap, két-két hátsábra) hiányozván, az egy XVII. századi kéz által pótoltatott. E pótlás, mely az eredetit megújítva s más szójárási színezettel adja. itt zárjel közé iktatva, innen a 167. lapig tart.

minchárom esztendeje volt, és Krisztust megismérvén, üdvezült; a másiknak neve Gyézmás volt, kinek hatvanhárom esztendeje volt; ez Krisztust káromlván, elvesze. És Krisztus urunkat mezittelen az keresztfára feszítvén nagy éktelenül; először a bal kezét megszegezik, mely szeget a verővel kilencszer ütöttek. Úgy mond Izsák nevű zsidó doktor, hogy az verő volt Salamonnak idejében, kivel a sült báránynak csontját megtörik vala, és a csontjából a velőt kiszedik vala a zsidó papok, és mikoron pappá löttek, avval magokat megkenik vala. Ez verő pedig régenten Mojzsésé volt, kivel a bálvánt, avagy az tulkot letörte volt, mikoron az táblát úristentül hozta volt. És a verő egyfelől hasított volt, kivel a vaszegeket kivonták; annakutánna üdvezittünknek az jobb kezét a fúrásra vonták, mely fúrás igen messze volt a másiktúl, és meg kilencszer a szeget reá ütötték. Azután az ő fölséges lábait is megszegezték. És mivelhogy messze fúrták volt a szeghelyt, ismég kivonták, és ismég kilencszer a szeget reá ütötték. De a jobb lábát az bal lábára tévén, úgy mond szent Nodius, mivelhogy a szeg félen ment volt,

azért ismég a szeget a verővel kivonták lábából, és az fúrásban verték annakutánna. Azért néha a verő a szegre, néha pedig Krisztus urunk lábaira esett, azképpen azért igen nagy kint vallott ő fölsége. Úgy mondnak a doktorok, hogy az időbe Krisztus urunk nem ivöltött, de az ő szemeit mennyországra emelte, és imádkozott. Ekképpen nagy éktelenül fölfeszétvén Krisztus urunkat, a keresztet felemelték dorongokkal, mely dorongok, a mint mondja Izsák nevű zsidó doktor, magossak voltak, és Salamon templomában állnak vala : mert Salamon csináltatott volt egy szép termöt, és ez teröm igen magos volt, mely csinálva volt elefánttetémből ¹⁾ és aranyból. És áldozatkor Salamon király az terömben felment, és ott ült míg az áldozást elvégezték, hogy mindenek látnák ötet. Mikoron pedig leszállott a terömből, az termöt befödik vala, mint most nálunk az orgonát; dorongokkal köllött pedig azt befödni, mely dorongokkal emelték fel a Krisztust, és a megmondott fehér köben úgy eresztették. Azt mondja szent Nodius, hogy a fele-

¹⁾ Elefántcsontból.

melt Krisztus keserőséggel, szidalmazással és káromlással függött a keresztfán, minden testében megsebesülve. Némelyek az doktorok közül úgy mondnak, hogy asszonyunk Mária földte bé urunk Krisztust; némelyek pedig azt mondják, hogy egy szegény özvegyasszony leánya földte volna bé, miképpen olvastatik egy jeles *) csodában. Némelyek azt mondják kedig, hogy mezittelen függött az keresztfán, azért eben kilönöznek ¹⁾ az doktorok, miképpen ott függött : de ezt kegyesön értsük, hogy ott nagy szemérömséggel függött, es ott nagy sérelömvel megfeszítettött. Némelyek kedeg úgy mondnak, hogy cypriai királ tartja a ruhát, az kivel bekötték volt Krisztusnak szemérmét. Az nevezetröl **) kedig, kit az olajfatáblára írtak volt, úgy mondnak az doktorok, hogy ez az olajfából volt csinálván, melyet az galamb Noénak bárkájában az vízözönnek idején estve felé hozott volt, es az tábla volt Salamon-

¹⁾ Különböznek.

*) Itt végződik a XVII. századbéli pótlás. **) A cod. azon XVII. századi kéz által felibe írva : Titulusrol.

nak templomában, es ezt hozták volt Pilátoshoz, ezön kedig az papok esküsznek volt valamit megtartani, azért akoron azon esküdtek meg, Krisztust méltónak lenni halálra. Ezt az evangelisták nem írták meg, mert sokat elhatának benne. Némely doktorok azzért úgy mondanak, hogy azon szolga, ki az táblát az keresztfához vitte, olvastatik, hogy tizször esött es háromszor elholt*); azért ezképen két szeggel megszegezték az keresztfához. Az ecetöt, kit Krisztusnak hoztak volt, vötték volt Jeruzsálemnek előtte egy vén asszonnak házában; némelyek kedeg az latrok közzül mérgöt bocsáttanak volt bele, mel mérög volt az tuloknak epéjéből csinálván, kit áldoztanak idegön emberekért es jövevényökért; az kópja kedig, kivel Krisztusnak szívét megöklelték, a volt Salamonnak templomában az templomnak szikségére, es a ki megöklelte, az Longinos volt. Az gyermek, ki az pásztoroknak izenést tött volt. Azért minden fegyverök voltanak Salamonnak templomából, mert azokkal szereznek volt áldozást. Azért továbbá az házról, kiben**)

*) Cod.: *meg* holt, mit a XVII. századi kéz helyesen *el-re* javított. °°) Cod: *keben*.

Krisztust ostorozták, a volt az ház, kiben az bárányokat nyúzzák volt áldozásra, es vérektől megtisztíttatnak volt, kikvel istennek előtte az templomba áldoznak volt; azért azon házba ez bizony báránt, ez Krisztust, vesszőknek miatta es ostoroknak miatta ¹⁾ megnyúzatták ^{*)}. Az kötelekvel avagy az idegökkel ^{**)} , kivel Krisztust verték, volt az kosnak beliből csinálván, ki jelent volt Ábrahámnak. Es uris-
tennek szent teste fölülhaladja volt az latroknak fejeket, hogy mindenektől inkább láttatnék. Cypriai királynál vagyon az fehér kő, kiben az keresztfa állott. Az asztal-es nála vagyon, kin Krisztus az vég vacsorát tette. Az ostoroknak-és ²⁾ egyik ³⁾ nála vagyon. Arméniai királynál vagyon az kötel, az kit Krisztus nyakára kötöttek volt. Az ruha-es nála vagyon, kivel szemét bekötötték volt; az fának egyik-es nála vagyon, kivel az keresztfát fel-
emelték. Arméniai fejedelőmnél vagyon az Krisztusnak szakálában ⁴⁾ nyolc szálak, kiket

¹⁾ Vesszőknek általa es ostoroknak általa. ²⁾ Is.

³⁾ Egyike. ⁴⁾ Szakálából.

^{*)} Cod. meg n'uzattatek. ^{**)} Az újabb kéz ismét: széjakkal. Itt egyébiránt a segítőrag (vel) felesleges.

kiszaggattak volt az gonosz zsidók, kik keves-sé láttatnak verhönyösnek lenni. Arméniai kiráhnál vagyon az posztószél, kivel az spongyát megkötötték volt, kiben ecetöt es mérgöt felnyuttottak ¹⁾ volt. Indiai kiráhnál vagyon Krisztus lábainak szege, ki négy újjal volt hosszabb az többinél. Cypriai ispánnál ²⁾ vagyon az szék, kin Krisztus ült, mikoron megkoronázták. Bódogasszony házánál vagyon az kezkenő, kivel Krisztus általkötötte volt magát az vég vacsorán. Az nagy egyházban vagyon Bódogasszonnak inge; franciai kiráhnál vagyon az tiviskorona, es az keresztfának nagyobb része, es az szegnek egyik³⁾; parozai császárnál vagyon az csucsá ⁴⁾, melyet elvött *) franciai királtul; es még nála vagyon az szegnek egyik, es nála vagyon Bódogasszonnak egy főfedele, ki Bódogasszonnak fején volt az keresztfá alatt, kire hullott Krisztusnak szent vére. Es nála vagyon az asztalnak nagyobb része, kin Krisztus vacsorált az apostolokkal. Az Krisztusnak ostorozói közzül kettő kárhozott, kik káromlották

¹⁾ Nyújtottak. ²⁾ Comes. ³⁾ Egyike. ⁴⁾ Lándzsa.

*) Cod.: el wot.

istent, es ötüle távol estenek, es hirtelen megholtanak; egy káromlót kedig az föld elnyelt, es az négye kedig idvezült. Olvastatik kedig, hogy kik Máriával bánkódtanak, azok idvezültenek. Ezöket azért, szerelmes atyámfiai, kegyesön higyétek es szivetökben hordozjátok, hogy mehessetek az örök örömben a^hzokkal, kik Máriával bánkódtanak Ámen. *Vége vagyon.*

Itt immár elvégeztettenek Krisztusnak kénjáról való fegyvereknek tanúsági, kikkel Krisztost kénzották, es honnan támadtanak volt; azért olvasd meg s meglátod Ámen. *)

(IV.)

Siketpéntekre ¹⁾ való predikáció.

Egy neminemő kór ²⁾ vala Betániában, Lázár nevő, Mária Magdalénának kastélyából, es Mártának. Az Mária kedig vala ez, ki Jézusnak lábait kenyhullatásával megmosta vala, es kenettel megkente vala, es az ő hajával meg-

¹⁾ Nagypéntek. ²⁾ Beteg.

*) Itt (a cod. 73. l. b hasábon) ez áll: „Ne gondolj vele, ha nem szépen írtam: de nézjed idvességes használatját, ha ki olvassa es róla gondolkodik.”

szárazsította vala; ennek penek ¹⁾ Lázár atyja-fia²⁾ vala. Bocsátának³⁾ kedig Lázárnak húgai Jézushoz, mondván: Uram, az kit szeretsz, az Lázár, megkórúlt ⁴⁾. Hallván ezt idvezitténk, monda: Az betegség nincsen halálra, de istennek dicsőségejért, hogy ez miatt megdicsőültessék istennek fia. Szereti vala peneg Jézus Mártát, es Mártának húgát Mária Magdalénát, es Lázárt. Hogy kedig meghallá hogy megbetegült volna Lázár, megmarada az helyen két napiglan, nem hogy nem tudnája ezöket Jézus, de hogy az ő istenségét megmutatnája az ő feltámadásában. Ennekutánna monda az apostoloknak: Menjünk esmeg Zsidóságban ⁵⁾. Mondának neki az tanítványok: Mester, lám tudod hogy teged im tegitlen⁶⁾- és megakarnak vala kevezni ⁷⁾ ott az zsidók: miért mégy ismeg oda? Felele idvezitténk, es mon-

¹⁾ Pedig. ²⁾ Megbetegült. ³⁾ Dicsőíttessék. ⁴⁾ Pedig. ⁵⁾ Judaeában. ⁶⁾ A székekelyeknél mai napig él a *tege* (Gyarmathy, Benkő J., Tájszótár); *tegett* Bátorinál (Kresznerics szerint); *tegeten*: nuper, a régi Bibliában (Révai-cod.); *tegetlen* még Komjatinál, sőt Eszterházy Tamásnál és Molnár Albertnél is ⁷⁾ Kövezni.

da : Nemde tizenkét órája vagyon-e az napnak ?
 azaz : ha akort akartanak engem megkevezni,
 immár nem teszik. Mert valaki világosságban
 jár, meg nem sérzik ¹⁾, de valaki az setétben
 jár, magát megsérti. Es monda ennekutánna :
 Az mi barátunk Lázár aluszik ; elmegyek es
 felköltöm ütet. Mondának az tanítványok :
 Uram, s ha aluszik , felköl *). Mondja vala ke-
 dig idvezítették az halálról ; az tanítványok ke-
 dig alítják vala , hogy az alvásról szólna. Es
 tehát ²⁾ megmondá önekik Jézus nyilván.
 Monda : Lázár az mi barátunk megholt , es
 örülök rajta tiéröttetek , hogy higgyétek , hogy
 nem voltam ott. De menjünk el öhozjá. Monda
 kedig Tamás , ki mondatik kétségesnek , az ő
 tanítvány társinak : Menjünk el mi-es, haljunk
 meg üvele. Elmene kedig idvezítették, es lelé
 ütet hogy hát negyed napi halatt ³⁾, es elte-
 mették ütet. Vala kedig Bethánia Jeruzsálem-

¹⁾ Sérül. ²⁾ Akkor. ³⁾ Halott. Hogy négy nap óta meghalt.

^{*)} A codexben az említett XVII. századi kéz ez igét (melyből származik a köl-t) keel azaz kélre igazította.

hez tizenöt kegni felden ¹⁾. Sokak kedig az zsidók közzül jöttek vala Mártához es Mária Magdalénához, hogy vigasztalnák őket. Márta kedig hogy hallá, hogy Jézus jött volna Bethániában, eleiben mene; Mária kedig otthon il vala sírván. Monda kedig Márta Jézusnak: Uram, ha itt voltál volna, az en atyámfia ²⁾ meg nem holt volna, demaga ³⁾ tudom, hogy valamit kérsz istentül, megadja teneked. Mert még sem hiszi vala Márta teljességgel ⁴⁾ istenségét Jézusnak. Monda azért üneki Jézus: Feltámad az te atyádfia. Monda neki Márta: Tudom hogy feltámad az utolsó ítéletben. Monda neki idvezítették Jézus: En vagyok az feltámadat es az élet: az ki hiend enbennem, ha megholt volna is, él, es minden, ki hiszön enbennem, meg

¹⁾ Jánosnál XI. 18.: „Erat autem Bethania iuxta Jerosolymam quasi *stadiis* quindecim“; a régi bibliában: „Vala kedeg Bethánia rokon (közel) Jeruzsálemhez monnal (mintegy) tizenöt *láb* földön;“ Káldinál: „Betánia pedig Jeruzsálemtől közel tizenöt *futamatnyi* földön vala.“ Tehát *keg*=stadium, láb, futamat. (De *út, pálya* is: a debreceni codexben (61. l.) olvasom: „a bódog szent István . . mikoron a kén-szenvedésnek *kegibe* volna“). ²⁾ Atyáról vérem (*frater*). ³⁾ A régi bibliában: *de ma*-es tudom; Káldinál: *de most* is tudom; Vulg.: *sed et nunc scio*. ⁴⁾ Egészen

nem hal öröké. Monda idvezítették Mártának : Márta, hiszed-e ezt? Monda Márta : Hiszem, uram, en hitem, mert te vagy az Krisztus, élő istennek szent fia. Es mikoron ezt mondta volna Márta, elmene, es monda Mária Magdalénának vesztekségbe ¹⁾ : Mária, az mi mesterünk itt vagyon, es teged hív. Mária ezt hallván, felkele, es hamar idvezítettékhez mene, mert még nem jött vala Jézus urunk az kastélyban, de még vala ugyanazon helyen, holott Márta eleiben ment vala. Az zsidók kedig, kik mentek vala Máriához es Mártához, hogy vigasztalnák őket az Lázárnak halálának keserűségéért, hogy ezt látták hogy Mária Magdaléna nagy sietetösségvel ²⁾ kiment volna, kevetni ³⁾ kezdék őket; mert azt alítják ⁴⁾ vala, hogy az koporsóhoz menne, es magát ⁵⁾ siratnája. Mária kedig mikort jutott volna oda az helyre, holott vala idvezítették, leessék az ű lábai előtt, es monda : Uram, ha itt voltál volna, nem holt volna meg az en atyámfia. Jézus urunk kedig hogy látá Mária Magdalenát

¹⁾ Vulg.: silentio. ²⁾ Sietve, hamar. ³⁾ Követni. ⁴⁾ Vélik. ⁵⁾ Őt.

igen sírni, es az zsidókat is, kik kenyérülnek¹⁾ vala Márián es Mártán, fohászkodek ő lelkében, es monda: Hol temettétök ütet? Mondának neki: Uram jűj el, es lássad hol temettük el ütet. Es sira idvezitténk, es mondának az zsidók: Ime mely igen szereti volt ütet. Némelyek kedig mondnak vala: Nem tehette volna-e meg ezt is, hogy ez Lázár meg ne holt volna, ki tegitlen ²⁾ az vakon sziletöttnek szemét meggyógyittá? Jézus kedig esmeg fohászkodek übennette ³⁾, es mene az koporsóhoz. Vala kedig az koporsó egy köszálba, es nagy kű tétetött vala az koporsónak ajtajára. Es monda Jézus: Vegyétek el az követ az koporsónak ajtajáról. Es monda Márta idvezitténknek: Uram, immár bidös, mert negyednapí halott. Monda neki Jézus: Nemde mondám-e neked, mert ha hiendöd, meglátod istennek dicsőségét. Es elvevék az követ az koporsónak ajtajáról. Jézus kedeg felemelvén az ő szemeit, es monda: En mennyei szent atyám, hálát adok en teneked, mert meghallgatál engemet: en

¹⁾ Könyörülnek. ²⁾ Tegnap; minap. ³⁾ Öbenne magában.

kedig jól tudom vala, hogy meghallgatsz engemet mindenkoron. De az népért, ki mast körül áll, mondám ez igéket, hogy higgyék, mert ¹⁾ te bocsáttál ²⁾ engemet. Es mikort ezt mondta volna, nagy szóval monda: Lázár, jűj ki! es legottan kiveté magát az koporsóból, mind keze lába bekötözvén az szemfödelbe. Es monda idvezitténk az környülállóknak: Oldozjátok meg ütöt, es hagyjátok elmenni. Sokan kedig az zsidók közzül, kik mentek vala Mártá-hoz es Máriához, hínek ³⁾ Krisztusba. Es némelyek kedeg menének az írástudó zsidókhoz, es megmondák ez csodát, melyet tén ⁴⁾ idvezitténk. Tének ⁵⁾ kedig tanácsot mind az zsidó fejedelmek, es mondnak vala: Mit tegyünk, mert ez ember nagy csodákat teszen: ha ütöt meg nem eljük ⁶⁾, ezképpen mind benne hisznek, es eljűnek az romaiak, elveszik az mi eleinket ⁷⁾ es tartományinkat. Egy kedig üközzölök, Kajfás nevő, monda, mert vala az esztendőbeli fejedelem: Ti nem tudtok valamit, sőt ingyen sem gondoltok, mert jobb tinektek, hogy

¹⁾ Hogy. ²⁾ Bocsátottál. ³⁾ Hivének. ⁴⁾ Tön. ⁵⁾ Tévének ⁶⁾ Öljük. ⁷⁾ „Gentem“ áll a Vulgátában.

egy meghaljon ez népért, hogy mind el ne veszjenek. Ezt kedeg ümagátul nem mondá : de miérthogy az esztendőbeli fejedölem vala, profétála, mert idvezitténk Jézus meghalandó vala az népért ; nem csak az népért, de hogy az kik istennek fiai volnának, egybe gyűjtenéje¹⁾, es az naptul fogva gondolák hogy Jézust megölnéjek ²⁾. Jézus kedig immár nyilván nem jár vala, de mene Effreemnek városában, es ott lakozik vala az ü tanítványival. Közel vala kedig az husvétnak ü napja, es sokan felmennek vala Jeruzsálemben *) az Effreemből. Kérdezkednek vala kedig az zsidó fejedelmek idvezitténkről, mondván : Valljon mire nem jött fel ez innepnapra az Jézus ? Es parancsolának az köz népnek az zsidó fejedelmek, hogy ha valahol hallanájak, ötet nekik megjelenténéjek.

¹⁾ Gyűjtené. ²⁾ Megölnék.

^{*)} Cod : yerwsalemböhn.

(V.)

Passio domini nostri Jesu Christi secundum Matthaeum.

Es immár, mikoron elkezelgetne az mi nemes idvezitténk Jézus Krisztusnak szent kén-szenvedésének es szent halálának ideje, virágvasárnapra viradván, hozjá szerzé magát ¹⁾ hogy Jeruzsálembe bemenne, es az népeknek predikálna. Es ezt mikoron az szeplőtelen sziz Mária eszében vette volna, nagy édes szóval kéri vala ötet hogy be ne menne Jeruzsálembe, mert megértötte vala immár az ő beszédéből, hogy közel volna az ő szent halálának ideje. Azért mondja vala: Szerető fiam Jézus, hova akarsz menni? Jól tudod, hogy az zsidó fejedelmek tereád tartották a tanácsot hogy megfogjanak; azért kérlek, en édes fiam szép Jézus, hogy ne menj be Jeruzsálembe. Magdalombeli Mária-és kéri vala ötet mondván: En édes uram es en édes mesterem, kérlek tegedet hogy ne menj be Jeruzsálembe, mert nyilván reád tartották az tanácsot, en édes istenem, hogy elveszessenek. Az édes Jézus kedig az ő híveinek idvességét szomjuhozza vala, es ezt mondja vala: En édes szilém, nemde

¹⁾ Rendezkedék, készüle.

tudod-e, hogy az mire az en szent atyám engem bocsátott, annak be kell teljesedni? azért ne féljeteK, ma estve ésmeg *) hozjátok térek. Mikort jutott volna azért Betsagéba, elkilde két tanítványát, mondván: MenjeteK el-be Jeruzsálembe, es az számárt, kit leltek megkötven, hozjátok el ötet. Ez Betsage kedig vala egy falu, hol tartják vala a papok majorát az templomba szolgálóknak életekre; ez falu kedeg fekszen vala az hegyoldalban, es ez Olivetimnek kedeg hegye ígyen neveztetik vala, mert ott sok olajfák teremnek vala. Tahát ¹⁾ Jézus ereszté ő tanítvánit az számárért, mint megmondatéK. Ez számárt kedeg szörzették vala aittatos jámborok kösség közett való szegényeknek szolgálatjokra, úgy hogy valamely szegény embernek barma nem volna, tahát ez számárt ő dolga megtételére vinné, es azután meg ²⁾ helyére vinné; azért közhelyen áll va-

¹⁾ Akkor. ²⁾ Megint, ismeg.

*) Cod.: eesmeg; vagy tán a két e helytévesztésével, mi gyakori a codexekben: esmeeg? Ama forma szabályosb, mert e szóban: esmég v. ismét, miképen ma ejtetik, a második tag nem a még igehatározó, hanem a meg (azaz és) kötszótól jön.

la, hol minden ember hozjá mehet vala. Azért mondá idveziténk : Ódjátok el ¹⁾ az megköttött számárt, es hozjátok ennekem en szolgálatomra; es ha valaki azok kezzül ²⁾, kik a számárt őrizik, valamit mondandnak ^{*)} avagy titeket kérdezendnek, mondjátok : Mert urnak dolga vagyon vele; es legottan eleresztik. Az Krisztus mind e mivelkedeteket erre tevė, evangelistának mondása szerént, hogy beteljesednék, mely mondatott próféta miatt-es; ez mondás iratik meg Zakariásnak kenyvének tized^{**)} részében : Mondjátok Sion leányának Jeruzsálemnek, avagy Jeruzsálembelieknek, Jeruzsálem kedeg mondatik Sion leányának, mert az vár Sion hegyén alkottatott vala, ki-től az vár oltalmaztatik vala : Ime te királyod jü tehozzád, egyigyü Krisztus, királyoknak királya es idvezülőknek példájok es tanuságok, ilvén az anya számáron. Es azért mikoron az

¹⁾ Oldjátok el. ²⁾ Közöl.

^{*)} Cod. csak : mondannak ; de hogy e rövidletet feltételes móddá kell feloldani, a régi nyelvtan állhatatos szabályán kívül amondat folytatása („avagy kérdezendnek“) mutatja. ^{**)} A cod. a *tized* kitörölve s egykorú folyó kézzel így javítva : kylencyed.

tanítványok elhozták volna az nőtén számárt, az mindenható istennek fia nagy aláztossággal felile reá, es mikort ebben *) hírlett volna az köznépnek, eleiben menének, es nekik ¹⁾ ökezzülök ágakat szegnek vala, nekik virágot szednek vala es az útra terittik vala, es nekik ruhájokat az úton leterittik, hogy a számár idvezitténket könnyebben ²⁾ viselhetné; es az zsidó gyermekek ezt éneklik vala: Dicséret Dávid királynak fiának, áldott ki jött úrnak nevében. Ezen az zsidók megrémülván, mikoron bejutott volna Jeruzsálembe, megrémüle mind az egész város, mondván: Kicsoda ez? demaga ³⁾ az népek mondnak vala: Ez az Názáretbeli Jézus próféta. Es mikoron idvezitténk Jézus bemenne az városban, síra az városon, mert jól tudja vala, jövendőre mene ⁴⁾ veszedelem jüne az városra: nézzed azért aittatos lélek, atte lelki szemeiddel, ki sír nem egyeb hanem az felséges istennek szent fia, az te idvezittöd. Utánna megyen vala kedeg az édes szíz Mária, Magdalénával es Mártával es az apostolokkal, es nagy szomorúságot valván ⁵⁾

¹⁾ Némelyek. ²⁾ Könnyebben. ³⁾ Mindazonáltal.

⁴⁾ Mennyi. ⁵⁾ Habens.

*) Cod.: eben. Értsd: ebből.

az szíz Mária az ő szívében , mert félti vala az
ő édes fiát, az alázatos Jézust.

És bemene Jézus istennek templomában, es
kiűzi vala mind az árulókat es vevőket az temp-

lomból, es az pénzváltóknak asztalát es székeket ki, es galambokat kiveté, mert az papi fejedelmek szörzették vala, hogy mindennemő árút, kit az áldozatra kell vala vinni, hogy ott árulnák : es ezt tészik vala fesvénségnek okaért, mert eből ¹⁾ önekik jövedelmek vala. Es monda továbbá önekik : Irván vagyon : az en házam imádságnak házának hivattatik, demaga ²⁾ ti töttétek ötet tolvajoknak barlangává Es járulának öhozjá vakok es sánták az templomba, es megvigasztá ³⁾ őket. Demaga ⁴⁾ látván az papi fejedelmek es írástudó zsidók az csodákat kiket tün ⁵⁾, es az gyermekeket énekelvén es mondván az templomba : Dicséret Dávid királnak fiának ! megharagvának, es mondának öneki : Hallod-e mit mondnak ezek ? Demaga Jézus monda nekik : Jól hallom : soha nem olvastátok-e, mert ⁶⁾ iffiaknak es gyermekeknek szájából tökéletett meg az dicséret ? Es mind napestig predikállá az hitetlen zsidóknak az édes Jézus, es jóllehet, hogy bemenésében ötet tisztelték, demaga nem léleték

¹⁾ Ebből. ²⁾ Mindazáltal. ³⁾ Gyógyítá. ⁴⁾ Itt a „pedig“, Vulg.: „autem“, fejeztetik ki e kötszóval. ⁵⁾ Tön. ⁶⁾ Hogy.

senki, hogy ki őrajta keserülne ¹⁾ es az édes Jézusnak csak egy pohár vizet adna-es; mert az napestig az ő szilejével es tanítványival étel nekil valának. Nézzed azért, aittatos lélek, az édes teremő istent az ő édes anyjával es tanítványival, mel nagy alázatossággal megyen ki Jeruzsálemből, ki ennekelötte nagy tisztességgel vitettetett vala be. Es ennekutánna Bethániában menének szent Mártához, es ott tanítja vala őket istennek országáról.

Nagy hétfőn estve, mikoron az édes Jézus vacsorálni kezdett volna, mind az őhozzá tartozókkal, az ő édes anyjával és tanítványival; Magdaléna szolgálván nekik, kéré Magdaléna Jézust, hogy az ő házánál csinálná meg neki az vég vacsorát. Es az édes idvezittő Jézus semmiképpen nem akará, mert jól tudja vala, mit volna teendő. Es ezt eszében vevé Magdaléna, es elmene a szíz Máriához nagy sírván, mondván: ó asszonyom Mária, en kéré vala az te szent fiadat, hogy itten Bethániában csinálnám meg neki az husvétöt; de mint esmem édes asszonyom Mária, semmiképpen nem

¹⁾ Könyörülne.

akarja ; azért kérlek , édes asszonyom Mária, hogy kérjed te-es , es azután bocsássak ¹⁾ be Jeruzsálembe. Es az vacsora ²⁾ elvégezvén, mene az édes Jézus az ő szent anyjával némi-nemő titokhelre , es kezdé az édes sziz Mária kérnie az ő édes fiát Jézust, hogy ne menne be Jeruzsálembe , hanem övelek lenne az husvét-nek innepén. Monda az édességes Jézus az ő édes szilejének. Jól tudod, en édes szilém, hogy az en szent atyámnak akaratját bé kell teljesítenem ; azért higyed , nem lehet , en édes anyám Mária, egyeb benne, hanem emberi nemzetnek imár meg kell váltatnia. Ó hogy ezt hallá a sziz Mária , gondoljad mene keserőség az ő szivét betelé , es monda nagy keserőséggel : En szerető fiam Jézus , megkeseredék az en szívem nagy keserőséggel ez te mondásodból, azért, szerelmes fiam, nem tudom mit mondjak, mikort az te szent atyádnak akaratját teljesíteni akarod. En nem akarok azért, en édes fiam, az te szent atyádnak ellentennem, de csak azon kérlek , en szerető fiam Jézus, hogy halaszszad tovább az te halálodot , es ne akarj

¹⁾ Bocsássuk. ²⁾ Vacsorát.

ilyen hamar, szent fiam, tülem eltávoznod. Ó azért aittatos lélek, gondoljad mely nagy keserüséges sírást teszen vala az édes szíz Mária es az Mária Magdaléna-es; gondolhatod hogy az édes Jézus sem tírheti ¹⁾ vala magát sírás nélkül. Mikort az ő szent anyját látja vala sírnia, il nagy keserüséggel es nagy édes szóval kenyergeti ²⁾ vala az ő édes szilójét mondván: En édes szilém, ne akarj oly nagy keserüséggel sírnia, jól tudod en édes szilém Mária, hogy az fiúnak engedelmesnek kell lenni az ő atyjának akaratjának; azért en szerető anyám, ne akarj ily keserűen sírnia, mert tudjad, hogy revid idén ³⁾ megtérek, mert harmadnapra felámadok es megvigasztallak.

Nagy kedden kedig, mikort bément volna esmeg Jeruzsálembe predikállania, es kezde mind napestig predikállani nagy édességgel az zsidó fejedelmeknek, es mikort immár estvére jutott volna, szállást néki senki nem ada, még csak egy pohár vizet-es; akoron kediglen az

¹⁾ Tírheti. ²⁾ Kérleli. ³⁾ Időn.

édes szíz Mária Bethániában nagy lelki édes-séggel várja vala, es mikort látnája, hogy be-estvelednék, az ő szíve igen megkeserödék es megszomorodék, es kezdé gondolni, hogy megfogták volna az ő édes fiát, hogy ilyen igen megkésőtt volna. Es nagy keserű sírást kezde tenni, mondván: En édes fiam Jézus, hova lé¹⁾ hogy meg nem jüvél; avagy, en édes fiam, tegedet megfogának? Es nem tírheté az keserves szíz Mária, hanem el-kimene Bethániának végére, es ott várja vala nagy sirással az édes Jézust. Es az mi édes idvezítették Jézus látván hogy soholt neki szállást nem adnának, haza tére Bethániában; Bethánia kedig vala Jeruzsálemhez két mélyfelden ²⁾. Ó mely igen megfáradott vala akoron az édes Jézus az éhségnek es fáradságnak miatta, hogy semmiképpen nem mehet vala haza Bethániában; elkildé azért két tanítványát, hogy neki őtelt szerzenének, míg ő haza jutna; es az ő szílejének megmondának, hogy ne szomorkodnék es ne kesergene, mert jól tudja vala az ő keserűségét. Mikort azért az apastalok elkö-

¹⁾ Levél. ²⁾ Mérföldön.

zelgettek volna, eleikben mene a szíz Mária nagy sírással mondván : Ó énnekem hova tétek ¹⁾ az en édes fiamat Jézust? avagy őtet megfogták? Mondának az tanítványok neki : Ne akarj sírnia, mi édes asszonyunk, mert imehol ²⁾ jü az te édes fiad Jézus es az mi édes mesterünk; de édes szíz Mária, igen megfáradott es elepedett az nagy ehségnek miatta, mert, tiszteletes asszonyunk, senki neki Jeruzsálemben csak egy pohár vizet sem adott. Ó ember! gondolhatod-é minemő keserőséget az szíz Mária valla, es nem tírheté, hanem elkimene eleiben az édes Jézusnak es az ő szent fiának, es meglelvén őtet, nagy keserű sírással megölelé es megcsókolá, és kéri vala : Szerető fiam Jézus, kérlek tegedet az anyai szerelemnek okáért, en édes Jézusom, hogy ne menj bé többé Jeruzsálembe, es ne akarj, édes fiam, nagyobbban keseríteni, mert, fiam, az en szívem keserőséggel bételjasedék ³⁾. Es mikoron látnája az édes Jézus az ő szilejét ilyen igen keseregven, mondá : En édes szilém Mária, ne akarj ilyen igen sírnia : ezt teszem, en édes szilém,

¹⁾ Tevétek. ²⁾ Imhol, ihol. ³⁾ Megtelt.

hogy holnap nem megyek be Jeruzsálembe, hanem veled maradok. Mikoron azért hazamentek volna, ételt vének ¹⁾ hozzájuk.

Nagy szerdára verradván, Júdás bemene Jeruzsálembe, hogy Jézust elárulnája. Ó édes asszonyom Mária, nem tudod vala mire megyen az átkozott Júdás; mert nem arra, hogy ott valamit sáfárkodnék, hanem hogy csak az te áldott szent fiadat az édes Jézust elárulná. Mikoron azért bément volna Jeruzsálemben, el-bémene az írástudó zsidókhoz, mert igen jól tudja vala holott *) egybe gyülekeztek vala, es ezt is tudja vala, hogy az Jézusnak haláláról tanácskoznának. Monda azért Júdás nagy fel szóval: Igen jól tudom micsoda dologról tanácskoztok, mert az Jézusnak haláláról; de-maga mit akartok nekem adnia, es én ütöt nek-tek adom. Mondának az papi fejedelmek: hogy harmic ²⁾ pénzt adnának neki. Ó átkozott Jú-dás, ilyen sem kére többet, mert ha többet kér vala, még-és többet ígérnek vala. Mikort azért az harminc pénzt felvette volna, Jeruzsálem-

¹⁾ Vevének. ²⁾ Most: harminc.

*) Cod.: hogloth.

ből haza tére, es mikort haza jutott volna, látá, hogy az édes Jézus az ő szent anyjával együtt ilnének, es nagy édesen beszélleének; közikben ile, es ezt gondolja vala az ő szivében, hogy revid időn egymástul elválasztaná. Ezt látván az édes Jézus, hanyatta essék, mert az emberség semmiképpen el nem tírheté mikort megesméré hogy ötét elárulta volna. Ó az édes szíz Mária, mely igen elkeserödék, mikort az ő szent fiát látá hogy elesék! nagy sírván ötét felemelé, es bémene az ő cellájába. Ó ki nagy keserüséges sírással kérdezi vala, hogy mi volna az ő nagy bánatjának oka, mondván: Fiam, en édes fiam es en édes uram! kérlek tegedet hogy mondjad meg az te szomoruságodnak okát, en édes fiam Jézus! Mikort látnája azért az édes Jézus az ő szent szilejét illen igen kesergeni es sírnia, monda: En édes szilém es en édes anyám, látom, hogy nagy szeretettel es lelki kevánsággal kevánod halani az en nagy szomoruságomat, es az en szomoruságomnak okát megtudnia: azért, en édes szölém, hogy igen meg ne keserödjél, mert ennek be kell teljesedni, azért en édes szilém,

mert imár csak rokon közel *) vagyon az en halálomnak ideje, hogy nagy szörnyü halállal vagyok megöletendő emberi nemzetnek váltságaért. Ó ember, gondolhatod-e minemü nagy keserüséggel ez szókat hallá az szeplőtelen szíz Mária? úgy hogy az földre leesék, es nagy sok ideiglen holtelevenek ¹⁾ **) számában lévén. Es elnémikoron monda nagy keserüséggel: Fiam, en édes fiam, tekintsed az en keserüségemet, es az en nagy epeségemet, es ne hagyjad hejában kérésemet! keserülj meg ²⁾ en édes fiam Jézus, avagy csak ebben tegyed kérésemet, hogy, édes fiam, haljak meg annakelőtte, minekelőtte az ként szenvedni akarod. Es monda az édes Jézus: Én édes szilém szíz Mária, ez te kérésödet nem illik hogy en meghallgassam, mert ennek nagy sok okai vannak: else ³⁾, hogy ez nem alkalmas volna hogy

¹⁾ Tetszhalott. ²⁾ Keserülj-meg, sajnálj meg. ³⁾ Első.

*) E két szó a régiségben egy jelentésű, s egy oly másolat után csúszhatott az érsekujvári codexbe, melybe a leíró által az (ez értelemben) elavúlt „rokon“ fölibe magyarázólag volt a „közel“ írva, mily magyarázatokat gyakran találunk. °°) Cod.: holt elevenen.

en az te lelkedet lymbosra az nagy setétségre bocsátanám; másod hogy nem illenék hogy te envelem ne keseregnél igyenlőképpen ¹⁾, ki velem igyenlőképpen vigadtál, es az en feltámadásomnak utánna és mikoron leszek az en szent atyámnak jogján, igyenlőképpen vallom veled, en édes szilém, az én szent atyámnak dicsőségét. Azért, szerető szilém, nem dicseködhetném en azzal az en szent atyámnak előtte, hogy te énvelem egyetembe szenvedtél volna emberi nemzetnek megválttságában. Azért nem alkolmas, szerető szilém, hogy mikort az fiu szenved, az anya is ne szenvedne, es hol az fiu vigad, az anya is ne vigadna. Azért, szerető szilém, ne akarj keseregni, mert harmad napon ismeg feltámadok.

Nagy cseterteken reggel az édes idvezített Jézus az ő szent anyjának előtte térdre esék nagy sirással, mondván: En szerelmes anyám Mária, imé en teneked hálálom, hogy engemet istennek fiát tisztaságos méhedben viselél, es szilél ez világra, es nagy szeretettel felnevelél, es envelem Egyiptomba futál; azért, en

¹⁾ Egyenlőképen.

édes anyám Mária, igen jól tudod mit mind
mondottak enrólam az szent próféták, jelesben

az szent Simeon próféta, mikoron en negyven
napi volnék; azért, édességes szilém, im betölt

az idő hogy elmenjek, es az en szentséges atyámnak áldozjam emberi nemzetségért. Mast immár kevetlek ¹⁾, hogy (ha) én gyermekségemtől fogva ez óraiglan valamivel megbántottalak volna, ennekem megbocsássad. Azért, en édes szilém Mária, kérlek tegedet, hogy áldj meg engemet az te anyai szent áldomásoddal ²⁾, hogy méltán beteljesíthessem az en szent atyámnak akaratját. Ó en nemes asszonyom szíz Mária, minemő szókat hallál az te édes fiadtul! Ó aittatos emberi állat, gondolhatod hogy nagy szántalanszor az szíz Máriának szíve meghasadatt volna, mikort az édes Jézus meg nem tartotta volna, es az édes keserves szíz Mária-és térdre essék előtte, es megelelé az ő édes fiát Jézust, elepede mindenestül fogva úgy, hogy nagy sokáig nem szólhata az ő édes fiának Jézusnak; es elnémikort ³⁾ monda nagy keserű sírással: Tudom vala, en édes fiam áldott Jézus, hogy teneked meg kell mi-érettünk halnod; de csak az óráját nem tudom

¹⁾ Megkövetlek, bocsánatot kérek. ²⁾ Áldásoddal.

³⁾ Elnémikort: vajon nem oly nyomosító előtoldat-e ez mint az *eleddig*, *elvégre* stb kötszóokban, vagy?

vala : im eljött imár az en keserűségemnek ideje ; im bétölt az idő , kívül régtől fogva félek vala en. Azért en édes fiam es en édes sziletem szép Jézus *), hogy áldhatlak en megtegedet , mikort ily szernyű halálra menendő vagy ? Demaga ¹⁾ ne úgy legyen, en édes fiam, miképpen én kevánom, de miképpen az te szent atyádnak akaratja , úgy legyen. Azért, en édes fiam, az te szent atyádnak áldomása legyen teveled , en édes sziletem szép Jézus ! Es nagy sirással kéri vala az szíz Mária az édes Jézust : Fiam Jézus , kérlek , fiam , hogy vígy el veled én édes fiam az vég vacsorára, avagy fiam csak akort legyek veled , en édes fiam Jézus. Mikoron azért eleredett valna idvezítették Jézus, az szíz Mária es Mária Magdalena, es szent Márta,

¹⁾ Mindazáltal.

*) A Codexben itt (86. l., első szelet) keresztt van a lap alján egykoru folyó kézzel e helyt : Mind ezeknek utánna urunk Jézus mind fejenkéd az szent asszonyoknak kezeket fogdosá ; előszer az ű édes anyját megölelgetvén , ez után monda Magdalénának : Jó leányom Magdaléna , sohol az en édes anyámat el ne hagyjad , mindenben segítsed : Mi jót veletészsz, neked meghálálom, es e bűdért, kit vele túrsz, meg-megvigasztallak.

es az apostolok követik vala ötet es nagy keserű sírást téznek vala, mert látják vala, hogy az ő édes mesterek sírna az ő szent anyjával egyetembe, demaga nem tudják vala még mi volna az nagy sirásnak oka. Mikort kedig jutottanak volna Jeruzsálembe, az szíz Mária elveszté az ő szent fiát, mert az nagy szomorúságnak miatta azt alittja vala, hogy Jézussal volna es Jézus mellett járna; mert az felséges istennek akaratja vala. Mikort kedig látta volna, hogy elmaradott volna az ő áldott szent fiátul, annál inkább elkeserödék, es nagy keserűséggel es nagy ohajtással ¹⁾ el haza tere Bethániában az szent asszonyokkal egyetembe, es nagy sírást kezde tenni mondván: Ó en édes fiam Jézus, ó én édes lelkemnek vigasága*)! es mind étszaka²⁾ ezképpen siratá magát.

¹⁾ Sohajtással. ²⁾ Egész éjtszaka.

*) Cod.: wygasa.

Jézus azért az végvacsorát elkezdvén az ő tanítványival *), es az húsvéti báránt megevéen, felkele Jézus, es leveté az ő ruháját, es mikort vett volna egy kezkenőt, által evedzé¹⁾ magát, es annakutánna bocsáta vizet az medencében, es kezdé mosni az ő tanítványinak lábokat, es megkeni²⁾ vala az kezkenővel, melylyel általevedzett vala. Juta kedig szent Péterre; *es monda neki Péter : Uram, te akarod-e megmosni az en lábamat? **)* Monda neki idvezitténk : Péter, te nem tudod én mastan mit teszek : demaga megtudod jevendőre. Monda azért Péter idvezitténknek : Uram, nem

¹⁾ Övedzé. ²⁾ Megtörli; azért: kezkenő=kéztörölő ruha.

*) Ide az említett folyó kéz a cod. 87. lapja felső szélire ezt toldotta be: Monda urunk Jézus: Régtől fogva kevántam ez húsvéti báránt, halálomnak előtte veletek megennem. Immár többé veletek effélét nem eszem, hanem (cod.: henem) lelki eledelt szerzek e helében, szent testemet es véremet, kit aki hozá (cod.: hazá) veszen, mind testében lelkében életi velem öröké leszön. **) A codex u. azon 87. lapján a folyó kéz kitörölvén e szókat, azokat a lap alján e helylyel pótlotta: Előtte lehajla, és térdére leessék. Hogy ezt látta szent Péter azonnal igen megiede, es sohol nem

mosod meg te az en lábamat soha. Monda neki Jézus : Ha meg nem mosandom Péter az te lábaidat, nem leszen néked envelem részed. *Monda neki Péter **) : Uram, nem csak lábaimat, de mind fejemet es kezemet. Monda neki idvezítettünk : Az ki megmosattatott, azaz megkeresztelkedett egyszer, nem szikség annak hogy fejét megmossák, hanem csak lábát, es mindenestül fogva megtisztul; es ti immár tiszták vattok, de nem mind. Mert jól tudja vala, ki árulta vala el őtet. Ó alázatos Jézus, mel nagy keserüséget vallasz vala, mikoron az te szent halálodat gondolod vala, es minekutánna

tírheté, hanem ottan felszekellék, monda úrnak Jézusnak nagy röttegve : Uram, te mosod-é meg nekem lábaimat? kelj fel előlem, kegyelmes uram, szerelmes istenem, ezt en nem engedhetem, ezt) mit akarsz tenni; kelj fel, édes uram, ne tegyed ezt; kelj fel szerelmes istenem, nekem illik hogy en mossam meg a te szent lábaidat.

†) Ezt.

*) A codexben u. ott, e szókat a folyó kéz kitörölvén, a következőkkel pótlotta : Ezt hallván, megiede szegény szent Péter, es ottan leöle ¹⁾, es lábai ki nyújtván monda ú úrnak Jézusnak.

¹⁾ Leüle.

megmossá az ő lábokat, monda nekik : Tudjátok mit tettem veletek , es ti hítok engemet mesterteknek es uratoknak ; es jól mondjátok, mert az vagyok ; annakokaért ha en mesternek es uratok lévén megmostam az ti lábaitokat : ti-és megmossátok egyitek másatoknak. Bizony bizony mondom nektek , nincsen az szolga az úrnak felette, sem kedig az apostolok az ő mestereknek felette ; ha kedig ezt tejendítök, idvezültek , mert én tudom kiket választottam közzületek *). Es ezt mondván , megszmorodék szívébe , es monda : Bizony bizony mondom nektek, egy tikezzületek elárul. Ó mikort ezt hallatták volna , mondának : En vagyok-e uram ? Monda Júdás is : Mester, nemde en vagyok-e ? Monda neki idvezítették : Te mondád. Demaga ez szót az apostolok eszekben nem

*) Itt ismét pótlás áll a cod. 88. lapja oldalán azon folyókéztől : Ezeknek utánna az apostolok lassan hogy ennének , urunk Jézus vévé a kinyeret, es hálát adván megáldá, es osztán megszegé, nekik osztogatá, monda nekik : Vegyétek , és egyétök, ez az en testem, ki addatik értetek nagy kénos halálra. Erre nektek hatalmat adok hogy kenyérből en emlekezetemre testem szenteljétek , es halálom emlekezetire híveknek

veheték, mert ha eszökben vehették volna, oly igen szeretik vala az áldott Jézust, hogy ottan megölték volna. Inte azért szent Péter szent Jánosnak, hogy megkérdenéje, ki volna, mert szent János közel ül vala idvezítettékhez. Es mikort megkérđötte volna, monda idvezítették öneki: Az, kinek ez mártott kinyérszeletet adom, az. Es mikort az kinyérszeletet megmártotta volna, adá Júdásnak; es ennekutánna

is oszszátok. Hogy vacsarált volna, a pohárt-és ¹⁾ felvevé, hála adván, megáldván-es, ezt monda nekik: Vegyétek fel, es egymásnak adjátok, es belőle szeretettel mindenitek igyék, mert ez az en vérem, ki nagy béven kiontatik értetek. Immár ez leszen új tervény idejében, kivel mindenbíneknek bocsánat adatik. Azt is mondom tinektek: szélé ²⁾ terméssében immár tebet ³⁾ nem iszom, míg nem feltámadok; osztán eszem iszom veletek, nektek megjelenvén. Ennekutánna monda nekik: Ti ez éjjel enbennem mind megtántorodtok, miként irván vagyon: Megverem a pásztort, es eloszolnak az johok: de mikor feltámadok, előlveszlek titeket Galileában. Monda Péter: Uram, ha mind megtántorodnak ezek tebenned, en oly ember vagyok, hogy soha meg nem tántorodom. Monda Jézus: Bizony mondom, míg kétszer szól a kakas, háromszor tagadsz meg.

¹⁾ Is. ²⁾ Szőlő; cod.: zele. ³⁾ Többet.

bele bűvék ördeg, es monda neki idvezítették : Júdás, az mit akarsz tenni, tedd hamar. Ezt kedig senki az letelepödtek ¹⁾ kezzül meg nem érté, mire mondanája ezt idvezítették, mert azt alittják, vala miérthogy sáfár vala, hogy az inepre valót szörzene. Es mikort elment volna Júdás, méne az zsidó fejedelmekhez, es monda nekik : Jól *) tudjátok hogy én tegnap nektek árultam vala, azért készüljete fel, es en ingyenmajdan ²⁾ kezetekben adom. Ezt hallván a zsidó fejedelmek, hamar seregöket szörzének, es hozjá készülének. Az édes idvezítettő Jézus kedig nagy édes szóval tanítja vala az ő tanítványit, predikálván önekik es monda : En szerelmes fiaim, még egy keves ideig veletek vagyok, de ingyenmajd ³⁾ nem láttok engemet; mert az hova en megyek, ti oda nem jühettek. Annakokaért ím új parancsolatot adok tinektek, hogy miképpen én szerettelek titeket, azonképpen ti-és szeressétek egymást; es ebben esmerik meg, hogy én tanítványim vattok, ha egy-

¹⁾ A leültek közül. ²⁾ Legitt : Mox, e vestigio, confestim : Molnár Albert. ³⁾ Legitt.

*) Cod.: hol.

mást szeretenditek. Monda neki Péter : Uram, hova mégy? Felele idvezitténk es monda : Az hova en megyek, nem kevethetsz ¹⁾ mast te engemet; követsz kedig jövődre. Monda neki Péter : Uram, mire ²⁾ nem követhetlek tegedet, ha az en lelkemet adom teérötted halálra ha szikség? *) Es monda idvezitténk : Péter, bizony bizony mondom neked, mignem szól az tik, addiglan háromszor tagadsz meg enge-

¹⁾ Követhetsz. ²⁾ Miért.

^{*)} Ide tartozólag a cod. 89. lapja alján folyó kézzel e pótlék találtatik : Es monda urunk Jézus Simon Péternek : Simon, im titeket megkérd az ellenség, hogy megrostáljon késértetnek miatta, miként a buzát. Ebből értjük, hogy ördeg senkinek nem árthat, míg isten nem engedi. Mind ezek után monda Péternek : De en teérötted kértem szent atyámat, hogy hited el ne fogyjon, hanem megfordulván †) hitetlenségedbel ††), a hitben atyádfiait te megbátorítsad. Monda Péter : Kész vagyok uram mind halálra, mind temlecre teveled kétség nekil mennem. Jaj, szegény szent Péter, nem tudod mit szólasz : jobb volna ha veszteg hallgatnál.

†) Megtérvén. ††) -ből.

met *). Monda Péter : Uram, ha szikség hogy veled meghaljak-és ¹⁾), teged soha meg nem tagadlak.

És ennekutánna jeve Jézus övelek a faluban, kinek neve Getsemáni, es monda az ő tanítványinak : Üljetek itt, míg elmegyek, imádkozom. Es vivé el véle Pétert es Zebedéusnak két fiát, es kezde szomorú lenni es bánatos. Tahát ²⁾ monda nekik Jézus : Az en lelkem szomorú mind en halálomig. Szenvedjetek itt es vigyázzatok envelem. Es tovább lépék onnan, es leesék ő orcájára, imádkozván es mondván : En szent atyám, ha lehetséges, muljék el entülem ez keel, de bizonyával ne miképpen en akarom, hanem miképpen te akarod. Es ennekutánna jeve ő tanítványihoz es léle őket

¹⁾ Is. ²⁾ Akkor.

^{*)} Az itt következő mondatot a többször említett folyó kéz kitörölte, s a 89. l. oldalon így pótolta : Péter tebbet nem mere szólni, de szívébe gondolja vala : bizony nem tagadlak, ha megölnek is.

elaluván, es monda Péternek *) : Mire nem vigyáztál envelem egy óráig? vigyázzatok és imádkozjatok, hogy késértetben ne essetek. Bizony az en lelkem kész, demaga az en testem beteg az halálra. Es esmeg másszor elmene, es imádkozék mondván : Én mennyei szent atyám, ha ez kén el nem múlhatik, csak szenvedjem ötet, es légyen te szent akaratom. Es esmeg elméne az tanítványokhoz, es lélé őket elaluván, mert valának az ő szemek álmassok, es elhagyá őket, es esmeg elméne, es harmadszor imádkozék, azon ¹⁾ imádságot mondván. Táhát ²⁾ jeve esmeg ő tanítványihoz, es monda nekik : Aludjatok immár, es nyugodjatok : íme elkezelget az idő, es embernek fia adatik bines népnek kezében. Keljetek fel, jerönk el : mert íme elközelget az, ki engemet elárúl. Mikoron azért ezt beszéli vala, eljuta ³⁾ Júdás nagy se reggel, fegyverekkel es rudakkal, kik valának

¹⁾ Ugyanazon. ²⁾ Akkor. ³⁾ Eljöve.

^{*}) Ide a folyó kéz a 89. l. oldalán e sort szúrta be : Simon, aluszs-e? nám úgy kérkedel vala ez-elett †) hogy meghalsz mellettem.

†) Ezelőtt (mint felett, mellett stb.).

bocsáttatván az papi fejedelmektől és vén népektől ; és Júdás, ki őtet elárulta vala, jelt ad nekik mondván : Az kit én megcsókolandok, az az Krisztus, és legottan fogjátok őtet és okosson cselekdjete, mert ha akarja magát megszabadítani, magát megszabadíthatja. Béméne azért Júdás az kerben ¹⁾ és monda az édes Jézusnak : Idvez légy barátom. Monda Jézus : Csókolásnak miatta ²⁾ árulod-e el istennek fiát ? Az zsidók kedig öreá rohanván, és agyon³⁾ vervén, és istekénél ⁴⁾ fogva az földre rántván, megketezék ⁵⁾, és kezdék nagy öremmel vinni. Mikort kedig szent Péter látta volna, az egyik zsidónak, Malkos nevőnek, filét elvágá. Mikor kedig idvezítették azt látta volna, monda szent Péternek : Péter, tedd el az te törödet ⁶⁾, mert valaki gonosszúl törrel keresi, tör miá ⁷⁾ kell elveszni. Nemde tudod-e, hogy (ha) én az en szent atyámtul segítséget kérni akarnék, többet hogynemmint tizenkét sereg angyalt kérhetnék, kik engemet segéllenének : azért

¹⁾ Kertbe. ²⁾ Altala. ³⁾ Agyba. ⁴⁾ Üstökénél.
⁵⁾ Megkötözék. ⁶⁾ Kardodat. ⁷⁾ Által.

miképen teljesednek bé az írások? ¹⁾ mert ennek úgy kell lenni. Az időben monda Jézus az zsidó seregeknek: Miképpen tolvajra, ugyan reám jöttetek fegyverrel es rudakkal engemet megfogni. Mindennapon nálatok voltam, ülén az templomba, es tanítván, es meg nem fogtak engemet; demaga ²⁾ ez lön, hogy írások teljesednének es prófétáknak mondási. Tahát³⁾ tanítványi ötöt elhagyák, es elfutának. Mikoron kedig jutottanak volna az Torrens neű vízre ⁴⁾, az édes istent nem az hidon, de az vízbe kezdék rángatni, es ugy ránták egy kűszálra arcul, hogy az ő szent fogai az ő szent-séges szájában mind megindulának. Ó ember, gondolhatod mineműként csak azkört az édes-séges Jézus valla! Es mikort jutottanak volna az városhoz közel, es az édes szíz Máriának szent fiát nem viselik vala az úton, hanem valahol nagyobb teviskes ⁵⁾ utat lelnek vala, mind azon viselik vala, es bétérének vele An-

¹⁾ *De akkor* miképen teljesednének be stb. ²⁾ Azonban. ³⁾ Ekkor v. akkor. ⁴⁾ A jámbor író itt a Vulg. zápor-nevelte patakját (torrens) Jeruzsálem mellett folyóvíznek s tulajdonnévnek vette! ⁵⁾ Tövises

nás pisepeknek házához, es monda neki Annás pisepek : No Jézus, hol vannak az te tanítványid, es hol vagyon az te tudományod, kire egyebeket tanittasz vala? Jézus az tanítványokról semmit nem szóla, mert immár mind elfutottak vala, hanem monda : Ha én valami gonoszt szóltam, avagy valakit gonoszra tanítottam, imehol vannak az zsidó papok : mondják meg önne magok. Azonközbe^b az szolgák kezűl egyik monda neki : Úgy kell-e szólnod az fejedelemnek? es, miképpen szent János mondja, úgy csapá arcul, hogy az ő fogai ottan mind megindulának, es az ő szájából es orrából nagy bőséggel az vér kibuzog vala. Szent János azért ez ¹⁾ látván, miérthogy az pisepeknek szolgáinak, miképpen az szent evangelisták mondják, ismeretes vala, es lebocsátták vala : el-ki-jevén azért az házból, szent Pétert-és ²⁾ beivé, es szent János ottan kimene, hogy megmondaná az édes szíz Máriának. Es szent Péter, miérthogy hideg vala, az szén mellett fitezik ³⁾ vala. Mikort azért egy szolgáló leány

¹⁾ Ezt. ²⁾ Is. ³⁾ Fütözik.

látta volna miérthogy szomorú vala, monda : Bizony ez ember-és ¹⁾ az Jézusnak tanítványi kezzül való. Monda szent Péter legottan : Nem tudom mit mondasz, mert soha nem esmertem az embert. Ezt hallván egyik az szolgák kezzül, kik ott fiteznek vala, rokona annak, kinek Péter elvágta vala az kerben ²⁾ az filét, monda : Bizonyával te-és az ő tanítványi közzül való vagy, mert en láttalak övele az kerben ²⁾ hol megfogók; még csak szódról-és megesmerlek, mert Galiléabeli vagy. Monda Péter nagy eskéssel ³⁾ hogy : sonha ⁴⁾ nem *) esmerte volna az Jézust. Es legottan az kakas szóla; es megemlekezhén Péter az édes Jézusnak beszédéről, kit mondott vala neki az vég vacsorán, hogy minekelötte az kakas szólna, addig háromszor megtagadnája; es nagy sírást kezde tenni. Mikoron azért az édes Jézust ilyen keserűen az gonosz zsidó arcul csapta volna, monda neki nagy kegyelmes szóval : Miért versz engemet ily keserűen, ha semmi gonoszt

¹⁾ Is. ²⁾ Kertben. ³⁾ Esküvéssel. ⁴⁾ Soha.

^{*)} A codexben itt felesleg e szó áll : mertelek, melyet a leíró elfeledett kitörölni.

nem mondtam, ha kediglen valami gonoszt mondtam, tégy bizonságot enrólam. Es anakutánna vivék ötöt Kajffáshoz; es mikort látta volna Kajffás, monda: Te vagy-e az élő istennek fia? Es az édes Jézus semmit nem szóla neki. Monda esmeg Kajffás: Az élő istenre kérdlek tegedet, hogy mondd meg, ha ¹⁾ te vagy az élő istennek fia? Monda az áldott Jézus: Te mondád, mert ²⁾ én vagyok, es látjátok ilnie embernek fiát atyjának jogjáról. Es mikort ezt hallotta volna az Kajffás pispek, az ő ruháját megszakasztá, es monda: Káromlástén: mit kerestek még-es több tanút? jól hallátok az káromlást. Az édes Jézust azért hajánál fogva leránták, es lábbal kezdék rugódoznia, es arcul verik vala, es mind étszaka nagy keserüségés kénzásténe³⁾ rajta, es annakutánna egy setét házba veték. Mikort kedig szent János az szíz Máriához jutott volna, monda a szíz Mária, látván szent Jánost igen sírnia: János, en szerető fiam, mit sírsz? Es szent János nem szólhat vala az nagy keserűségnek

¹⁾ Vajon. ²⁾ Hogy. ³⁾ Tevének.

miatta. O az édes szíz Mária, mely igen megkeserödék, mikoron látá, hogy szent János neki semmit nem szólhatna, es ismeg monda a szíz Mária : Fiam János, hol hagyád az en édes fiamat ; avagy ötet megfogák ? Monda szent János : Szerető asszonyom szíz Mária, az mi édes mesterünket az te áldott szent fiadat az átközött zsidók megfogák, es, en édes asszonyom Mária, ötet oly keserűen verék, es annakutánna megkötezik, es Annásnak házához vivék ; es azt látám, hogy oly keserűen ötet arcul verék, hogy az ő áldott szent szájából es orrából az vér nagyon kibuzog vala. Ó a szíz Mária, hogy ezt hallá, az földre leesék, es holtelevenképpen kezde fekünnie. Mikort kedig az Mária Magdaléna ezt látta volna, a szíz Máriát felemelé ; demaga sem az szíz Mária, sem szent János, sem Mária Magdaléna nem szólhatnak vala az nagy keserűségnek miatta¹⁾. Es némikoron monda az szíz Mária : Jézus en édes fiam, Jézus en édes teremtem, Jézus en lelkemnek vigasága ! Es monda szent Jánosnak, es Mária Magdalénának, es Mártának : Keljünk fel én szerető

¹⁾ Általa.

fiaim, es menjünk el : netalántal még lélekben érhetjek ¹⁾ az en áldott szent fiamat Jézust. Es eleredvén, nagy keserőséges sirással az áldott szíz Mária ugyan mezitláb megyen vala, miképpen az aittatos szent Bernáld mondja; es nagy sokszor az töviskek az ő áldott lábait megtüdesték ²⁾ vala, es mikort Jeruzsálembe bėjuttanak volna, lámpásokat a szél megfuá³⁾, es egy házhoz világ gyújtani mikort betértek volna, láták hogy hát egy álcs ⁴⁾ keresztfákat csinál es farag, es monda az szíz Mária, Magdalénának : En édes leányom kérlek, hogy kérdd meg kinek csinálja az keresztfákat, es megkérdvén monda : hogy az ketteit az két tolvajnak, es az egyikét az Názáretbeli Jézusnak, kit csak ez éjjel fogtak meg a zsidók. Ó mikort ezt hallotta volna az szíz Mária, az keresztfára borúlván ezt mondja vala : Fiam, fiam, en gyengeseséges fiam, fiam Jézus, honnat érdemléd ezt, fiam? Nám senkinek semi gonoszt, fiam édes Jézus, nem tettél! Es mikort látnája az álcs hogy nem mivelhetne ⁵⁾ a szíz

¹⁾ Életben érhetjük. ²⁾ Szurdosták. ³⁾ Megfuvá.
⁴⁾ Ács. ⁵⁾ Nem dolgozhatnék.

Máriátul, kitaszigálá őtet, mert fél vala az zsidó fejedelmektől. Ó ember, gondoljad meg miképpen kesereg vala a szíz Mária, es nagy keserűséggel onnat elindulván, menének Annásnak házához, a hol szent János elhatta vala, es őtet, mikort ott nem lelték vóna, alittá ¹⁾ a szíz Mária, hogy megölték volna: annál nagyobb keserűségben esék, es monda szent Jánosnak: En édes fiam János, nám azt mondád, hogy fiamat Jézust itt hattad, azért immár nyilván hiszem, hogy őtet megölték. Es mikort immár hajnal felé jutottak volna Kajffás pispeknek házához, szólást hallának es oda tartának; es hát immár az édes Jézust arcul ²⁾ hozják az szíz Máriára. Ó hogy ezt látá a szíz Mária, az földre leesék, hogy emberi személy nem volna őrajta, mert az ő szent orcáját az nagy arculverésnek miatta az vér betölté vala úgy annera, hogy emberi személy rajta nem ismeretik vala; es nagy ohajtással azt mondja vala: Fiam, fiam, en édes fiam Jézus, fiam, en szemimnek világossága! tekints fiam az te siralmas anyádra! Es mikort láták volna az zsidó

¹⁾ Vélé. ²⁾ Szemközt.

asszonyok, keserülnek ¹⁾ vala őrajta, mondván : Jaj szegén szíz Mária, mely igen szerényen kénzották az te édes fiadat Jézust! némelyek kedig mondnak vala : Jaj szegén Mária, mely bódogtalan időre jutottál, hogy az te édes egyetlenegy fiadtul elválasztatál! Es eképen a bódog szíz Mária nagy keserüségét val vala.

És mikoron jutottak volna Pilátusnak házához, bejelenték az édes Jézust Pilátusnak, mondván : Uram Pilátus, ez ember megtiltotta, hogy császárnak adót ne adjanak, es magát királylyá tötte; azért méltó hogy megölessék. Es mikort Pilátus ezt hallotta volna, béviteté az ő pitvarában, es monda neki : Te vagy-e az zsidóknak királya? Monda Jézus : Te mondád, mert ²⁾ en vagyok. Mikort ezt hallotta volna Pilátus, monda : Ha királ vagy, hol vagy az te országod? Monda idvezitténk : Az en országom nincsen ez földön. Hogy ezt hallotta volna Pilátus, monda az zsidó fejedelmeknek : En ez emberben semmi bint, halálra valót, nem lélek. Mondának az zsidók : Uram Pilátus, mind Galiléátul fogván eddiglen elhitette az népeket

¹⁾ Elkeserednek. ²⁾ Hogy.

hamisságával. Mikort ezt hallotta volna Pilátus, hogy Galileabeli volna, kildé ¹⁾ ötet Eró-

¹⁾ Küldé.

desnek, ki akort az innepért bejött vala Jeru-
zsálembe,

Mikort azért Eródeshez vitték volna, látá Eródes király idvezitténket; es igen megörüle rajta, mert sok időtül fogva kevánja vala látania, mert hallotta vala, hogy nagy csodákat tenne, es kevánja vala, hogy Jézus csodát tenne öelőtte. De idvezitténk nem akara tenni, mert ha valami csodát tett vóna, ottan Eródes ötet az zsidóktul megszabadította volna, es emberi nemnek idvessége megbántatott volna. Es azért, mikoron látta volna Eródes király, hogy semmit nem szólna, bolondnak alittá ötet, es az ő áldott szent fejét keresztül nyireté, es fejér ruhában eltezteté ¹⁾, es nagy káromlással ott ő szent felségét Eródesnél illeték; es ezképpen Eródes megkildé Pilátusnak. Az haragból kedig Eródes megbékélék Pilátussal, kik annakelette ²⁾ halálosképpen gyilölik vala egymást.

Es mikoron látta volna Pilátus, hogy ismeg meghoznájak idvezitténket, monda az zsidóknak: Im ezt jól látjátok, hogy ez ember bintelen, mert Eródes sem lelt öbenne halálra való bint, azért kildte meg ³⁾ vissza. Demaga az mi-

¹⁾ Öltözteté. ²⁾ Mint felette. Elötte. ³⁾ Megint.

nemő bínbe ti vádoljátok, im én megfeddem
ötet, es továbbá megszünik róla. El-béküldé
azért Pilátus Jézust, hogy erőssen megostoroz-

nájak ötet, alítván, hogy az ostorozással inkább megelégednének az zsidók.

Mikoron azért bevitték volna, annera ostorozák, hogy az ő testében teteitül fogva talpaig semmi ép nem vala, es az ő drágalatos szent vére az pagyimontomon nagy bőséggel elfoly vala. Ó aittatos lélek, gondoljad mene ként miérettünk az időben az édes idvezittő Jézus Krisztus szenvedé, hogy mind ez világon mene ember vagyon, es mene leszen, sem hálálhatná meg. Es ennekutánna elmenének, es teviskből ¹⁾ egy koronát csinálának, es az ő drágalatos szent fejében verik vala, es az tevisk bémegyén vala az agyavelejébenn-es. Ez korona kedig nem fai tövisk vala, hanem tengeri tövisk vala, ki sokkal hegyesb az fai tövisknél. Es nagy fákkal verik vala az ő szent fejében, hogy az ő drágalatos urvosló ²⁾ szent vére orcáján es melyén aláfolly vala. Es az ő szent jobb kezében nádat adnak vala, es térdet hajtván öelőtte, káromlják vala ötet, mondván: Idvezlégy, zsidóknak királya! Es arcul pöknek vala őreá, es az ő szent szemeit békötik vala,

¹⁾ Tövisből. ²⁾ Orvosló.

es arcul verik vala ötet, mondván : Krisztus, profétáld meg minekünk, kicsoda az, ki teged ite? ¹⁾ Pilátus azért ez vereség után el-kivivé az zsidóknak, bárson ruhában ölteztetvén es teviskkoronával megkoronásván kimutató, es ezt mondá :

Ecce homo! Imehol az ember! Es az zsidók elszörnyülkedének mind rajta, hogy láták, hogy ily igen kénzották volna. Pilátus azért alittja vala, hogy ez kénzással megelégednének az zsidók. Ezt látván az zsidók, nagy kiáltással ezt mondják vala : Feszíts meg, feszíts meg! ²⁾ Látván azért Pilátus, hogy meg nem ótalmazhatnája, monda önekik : Nám, semmi bint nem lélek en ez emberben. Mondának az kegyetlen zsidók. Azt mondja vala, hogy Salamonnak templomát elteri ³⁾, es harmad napon esmeg felépitti; azért ha meg nem öletendöd ötet, Pilátus, császárnak nem léssz barátja. Látván azért Pilátus, hogy meg nem oltalmazhatnája,

¹⁾ Üte. ²⁾ Feszítsd. A régiek, sőt a XVI. és XVII. századbéli írók is (nem csak Heltai és Zrínyi, mint némelyek gondolák) gyakran elmulasztották a parancsoló mód határozott jellembetűjét (d) kifejezni. ³⁾ Eltöri.

monda nekik : Nám ugyann-és szokástok, hogy
ez innepnek tisztességejért egy halálra való

embert elbocsáttok : azért melyiket bocsássam el ez kettő kezzül, ez Jézust-é ki mondatik Krisztusnak, avagy az Barrabást? ki akoron ember öléseért megfogattatott vala. Mondának az zsidók : Borrobást bocsássad el, az Jézust kedig megfeszítsed. Pilátus látá hogy semit nem használna, de inkább rezzegne ¹⁾ az nép, megmosá kezét az nép előtt es monda : Ártatlan vagyok en ez igaz embernek vérétül : ezt ti jól látjátok. Mondának a zsidók : Az ő vére mireánk szálljon, es a mi fiainkra. Pilátus azért hogy eleget tenne az ő kéréseknek, leile ²⁾ az ítélőszékben, es reá adá az szentenciát, hogy megölnéjek az Jézust, Borrobást kedig elbocsátá. Ó ember, gondoljad, mely nagy keserűséget valla az szeplőtelen keserves szíz Mária, mert az ő édes fiának kénját jól látja vala!

Mikoron azért hátára adták volna az keresztfát, es az városból el-kivinnéjek, monda az szíz Mária szent Jánosnak : Fiam János, jer el elöst ³⁾ imez általútra : netalántal meg-

¹⁾ Nyugtalankodnék. ²⁾ Leüle. ³⁾ Előre. A codexben világosan *elösth* áll. Van : képest, örömet stb, hol a melléknévhez ragadt határozó-képző (t) világosan felismerhető; de van megest, bízvást, fogvást, folyvást is!

láthatjok az en édes fiamat Jézust. Es mikort
oda jutottanak volna az mely kapun kiviszik

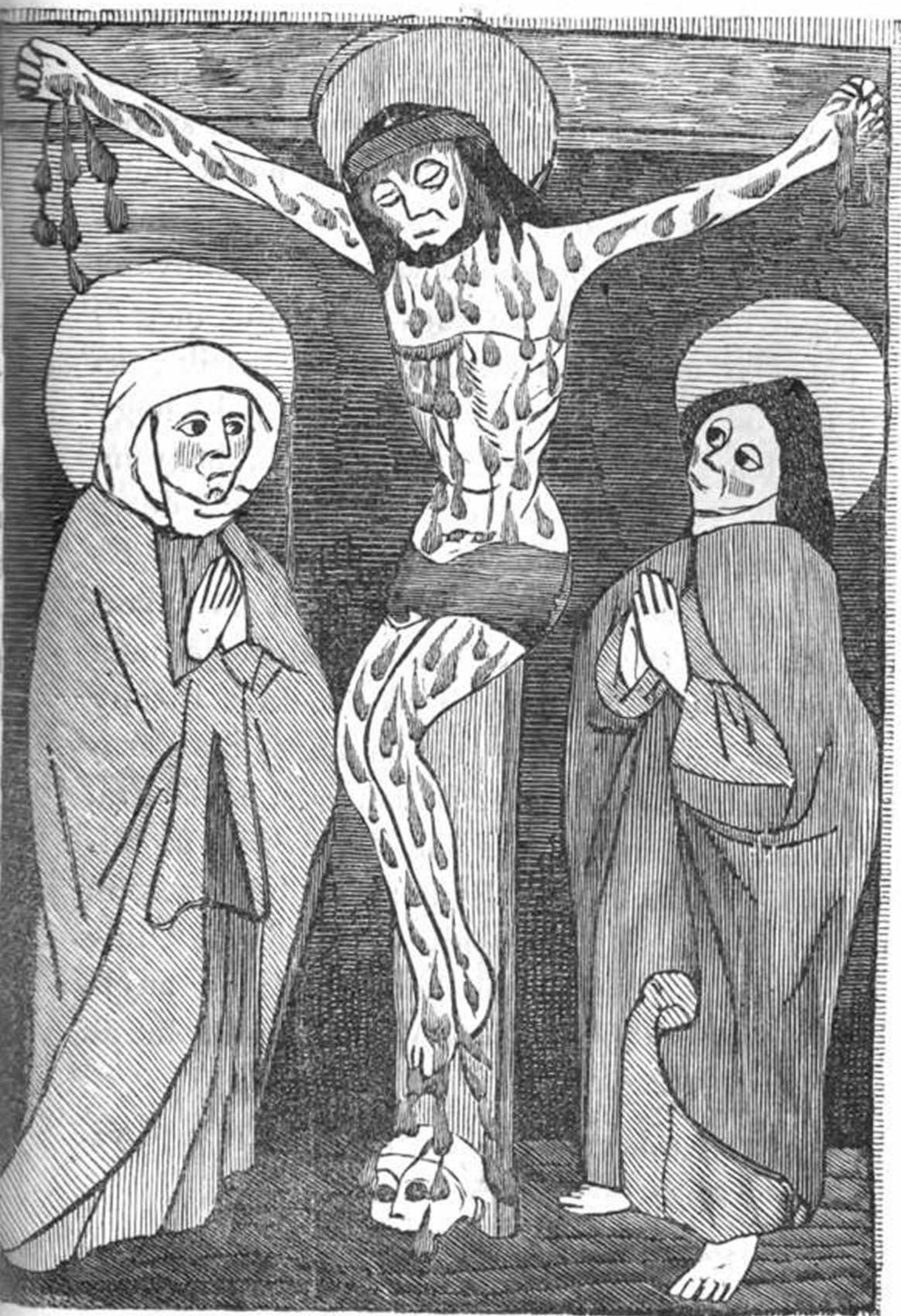
vala, látá az édes Jézus az ő szent anyját, es annera elkeseredék, hogy az keresztfának alatta ottan leesék, mert látá minemű nagy epe-ségben ¹⁾ vala az szíz Mária. Ó aittatos ember, gondoljad meg minemő nagy keserüséget val vala az szíz Mária, mikoron látá, hogy az ő szent fiát ily szernyen kénzották. Úgy annera elkeseredék az szíz Mária, hogy ottan leesék, látván hogy a sok arculveréssel es pek-deséssel emberi személy ²⁾ őrajta nem tetszik vala, es monda az áldott Jézus az Jeruzsálem-beli asszonyállatoknak : Jeruzsálemnek leányi, ne akarjatok enrajtam sírnia, de sírjátok timagatokon; mert nagy veszedelem tireátok leszen jevendő. Es mikoron imár az Kopasz-tó hegyére jutottak volna, az édes Jézusról az ő ruháját leránták, es az sebek rajta mind megujulának, mert az ő ruhája mind az ő szent testéhez ragadott vala a nagy vérnek miatta. Ezt hogy látá a szíz Mária, hogy az ő szent fia megmezittelenült volna, megkeseredék, es az ő fején való ruhával az ő fia testét általköté, mert

¹⁾ Epedés v. epekedésben. ²⁾ Species, forma humana.

miképpen az evangelisták írják, az imeg ¹⁾ most-es leszaggatták vala róla. Azonképpen leránták az keresztfára, es a jobb kezét leszegezék; es mikort a bal keze el nem érné az fúratot, kötéssel megköték, es annera vonák, hogy az ő szent tetemi ²⁾ mind megszámlálthatatik vala; ezenképpen az ő szentséges lábait-es.

És mikoron felfeszítették volna, felemelék, es mind keresztfástul oly igen zokkanták ³⁾ az verembe, melyet ástak vala, hogy az ő szent sebei mind megindulának, es az vér az ő sebeiből nagy bőséggel kifoly vala; es az kik kernyülállnak vala, káromlják vala, mondván: Ha ő az élő istennek fia, szálljon le a keresztfáról, es hiszünk neki. Es némelyek azt mondják vala: Vav! ki elteréd ⁴⁾ az templomot, es harmad napra ismeg felépitted. Némelyek kediglen azt mondják vala: Egyebeket megszabadított kórságból: szabadítsa meg mast önmagát az keresztfáról. Ó mikoron ezeket az szeplőtelen szíz Mária hallja vala, mel nagy keserüséget val vala, es magát az földhez iti⁵⁾

¹⁾ Imeget. ²⁾ Minden csontja. ³⁾ Rázkodással ereszték be a verembe. ⁴⁾ Eltöréd. ⁵⁾ Üti.

vala, es holteleven számában ¹⁾ nagy sok ideig ott fekszik vala. Idvezitténk Jézus azért imádja vala az ő szent atyját, mondván : En szenteséges atyám , kérlek, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit tesznek. Es az bal keze felől való tolvaj-és ²⁾ boszontja vala ötet, mondván : Ha az élő istennek fia vagy , szabadíts meg ³⁾ magadat es minket-es. Monda az másik , ki jobb felől vala : Csodálok én terajta, hogy nem féled istent ; mert im jól látod , hogy mi bínünk szerént szenvedjek ⁴⁾ ez ként ; de ez ártatlan ember minden bín nélkül szenved. Es monda idvezitténknek : Uram , mikort jutandasz az te szent országodban , emlekezzél meg énrólam. Monda idvezitténk öneki : Bizony bizony mondom , hogy velem léssz ma Paradicsomba. Es (hogy) ezt hallanája a szíz Mária, monda : Fiam, en édes fiam Jézus, nám az tolvajnak szólasz fiam Jézus : mire hogy nekem nem szólasz ? Monda idvezitténk öneki : Ime asszonyállat neked fiú János , es légy anyja Jánosnak. Ó az édes szíz Mária ezt hallván, az

¹⁾ Tetszhalottképen. ²⁾ Is. ³⁾ L. a 223. l. 2. jegyz. ⁴⁾ Szenvedjök, szenvedjük.

földre leesék, es nagy keserű sírást kezdé tenni. Es monda továbbá az áldott Jézus : Szomjuhozom. Es mikort ezt hallanája a szíz Mária, nagyobbban elkeserödék, es az ő gyengeséges szivét általfolyá. Hogy az zsidók azért ezt halották volna, spongyában mérget es ecetet csinálának es az ő szent szájához juttaták. Es nem akará bevennie, de monda nagy kiáltással : Megtekéllettem ¹⁾, en szentséges atyám, immár mind, valamit kell vala emberi nemzetnek váltságaért szenvednem. Es monda ismeg nagy kiáltással : Éli éli lamazabatáni : azaz : En istenem, en istenem, mire hattál el engemet? Ezt hallván az zsidók, mondának : Hadd ne bántsok : látd-e: Illyést híja : lássok, talám eljű es megszabadittja őtet. Es monda idveziténk nagy felszóval es kiáltással : Pater in manus tuas commendo spiritum meum : En szentséges atyám, a te szent markodban ajánlom az en lelkemet. Ez ²⁾ megmondván, kibocsátá az ő szent lelkét. Mikoron azért ezt látta volna a szíz Mária, nagy sírással úgy mond vala, es nagy ohajtással : Ó en édességes fiam

¹⁾ Teljesítettem, befejeztem. ²⁾ Ezt.

Jézus, hova hagyál, édes fiam Jézus, engemet? Fiam, fiam, en lelkemnek vigasága, fiam! nincs immár fejemet hova hajtanom! Ó atya mindenható isten! mire hagyod az te szent fiadat ily szernyű halállal megelnie? ¹⁾ Ó Gábrriel angyal! ez-e az erem ²⁾, kit ennekem mennyországból hoztál vala? Ezenképpen szent János, es Mária Magdaléna, es mind az több asszonyállatok nagy keserű sírást tesznek vala, mikort látják vala az édes szíz Máriát az ő fián ily igen kesergeni, es ezt mondják vala: Ó nagy kén ³⁾ látott asszonyállat, ki ily szépséges fiútul megválí! Es azonkezbe ⁴⁾ egy az zsidók kezzül fordittá az ő kópjáját, es az édes Jézusnak az ő jobb felől való oldalát általöklelé ⁵⁾, es nagy bőséggel az vér vizzel elegy ki kezde folnia. Ó hogy ezt látá a szíz Mária, legottan az földre leesék, es monda: Ó gonosz zsidó, mit kénzasz még-is az en szegény megholt fiamon? es nagy siralmas kenyveket hullat vala. Es imár hogy estve fele volna, láta nekiket⁶⁾ kijünie Jeruzsálemből, es azt alittja⁷⁾

¹⁾ Megölni. ²⁾ Öröm. ³⁾ Ként. ⁴⁾ Azonközben.
⁵⁾ Döfé. ⁶⁾ Némelyeket. ⁷⁾ Véli.

vala, hogy azért jünének, hogy az ő édes fiát nagyobbán kénzanájak; nagy felszóval es sírással azt mondja vala: Ó örök atya mindenható isten! kérlek, hogy ne hagyjad imár nagyobbán kénzani az te áldott szent fiadat. Es mikoron szent János látta volna őket, megismeré hogy József es Nikodémus jüne, es monda a szíz Máriának: Asszonyom szíz Mária, József es Nikodémus az, kik jünek, ne félj en szerelmes asszonyom, mert József es Nikodémus istennek titkon való tanítványi valának. Es József megkérte vala Pilátustul istennek testét eltemetésre, es monda a szíz Mária szent Jánosnak: Fiam János, fuss el oda, es kérjed hogy jüjenek ide, es vegyék le az en édes fiamnak ő testét. Szent János azért, mikort hozájok jutott volna, az nagy sírásnak miatta sem szent János, sem szent József, sem szent Nikodémus egymásnak nem szólhatnak vala; es mikort a szíz Máriához jutottak volna, ó a szíz Mária mel nagy sírást teszen vala, mondván: Ó ennekem keserves anyának, ki ily jó fiútul elválék. József azért es Nikodémus lajtorját szerzének, es az áldott Jézusnak szent testét levevék, es az szíz Máriának ölében adák,

es az szíz Mária ily keserűen siratja vala, mondván : Ó ennekem en szent fiam ! hova hagyád árva anyádat ? Jézus Jézus, en édes fiam, imár tüled el kell válnom ! nincs mit tennem, fiam Jézus ! Jézus en édes fiam ! meggyek ¹⁾ imár, es hova legyek ? mert te valál az en vigaságom, es csak te valál elettem ; fiam Jézus, te valál az en lelkemnek édessége, es az en szívemnek gyekere ; fiam Jézus, ne hagyj el engemet, hadd haljak meg teveled fiam, hogy ne váljam el tüled, édességes Jézus. Jaj ennekem, en édes fiam, mert immár tüled el kell válnom ! Mária Magdaléna-es ezenképpen siratja vala : Uram, en édes mesterem, es en lelkemnek vigasága ! Es az asszonyállatok-és, kik az szíz Máriát aittatossággal kevetik, azok-és nem tírhetik ²⁾ vala, hogy a szíz Máriával ne sírnának. Es monda József szent Jánosnak, hogy kérnéje a szíz Máriát, hogy hannája ³⁾ eltemetni, mert imár a nap elnyugott vala ; es monda szent János a szíz Máriának : Asszonyom Mária, hadd temessük el a mi édes

¹⁾ Összevonás ebből : mit tegyek ? ²⁾ Tírhetik.
³⁾ Hagyná.

megváltónknak *) testét, mert ezt jól látod,

hogy estve vagyon. Es a szíz Mária nekik en-

*) Cod.: megh waltonkhat.

gedvén nagy szomorusággal. Es József, az melkoporsót magának csináltatott vala, aban tévék az édes Jézusnak szent testét. Ó akoron az édes szíz Mária mel nagy keserűséggel bételék, es mely nagy sírással Jeruzsálembe bétérének. Es monda József a szíz Máriának: En édes asszonyom Mária, kérlek tegedet, hogy jer el velem az en házamhoz, es légy ott. Monda az szíz Mária: Nem megyek, mert jól tudod, hogy az en édes fiam azt mondá, hogy szent János legyen nekem fiam; kérdjed azért: valahova megyen, oda megyek. Es bemenének az házhoz, holott idvezitténk a vég vacsorát az apostolokkal tette vala, es az szíz Mária megkeszené¹⁾ az asszonyállatoknak, hogy öneki társaságot tartottak volna; es bemenvén a házban, mind étszaka nagyon siratá magát, mondván: Ó Jézus Jézus, kit feld, mennyég²⁾ es a tenger meg nem foghat vala, azt e napon a kűkoporsó magába rekeszté. Ó Jézus Jézus, kit a mindenható atya uristen ada ennekem, es

1) Megköszöné. 2) Ezen összetétele a *menny* és *ég* hasonszóknak gyakori a régiéknél.

en adám ez világnak, ez világ adá az kénnak,
a kén adá a halálnak, es az ő halála ada mine-
künk embereknek erek ¹⁾ életet! Es mikort
jutottak volna nagyszombatra, megjelenék az
ő szent anyjának, es megvigasztalá őtet, Amen,
Ámen.

¹⁾ Örök.

III.

IDVEZITÉNKNEK KÉNJÁRÓL

VALÓ IRÁS.

A DEBRECENI CODEXBŐL.

Uronk Jézusnak kénjának kettő vala eredete : első : zsidóknak irégységök, kik reá azért irégykednek vala, hogy Lázárt ő negyed napi halattaiból feltámasztotta vala. Minekokaért zsidók kezzül sokan hittek vala őbenne : azért irégységre indulván, három tanácsot tartának őreája : első tanácsot siketvasárnapon, mint szent János írta könyvének tizenegyed részében, holott azt mondá Kayphás : Alkolmas tinektök, hogy egy embör meghaljon az népért, hogy az népek mind el ne veszzenek. Másod tanácsot tartának verágszombaton, holott elvégezék, hogy nem csak idveziténk Jézust, de még Lázárt-es megölnék,

miért öérötte hisznek vala a népek öbenne. Harmad tanácsot tartának nagyszeredán, mely napon-es Júdás közikbe mene, mert ördögi mestörségnek miatta megtudta vala, hogy egyben gyüleköztenek volna. Azért monda önekik: Mit akartok enneköm adni: en ütet tinekötök árulom. Ők kedeglen ottan harmic ¹⁾ ezüstpénzt ígerének öneki. Ó átkozott Júdás, nemes asszonyonk Mária még aranypénzt-es többet kért volna Magdalnától, avagy ha ő nem adott volna, munkájával-es megkereste volna; ha kedeg meg nem lelte volna, még-es többet kuldult volna. Másod eredete Krisztosnak kénjának vala Júdásnak telhetetlensége. Mert mikoron a kicsended ²⁾ Effren nevő városkából, hova a zsidóknak előtte ment vala, megtért volna, es verágszombaton poklos Simonnak házánál vacs orállnék, Márta a nagy szeretetből, melyvel idvözíténk Jézost szereti vala, szolgál vala, az ő húga kedeg, Magdalna, drágalatos kenetöt, lábainak könyhullatásával meg-megmosásának utánna, ötte ³⁾ idveziténknek fejé-

¹⁾ Harminc. ²⁾ Kiesinyded. ³⁾ Önte.

re, es egyik részét megtartá temetésére : ezt látván a Júdás, megtüzesöle ¹⁾ haragjának miatta, es felkeálta, mondván : Minemű veszedelmes ²⁾ dolog lön ez, háromszáz pénzen eladhatták volna ez kenetöt, es szegényöknek oszthatták volna : hazud vala, mert az ő lopásaért, es nem a szegényekért mondja vala ezt. Ebből gondolá hogy ütet elárulná, melyet meg-es tön. Azért a vég vacsoráról osztón ³⁾ elmene a zsidókhoz. Idvöзитэнк kedeglen a vacsorának utánna és a hálaadás után elmene kénszenvedni. Anyaszentegyház hétszer emléközik meg ő kénjáról szolozsmának tartásában : Elészer veternyének idején, mert veternyekoron három helen szenvedé idvöзитэнк : elészer menvén a kertben, másodszor Annásnál, harmadszor Kayphásnál. Mondám hogy elészer szenvedé, menvén a kertbe, es ben a kertben, holott három keserves ként szenvedé ő felsége : 1. vakmerő bátorságnak ellene-mondását; 2. nagy félelömnek felvételét; 3. kedeglen megfogást es siralmas megkötözést. Mondám hogy elészer szenvedé vakmerő bátorságnak ellene-mon-

1) Felgerjede. 2) Vesztegető. 3) Aztán.

dását : mert a vacsorának utánna hálát adván atyaistennek, kezde kimenni a kertbe az tizenegy apostolokkal — mert Júdás nem vala velök —. Az uton hogy mennének, monda önekik idvöзитénk Jézus : Ez étszaka tü mind eles-tök enmellölem, mert írván vagyon Zakariás könyvének tizönharmad részében : Megveröm a pásztort : azaz Krisztus Jézost, es a csordának johai eltékoztaltatnak : azaz apastalok. Demaga ¹⁾ en szerető tanítványim, ezen ne szomorkodjatok, se rettegjetök, mert harmad napon feltámadok, es Galileában előlveszlek titeket. Ezt hallván Péter, monda Jézosnak : Ha mind elesendnek temellöled, en soha el nem esöm. A több tanejtványok es ezönt mondják vala. Ó bínes embör, gondoljad meg mit szenvedött itt idvöзитénk, mikoron az apostolok nem hiszik vala szavát. Nagy bánattal azért megbulsván, monda ő Pétörnek, még a többinek-es hallására : Bizont ²⁾ mondok en neköd, Pétör, minekelötte a kakas hármát szóland, háromszor tagadsz te el engömet. Monda esmeg Pé-tör : De ha még meg kellene veled halnom-es,

¹⁾ Mindazáltal. ²⁾ Valót, igazat.

soha en tegödet el nem tagadlak. O ajetatos lélök, gondoljad meg mene bánatja ebből volt Jézosnak, hogy szavát nem hiszi vala szent Pé-tör. Maga ¹⁾ végre úgy lön, mint idvöзитénk mondá. Ez lön első szenvedése. Másod, mert veternyekoron megalázá magát nagy félemnek²⁾ felvételére. Mert úgy írja szent Máté, kenvé-nek huszonhatod részében, hogy a fölil ³⁾ meg-mondott beszédnek utánna jöve Gethsemáni nevű faluba, mel vala Olivétim hegyének vé-gében. Jeruzsálemnek es ez hegynek kezette vala egy kert, elmélkedésre alkolmas, melybe bemene ő három tanítványival, Pé-törrel, Ja-kabval es Jánossal. Az nyolcat kedeglen ki-vil ⁴⁾ hagyá. Júdás kedeglen nem vala akko-ron ott. Monda a három tanejtvánnak, kiket bevitt vala a kertbe : Iljetek ⁵⁾ itt, míglen el-megyek es imádkozom. Elmene tölök, es imád-ságában kezde félnie es rettegni. Ezt mondja vala : Szomorú en lelköm mind haláliglan ! Ó keresztyén lélök, valyon kiért vevé ez félel-met ? bizony enértem es teéretted. Ezkoron asz-

¹⁾ Mégis. ²⁾ Félelemnek. ³⁾ Fölül. ⁴⁾ Kivül. ⁵⁾ Ül-jetek.

szonyonk sziz Mária-es vala imádságában : ő es kezde változnia szivében es rettegnie ; monda Magdalnának es Mártának : Ó enneköm ! nem tudtam mi történt en fiamnak, mert en szivem eleped öróla való keserűségömről ; felkelek, es megkeresöm en fiamat, de ének *e wada* vagyon *) : nem illik nekem, asszonyiállat valván ¹⁾, búdosnom. Felkelek, es imádom atyaistent, es en fiamat dolgáról megbizonítsam **). Mikoron titok kamarájában imádkoznék, neki jelönék Gábriel angyal, ki nek monda sziz Mária : Ó Gábriel, hol vagyon atte idvözletöd, melyben azt mondád : Idvöz légy malaszttal teljes, úr vagyon teveled. Ime keserűséggel vagyok teljes, es úr elszakadt entőlem. Gábriel monda sziz Máriának : Ó en nömös asszonyom, jól tudod, hogy atte fiadnak miatta kell embörök közzül angyali karoknak megépölni : őérettek nagy félelmes rettenetet ***) vett fel a te fiad. Asszonyonk Mária monda : Legyön atyaistennek ő akaratja. Jézus azért imádván atyját, térdére hanyatt-homlok

¹⁾ Léven.

*) Így a codex. Értelme ugy látszik : éjnek kezdeté vagyon. L. a 257. l. ²⁾ jegyz. is. **) Cod.: megbizoníham. ***) Cod.: rettenetesh.

esvén az asszu ¹⁾ földén, monda: Atyáknak atyja, mindenek lehetségesek teneköd: ha kedves teneköd, vedd el e kénszenvedésnek poharát enrólam! mert a lélök kész volna reá, de a test gyarló. Legyen azért atte akaratod. Ez imádság ²⁾ megmondván, felkele, es a tanejtványokhoz mene, lelé őket hogy allonnának ³⁾, mert megnehezült vala az ő szömek. Monda Simon Pétörnek: Simon, ez-é a fogadás? ime egy óraiglan nem vigyázhatál ⁴⁾ envelem! s felkölté őket alásokból ⁵⁾. Ennekutánna esmeg uronk Jézus azon helre mene, es másodszor mondván: En atyám, ha e kénszenvedésnek pohara el nem múlhatik, hanemhogy ⁶⁾ megigyam — azaz megszenvedjem — legyen te akaratod. Ó jó Jézus, kiért tőd ⁷⁾, hogy ily igön reá engedél hamarsággal? Felel uronk Jézus, azt mondja: Ó bínös embör, csak teérötted, hogy ördögnek hatalmából kivennélek. Esmeg jöve a tanejtványokhoz, lelé őket hogy alonnának; esmeg felkölté őket, nem dorgálá, sem porejtá meg ⁸⁾. Harmadszor-es elmene, es imádkozék,

¹⁾ Száraz. ²⁾ Imádságot. ³⁾ Alunnának. ⁴⁾ Viraszt-hatál. ⁵⁾ Alvásokból. Ez igének legösibb formája. ⁶⁾ Anélkül hogy. ⁷⁾ Tevéd. ⁸⁾ Pirítá meg.

es az imádságban halálra váló ¹⁾ verejtéke kiszármazék; mert ő felségének mind nyilván való tudtára vala az sok mártiromoknak es a sok gyenge szizeknek, kit szenvedendők valának, szörnyüségös kénjok. Azért a vérös verejték nagy bőséggel mint egy kis csergeteg monó ²⁾ kentesét általhatván, foly vala ő szizei ^{3)*)} szent testéből. Ó keresztyén: a hel, holott ő felsége imádkozik vala, megindúla az ő nagy keserüségéért mind Limbosiglan ⁴⁾; a szent atyák vígadának, mert megemesmerék, hogy közel volna az ő megszabadulások. Imádkozván ezt mondá uronk Jézus: Atyám, ha lehetséges, vedd el entőlem e pohárt — azaz ez nagy kényszerűséget —, mert a lélok gyors volna reá, de a test gyarló. S felkele az imádságról, es mene a tanejtványokhoz, es lelé őket aluván a nagy szomorúságnak okaért; es monda Pétörnek mindeniknek képében: Simon aloszsz? ⁵⁾

¹⁾ Azaz halálra váló (haldokló) embert ellepő verejtéke. ²⁾ Mindkét (ambo; beide). ³⁾ Mint mennyei. Szüzi. ⁴⁾ Egész az előpokolig. ⁵⁾ Az *aloszon* (alszik) régi formától.

^{*)} Cod.: zizley.

nem vigyázhatál envelem egy óraiglan? Es felkölté őket mondván : keljetek fel, menjünk el : mert ime elközelget, ki engömet elárul. Ez lén másod, mit a kertben szenvede Jézus érottenk ¹⁾. Harmad, mit szenvede veternyekoron, kegyetlen megfogást es siralmas kötözést. Úgy írják az evangelisták, hogy mikoron még idveziténk szólna ő tanítványival, ime Júdás, a tizenkettő közzül egy, eljöve nagy sereggel, kit bocsáttak ²⁾ vala a papi fejedelmek es a népeknek véni, kiknél valának fegyverök, tör, colonkok ³⁾, es meggyóttott ⁴⁾ szövétnekök es égő fáklyák az éjnek setétségejért. Akki kedegütet elárulá, jegyöt ada nekik, mondván : Valakit megapolandok ⁵⁾, az a Jézus. Kisebb szent Jakabért mondá, ki hasonlatos vala szinébe ⁶⁾ idveziténkhöz. Mikoron bementenek volna a kertben, eleikbe mene idveziténk, es megkérde őket : kit kerestök? Felelének : Názáretbeli Jézust. Monda nekik : En vagyok. Es ők hátra esének. Ez három ízbe lön. Hogy har-

¹⁾ Érettünk. ²⁾ Bocsátották. ³⁾ Cod.: cholonkok ; kölöncök, hosszú botok. ⁴⁾ Meggyújtott. ⁵⁾ Megcsókolandok. ⁶⁾ Külsejében.

madszor esmeg kérdötte volna öket : Kit keresztök ? Júdás a sereg közzül hozzája mené, es megapolá ötet, mondván : Idvez légy mestör. Monda idveziténk nekik : Ha azért engömet keresztök, bocsássátok békeséggel ezeket — az az a tanítványokat —. Azok reája hertelenködének ¹⁾. Szent Pétör egyiknek elvágá filét, de Jézus megvigasztá ²⁾. Ennekutánna megfogák ütöt, es keservesen megkötözék. Ó jó Jézus ! Másodként uronk Jézus veternyekoron szenvedé Annás piseknek házánál, holött három keserves kénokat vön fel miéröttönk : Első : tanítványának megtagadását, azaz Pétörnek ; másod : Annás pispöknek kevélséges kérdését ; harmad : szentségös orcájának arcel-verését. Mondám, hogy első tanejtványának megtagadását szenvedé : mert mikoron a kertben megfogták volna, es nyakon kötvén, kezeit háta megé szorossan kötték ³⁾ volna, es a csergetegvizen, ki akoron megárradt vala, a hideg vízbe taszították a hídról, önnönmagok kedeg a hidon menének, egy nagy köbe úgy ránták,

¹⁾ Hirtelen menének, rohanának. ²⁾ Meggyógyítá.

³⁾ Kötötték.

hogy orcája eltörék, torkából es szájából a vér
 bőséggel kimegyen vala. Ó en édes uram Jé-
 zus, mely igön nagy keserűség vala ez tene-
 köd! A köves uton mezét lábbal megyen vala,
 a jó Jézus lábának nyomdoka vérrel telik vala
 meg. Látván a szerzetös zsidók, hogy ekkép-
 pen hozzák, keáltkak vala: Imehol hozzák a
 csalárdot es a népeknek hitetőit! Azért bevi-
 vék Annásnak házába, hova szent János-és Jé-
 zussal bemene, Pétör kediglen kivil áll vala.
 Kijöve szent János, es az ajtótartó asszonyiál-
 latnak megmondá, es bevivé Pétört. Es monda
 Pétörnek az ajtótartó asszonyiállat: Minem-
 de ¹⁾ te-es ez embörnek tanejtványi közzül való
 vagy-é? Pétör eltagadá, hogy nem volna. Ó
 Pétörnek gyarlósága! Állnak vala kedeg az
 szolgák a tűz mellett, mert hideg vala; Pétör-
 es ott áll vala, es fütözik ²⁾ vala. Mondának
 neki a szolgák: Nemde te-es ő tanejtványi köz-
 zül való vagy-é? Pétör akkoron eskvésvel ta-
 gadá meg, hogy ingyensem ³⁾ esmerte volna
 ütet. Monda egy a szolgák közzül annak, kinek
 Pétör elvágta vala filét, rokonsága ⁴⁾: Minem-

¹⁾ Úgy-e. ²⁾ Fütözik. ³⁾ Egyáltalában nem. ⁴⁾ Ro-
 kona.

de en látalak-é tegödet vele a kertben. Pétör esmeg harmadszor meg ¹⁾ eskvésvel ²⁾ es átkozódással eltagadá, hogy ingyensem esmerte volna ütet. Ez dolog között immár ime a tik háromszor szóla. Pétör megemleközék arról, holott Jézus mondta vala neki : Minekelötte a tik háromszor szóland, háromszor vagy enge-met eltagadandó. Ó mely keserüsége vala Jézusnak ebben ! De Pétör kimenvén, Jézus reá tekénte, es Pétör nagy sirást tön bínéről, es ottan neki megbocsáttaték bine. Ez első mit Annásnál szenvede érettönk. Másodot szenvede Annás pispeknek kevélségös kérdéseért : mert ennekutánna Annás pispek kérdé ütet tanítványiról, miképpen őket elhitegette volna öhozzá ? Erre Jézus nem felele. Másodszor kérdé tanittásáról, miképpen a népeknek predikállott volna : Monda Jézus neki, hogy ő titkon semmit nem predikállott, hanem nyilván a templomban ; es mondá, hogy azokat kérdené, kik hallották mit predikállott volna, holott ezt mondá neki idvezíténk. Ime ebből következik harmad, mit Annásnál érettönk szenvede : Har-

¹⁾ Megint. ²⁾ Esküvéssel.

mad, mit Annásnál szenvedé, szentséges orcájának arcel-verését. Mert úgy írja szent János, holott a fülül megírtakat mondotta volna Annásnak, egy a szolgák közzül, kit mondnak lenni a köszvényösnek, kit Jézus megvigasztott ¹⁾ vala, vaskeзtyüs kezével arcel üté, mondván: Eképpen felelsz-e a piseknek? Ó kemény lelkü embör! oly nehez vala az arcel-ütés, hogy öneki mene ²⁾ foga vala, mind megindulának, a vaskeзtyüs kéznek-es hele egészen az ő szent orcáján megmarada: Jézus kedglen békeséggel szenvedé el, csak azt monda: Ha gonoszúl szóltam, tégy tanóbizonságot enrólam; ha kedglen jót szóltam, mire versz arcel engömet? Ezöket azért másodszor szenvedé veternyének idején mí nömös uronk Jézus Krisztus. Harmadszor szenvedé idveziténk Jézus veternyének idején Kayfásnál, es ő házánál; mert Annás pisepektől vivék ütet Kayfásnak házához, holott hármát szenvedé keserüséggel érettönk: először hamis tanóknak vádolásit, másodszor halálnak fenyegetését, har-

¹⁾ Meggyógyított. ²⁾ Mennyi, amennyi.

madszor egész ének ¹⁾ nyughatatlanságát. Elsőt szenvede hamis tanóknak vádolását, mert mikoron idveziténk Jézus vitetött volna a papi fejedelmeknek eleibe Kayfásnak házánál, hamis tanóságot keresnek vala ellene, de egyet sem lelnek vala, mert kik öreá tanúlnak ²⁾ vala; nékik ³⁾ azt mondják vala, hogy látták ötöt, hogy sok csodákat tött, mert kórokat vigasztott, es ördögöket üzött, többet-es ehöz hasonlókát; nékik mondják vala, hogy hatalmas es használatos ⁴⁾ predikációkat tött volna; végre eljövénnek két hamis tanók, es mondának hogy azt hallották tőle, hogy azt mondotta volna, hogy Salamonnak templomát eltörhetné, es harmad napeg ⁵⁾ *) esmeg megépejthetné : de hazudnak vala, mert idveziténk ezt ő testének templomáról mondja vala, olymint ⁶⁾ azt mondaná : Az en testömet halálnak miatta elrontjátok ⁷⁾, es harmad napon feltámasztom. Monda neki a papi fejedelm : Nem felelsz-e ezökre,

¹⁾ Éjnek. ²⁾ Tanuságot tesznek, bizonyítanak vala. ³⁾ Némelyek. ⁴⁾ Hasznos. ⁵⁾ Napig. ⁶⁾ Mintha. ⁷⁾ Elrontjátok.

*) Cod : napek.

kik ellenöd mondatnak? Idveziténk kedeglen veszteg ¹⁾ hallgat vala. Ennekokaért követközik másod kénja, kit önála, azaz Kayfásnak házánál érettönk szenvedede, mely kén imez: Másod mit szenvedede, halálnak fenyegetését, mert miért Jézus veszteg hallgat vala, megharagoék ²⁾ reá Kayfás, monda idveziténknek: Semmit nem felesz-é azokra, kiket teellenöd a tanuk mondanak? Idveziténk nem szóla semmit. Esmeg felkele Kayfás székből békételenségének miatta, es monda: Készerejtlek en tegöd élő istenre, hogy megmondjad minekünk, ha te vagy az élő istennek fia? Felele idveziténk neki, mondván: Te mondád mert ³⁾ en vagyok. Ezt arra mondá, hogy ⁴⁾ istennek nevére kérdé. Ezt hallván Kayfás, megszagatá ruháját, mert ez vala szokások a zsidóknak, mikoron isten ellen való káromlást hallának, azért felkeálta Kayfás nagy torokkal: Ime megkáromlá istent, mert azt mondá, hogy isten fia volna. Mi tetszik azért nektök? Mind felkeáltának mondván: Méltó halálra. Kezdek a zsidók reája pekdesni miképpen károm-

¹⁾ Hallgatag, csendesen, némán. ²⁾ Haragvék.
³⁾ Hogy. ⁴⁾ Mert.

lóra. Ó jó Jézus, mene dohos utálatos nyálokat szenvedéd te az időben önekik. Gondold meg ezt ó ajetatos lélok veternyének idején, es adj hálákat a kegyös Jézusnak érette. Harmad mit szenvedede, egész ének ¹⁾ nyughatatlanságát: mert ennekutánna hogy megpökdösék Jézost, a papi fejedelmek titkon miképpen halálra méltót bevivék a templomba, es ott egy oszlophoz kötözék, es nagy keservesön, miképpen káromlót ostromozák. Ó kegyes Jézus, mely nagy kén vala ez első ostromozás! Ennekutánna egy székre ilteték ²⁾, melyben szokott vala a főpap ülni, es a szolgák beköték szömét es orcáját, hogy ne könyörülénének rajta; kezdék arcel verni, es nyakon, es ezt mondják vala neki: Prófétáld meg, Krisztus, kicsoda ki tegödet arcel es nyakon vert? Némelyek kedeglen nagy szörnyű szókkal illetik vala ütöt, kiket az evangelisták szemérömségnek okaért meg nem irtanak; mert, úgy mond szent Jeronimos, hogy az étszaka verradásnak előtte három órával oly igön szemérmes es szörnyű kénokat töttek rajta a zsidók es a ribaldók ³⁾, hogy meg nem

¹⁾ Éjnek. ²⁾ Ülteték. ³⁾ Katonák, középkori deák-sággal: Milites, qui prima praelia tentabant; de tesz vagabundust is, homines perdit, scortatores stb. *Ducange*.

jelönti azokat isten, hanem csak ítéletnek napján. Azért mondja szent Bernárd, hogy egy kőoszlophoz kötöztvén állott mind étszaka. Nemes asszonyonk szíz Mária kediglen akkora vala Bethániában Magdalna házánál. Szent János elhagyá idveziténket Kayfásnál, es bemene Bethániába asszonyonk szíz Máriának hajlokába, es mikora asszonyonk Mária imádkoznék, csergete ¹⁾ az ajtón. Látá Jánost, neki az ő fia mint volna, megmondá. Elkeseredék szíz Mária, es felkele imádságáról, Magdalnához es Mártához mene, mondván önekik ezt meg; es azután monda: Keljetök fel, mert nincsen mastansággal nyugodalmnak ideje, mert az en fiamat megfogták, es nagy kénban ütöt tartják. Ó szíz Mária, mely igön elhidegüle atté szíved, s felkelének es elmenének ének ő e vadán ²⁾ a-

¹⁾ Csörgete. ²⁾ Ha a 246. lapon álló helyet (l. a *) jegyz.) így olvasnók is országos kiejtéssel: *éjnek ő vada*, miután a Winkler-codexben (R. M. Nyelveml. IV. 2. a LXII. l.) is így áll: *őnek ő vadában* azaz: *éjnek ő vadában*; még is megakaszt bennünket itt az, hogy az ő-n kívül itt van még az *e* is! De ez a leíró hibája is lehet, sőt kell hogy legyen. A fentebbi helyen mintha így is lehetne e különös alkalmazatú szót értelmezni: az *éjnek ő vadonában*: mi összehangzanék Döbrentei magyarázatával (a Winkler-cod. CXIII.): *éjnek ő sü-rü sötétében*.

képpen nagy sirással keresik vala idveziténk Jézost. Ó ajetatos anya, ha teneköd csak egy fiad volna, ki tegödet táplálna, ütöt akasztófára íteltet volna hamissan*), valyon minemű keserüségöd volna. E módon elvégezvén veterneyei imádságodat : gondolkodjál az özvegy szíz Máriának keserüségéről, mert az ő jegyöse szent József immár megholt vala Ámen. Dicsértessék úristen es ő szent anyja szíz Mária.

*) Így a cod.

TARTALOM.

Bevezetés	1. III—XV
I. A Passió, a négy evangelisták szerint. A Döbrentei-codexből . .	1—60
1. Virágvasárnapon passio Szent Máté cap. XXVI. (és XXVII)	1—21
2. Keddi passio szent Markos, capit. tizenegyed (és XV.)	21—35
3. Szeredán passio Sz. Lukács ev. cap. tizenkettő (XXII, XXIII)	35—48
4. Nagypénteki passio. János cap. XVIII. (és XIX)	49—57
5. Husvétbe bódog asszonról ez evangyélím	57
6. Öt sebiről es haláláról Jézusnak evangélim	57
7. Nagy Szombaton evangelium Marcos (Máté XXVIII.)	59—60
II A Passió, az Érsekújvári codexből	62—238
(I.) Kezdetik idveziténknek szent halálának gondolatjának használatossága .	63—73
(II.) Neminemű szépségű tanuságok Krisztusnak haláláról.	74—156

(III.) A fegyverökről, melyekkel Krisztust	
kénzották	156—171
(IV.) Siketpéntekre való predikáció . .	171—178
(V.) Passio dom. nostri Jesu Christi sec.	
Matthaeum	179—238
Rajzok 63, 179, 184, 195, 199,	
207, 218, 219, 221, 224, 226, 229, 235, 238	
III. Idveziténknek kénjáról való Irás.	
A debreceni codexből . . .	139—258.

